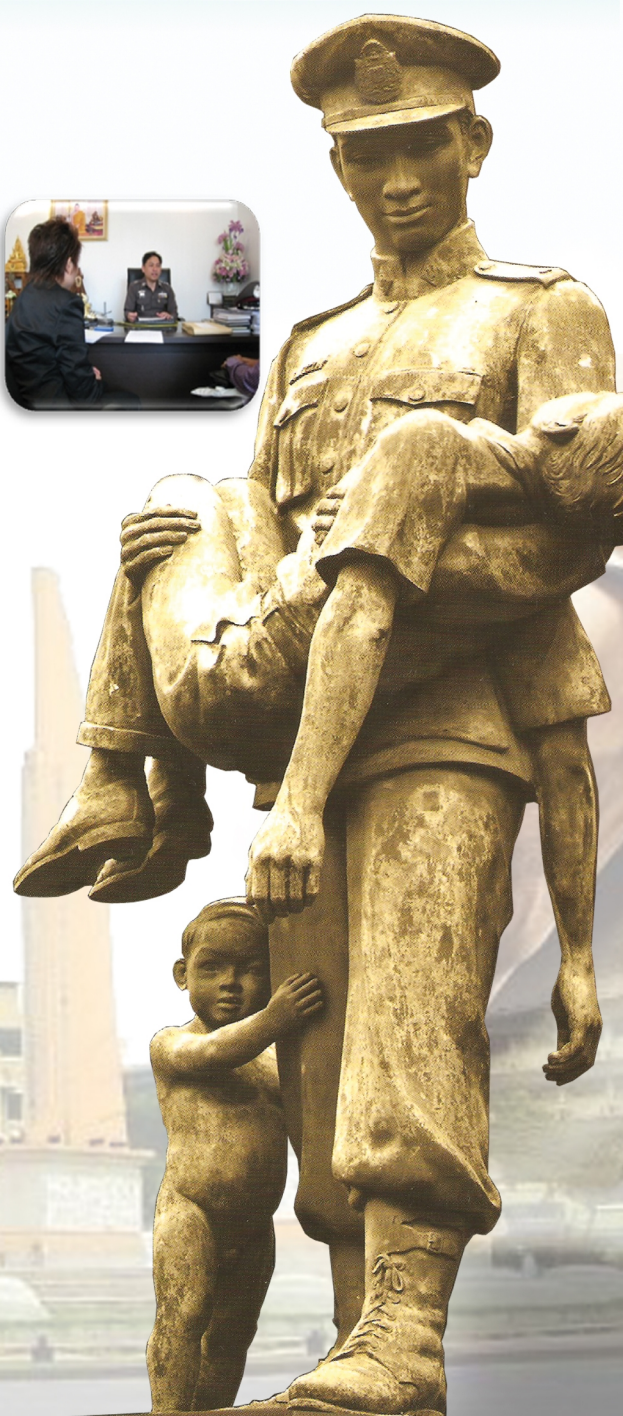

รายงานฉบับสมบูรณ์

ทัศนคติของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ

เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ระยะที่ ๑

โดย

ผศ.ดร.สุณีย์ กัลยาจิตร์ และคณะ

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

สนับสนุนโดย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานฉบับสมบูรณ์

ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับ

การคุ้มครองสิทธิ ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ระยะที่ ๑

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล : นครปฐม ๒๕๕๔

หัวหน้าโครงการ

ผศ.ดร.สุณีย์ กัลยาจิต

คณะผู้ร่วมวิจัย

ศ.พ.ต.อ.หญิง ดร.พัชรา สีนลอยมา

อาจารย์เปมิกา สนิทพจน์

คณะผู้ร่วมวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ผศ.พ.ต.ท.พัชกร ภูวติษยคุณ

ดร.อาภาศิริ สุวรรณานนท์

นางสาวมูทิตา มากวิจิตร

รายงานฉบับสมบูรณ์ ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ระยะที่ ๑

จำนวนพิมพ์ ๕๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด สันทวีกิจ 프린ต์ เลขที่ ๒๑๒๙/๙๔ หมู่ ๔

ถนนเทพารักษ์ ตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ

จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐ โทรศัพท์ ๐-๒๗๕๕-๖๔๘๘

ผู้ออกแบบปก นางสาวธนรัตน์ เมฆบุตร

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ดำเนินการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ระยะที่ ๑” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พ้นกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการมาตรฐานสากลและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นนโยบายในการปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย และอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับประชาชนได้อย่างตรงเป้าหมาย โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งระดับสัญญาบัตรและประทวน ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล, ตำรวจภูธรภาค ๑ ภาค ๒ และภาค ๗ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามและการสัมภาษณ์

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล, ตำรวจภูธรภาค ๑ ภาค ๒ และภาค ๗ ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามจนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณคณะผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่เข้าร่วมการประชุม ประสานงานระหว่างหน่วยงาน และอำนวยความสะดวกให้กับคณะผู้วิจัย ทำให้การดำเนินงานวิจัยประสบความสำเร็จตลอดการดำเนินโครงการ

คณะผู้วิจัย

มิถุนายน ๒๕๕๕

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

๒๐.....๒๕

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๑), (๕) และ (๖) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๕ (๑), (๒) และ (๔) บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการเคารพและปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน พร้อมเสนอมาตรการการแก้ไข ที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานซึ่งกระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าว เพื่อดำเนินการเสนอนโยบายและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับต่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งส่งเสริมการศึกษา การวิจัยและการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

เนื่องจากในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๕๓ ได้มีการร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เกี่ยวกับการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นสิทธิในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรมเป็นจำนวนมากถึง ๘๘๕ เรื่อง โดยข้อมูลการร้องเรียนเรื่องการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในปีงบประมาณ ๒๕๕๒ มีจำนวนมากถึง ๖๙๕ เรื่อง เมื่อจำแนกข้อมูลตามประเภทสิทธิที่มีการร้องเรียนว่าถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน พบว่า มีการกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเภทสิทธิในชีวิตและร่างกายสูงที่สุด จำนวน ๑๓๓ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕๗ รองลงมาเป็นกระทำการละเมิดสิทธิในกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๑๑๖ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๙๖ และพบว่าการละเมิดสิทธิในการสื่อสารต่ำที่สุด จำนวน ๒ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๐.๓๑

ผลจากการตรวจสอบของ กสม. พบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมได้กระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นดังกล่าวข้างต้นมากที่สุด จำนวน ๑๗๙ เรื่อง คือเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และในการใช้อำนาจตามกฎหมายเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีการใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวน สอบสวน ตรวจสอบ จับกุม คุมขัง เสนอความเห็นเกี่ยวกับการสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้อง และอื่นๆ อาจมีผลเป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นสิทธิในกระบวนการยุติธรรม และสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายได้ และจากการศึกษาวิจัยเมื่อปี ๒๕๕๓ เรื่องสาเหตุการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ประกอบกับข้อมูลสถิติการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมที่มีการร้องเรียนมายังสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๒ พบว่า สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจขาดจิตสำนึกในการสืบสวนสอบสวน เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐาน รวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ

การศึกษาวิจัยครั้งแรกกระทำโดยศึกษาทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วประเทศ และแบ่งการศึกษาเป็น ๓ ระยะ คือ

ระยะที่ ๑ เจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค ๑, ภาค ๒ และภาค ๗

ระยะที่ ๒ เจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดตำรวจภูธรภาค ๓, ภาค ๔ และภาค ๖

ระยะที่ ๓ เจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ตำรวจภูธรภาค ๘ และภาค ๙

ดังนั้น ตามที่คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับมอบหมายให้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ระยะที่ ๑” จึงได้ทำการศึกษาวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค ๑, ภาค ๒ และภาค ๗ เพื่อจะได้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กฎหมายและพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ตลอดจนหลักการและมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องของเจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ในขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมช่วงต้น และมีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับเพื่อการปฏิบัติการที่อยูในความรับผิดชอบ ซึ่งจะมีผลต่อการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายในสังคมไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการมาตรฐานสากล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๒.๓ เพื่อเสนอแนะแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริม
และคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

๓. ขอบเขตในการวิจัย

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

๑) ศึกษาแนวคิด หลักการ และเอกสารเบื้องต้นในขอบเขตของสิทธิมนุษยชน
สิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พ้นกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการและ
มาตรฐานสากล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒) สำนักรวความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และ
สิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๐ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พ้นกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการ
มาตรฐานสากล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓) สำนักรวทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการ
คุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยการเก็บ
รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำเสนอ
ร่างรายงานผลการศึกษเบื้องต้นและระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งระดับสัญญาบัตรและ
ประทวน ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล, ตำรวจภูธรภาค ๑ ภาค ๒ และภาค ๗ จำนวน
๔๓,๘๐๐ คน (กองทะเบียนพล สำนักงานกำลังพล ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔)

๓.๓ ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัย

แผนการดำเนินงานของโครงการครั้งนี้เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงเดือน
มีนาคม ๒๕๕๕ รวมระยะเวลาในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน ๖ เดือน

๔. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งระดับสัญญาบัตรและประทวน
ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล, ตำรวจภูธรภาค ๑, ภาค ๒ และภาค ๗

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย คณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างให้ได้ร้อยละ ๓ จากจำนวนประชากรทั้งหมด ๔๓,๘๐๐ คน เพื่อเป็นตัวแทนในการวิจัยครั้งนี้ โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่างที่กระจายอยู่ในกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค ๑ ภาค ๒ และภาค ๗ ทั้งระดับสัญญาบัตร และระดับชั้นประทวน ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการในแต่ละหน่วยงาน ดังนั้นจึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๑,๔๓๐ คน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค ๑ ภาค ๒ และภาค ๗ ประกอบด้วยระดับผู้บริหารตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป จำนวน ๑๐ คน ระดับสารวัตรและรองสารวัตร จำนวน ๑๐ คน และระดับชั้นประทวน จำนวน ๑๐ คน

๕. ระเบียบวิธีการวิจัย

๕.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยแบ่งตามประเภทของการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ที่คณะผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์ ดังนี้

- ๑) ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
- ๒) กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พ้นกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการ มาตรฐานสากล และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ๓) ทัศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- ๔) แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามที่ใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑,๓๑๔ คน แบ่งออกเป็น ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยไป เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ ที่ตั้งหน่วยงาน ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ ๒ ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ตอนที่ ๓ ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

ตอนที่ ๔ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

ตอนที่ ๕ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

โดยแบบสอบถามตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยวัดระดับความรู้จากข้อสอบซึ่งมีข้อคำถามแบบรู้และไม่รู้ ด้านความเข้าใจเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า มีระดับความเข้าใจ ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนแบบสอบถามตอนที่ ๓ และตอนที่ ๔ เป็นแบบข้อคำถามแบบประมาณค่า หรือข้อคำถามแบบเรตติ้งสเกล ๖ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

๕.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ทำหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และการขอเข้าสัมภาษณ์

๒) คณะผู้วิจัยประชุมและวางแผนกลุ่มผู้เก็บรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ

๓) คณะผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค ๑ ภาค ๒ และภาค ๗

๔) นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และถอดบทเรียน และสรุปผลการวิจัย

๕) เชิญนักวิชาการ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรเอกชน ด้านสิทธิมนุษยชน และภาคประชาสังคมเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำเสนอรายงานผลการศึกษาเบื้องต้น และระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๑) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division)

๒) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาโวหาร (Descriptive Statistics) และอธิบายข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในรูปแบบของตาราง แผนภาพ แผนภูมิ และบรรยายข้อค้นพบจากการเก็บรวบรวมข้อมูล

๖. ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

๖.๑ ได้ทราบระดับความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๖.๒ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการและมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้อง

๖.๓ ได้ทราบถึงทัศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๖.๔ เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนต่อไป

๗. สรุปผลการวิจัย

๗.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ ๙๖.๐ และเพศหญิง ร้อยละ ๔.๐ มีอายุระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี ร้อยละ ๔๔.๕ รองลงมามีอายุระหว่าง ๓๐ - ๔๐ ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๕๙.๑๐ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ชั้นยศ จ.ส.ต. - ด.ต ร้อยละ ๖๒.๙ สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ร้อยละ ๓๖.๙ รองลงมาสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๑ ร้อยละ ๓๐.๓ และสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๗ ร้อยละ ๑๗.๑ มีอายุราชการระหว่าง ๑๐ - ๑๙ ปี ร้อยละ ๓๖.๙ ปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านปราบปรามมากที่สุด ร้อยละ ๖๑.๗ รองลงมาเป็นด้านสืบสวน จำนวน ๓๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๒ และด้านสอบสวน จำนวน ๒๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐

๗.๒ ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารพบว่า โดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในระดับดีมาก โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในระดับดี และเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับชั้นประทวนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเป็นอย่างดี แต่จะมีบางกฎหมายที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนยังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจเท่าที่ควร ตัวอย่างเช่น กฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชน เพราะเป็นกฎหมายใหม่ เจ้าหน้าที่ระดับชั้นประทวนส่วนใหญ่จึงยังไม่ได้ศึกษาในเชิงลึกเท่าใดนัก

จากการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ข้อคำถามที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรู้ความเข้าใจถูกต้องมากที่สุด คือเรื่อง “สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่าของมนุษย์เป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่พึงมี หากมีการล่วงละเมิดต่อสิทธิดังกล่าวย่อมจะได้รับการรับรองคุ้มครองโดยกฎหมาย” ตอบถูกร้อยละ ๙๘.๐ ส่วนของการตอบข้อคำถามที่ตอบผิดมากที่สุดคือ “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็นกลไกการคุ้มครองสิทธิที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ” โดยตอบผิดร้อยละ ๔๑.๐ ในส่วนของคะแนนรวมที่ได้จากการวัดผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้คะแนนจากการสอบถามอยู่ในช่วง ๓๒-๔๐ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๙ จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความรู้อยู่ในระดับดี รองลงมาได้คะแนนอยู่ในช่วง ๒๔-๓๑ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔ จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความรู้ระดับปานกลาง และคะแนนในช่วง ๑-๒๓ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๐.๗ จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความรู้ต่ำ

๗.๓ ทัศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายทั้ง ๓ กลุ่ม พบว่า มีทัศนคติสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน คือ มีความคิดเห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวทำให้ประชาชนตื่นตัวและเห็นความสำคัญของสิทธิของตนเองในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้นซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดี ในขณะเดียวกันก็พบปัญหาว่าประชาชนบางคนใช้สิทธิของตนเองมากเกินไป จนทำให้ละเมิดสิทธิของคนอื่นๆ ภายหลังจากที่มีการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันอย่างจริงจัง ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเริ่มเล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเพิ่มมากขึ้น

จากการสำรวจจากแบบสอบถาม พบว่า โดยภาพรวมเจ้าหน้าที่ตำรวจมีทัศนคติในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน รองลงมาเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องมีจิตสำนึกและมีความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนในด้านการอำนวยความสะดวก และการบังคับใช้กฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติ สำหรับข้อที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีทัศนคติในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในระดับปานกลาง คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจคิดว่าในปัจจุบันข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๗.๔ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

โดยภาพรวมเจ้าหน้าที่ตำรวจมีพฤติกรรมในการบังคับใช้กฎหมายอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของการเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนมากที่สุด สำหรับข้อที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีพฤติกรรมในระดับปานกลาง คือ หน่วยงานมีความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอื่นๆ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

๘. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนจากผลการวิจัย ดังนี้

๘.๑ ด้านการสร้างองค์ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๑) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดให้มีการอบรมเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ และเพื่อให้เกิดความชัดเจน ถูกต้องตามกฎหมาย และให้ถือปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

๒) ในระดับผู้บังคับบัญชาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการจัดอบรมหรือสัมมนาให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยคัดเลือกวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญมาอบรมความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในทุกส่วน เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างต่อเนื่อง

๓) เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้กำกับการในแต่ละสถานีตำรวจควรกระตุ้นและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานได้บังคับบัญชาที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนมากขึ้น โดยควรมีการประชุมและให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ละเมิดสิทธิของประชาชน รวมถึงเมื่อมีกฎหมายใหม่ออกมา เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้กำกับการควรมีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายใหม่ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานได้บังคับบัญชาได้ทราบข้อมูลโดยทั่วกัน

๔) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย สิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และรับทราบ

๕) ต้องรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายทราบและตระหนักถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน และสร้างจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายและสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญอย่างเคร่งครัด

๖) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการจัดทำเอกสาร หรือหนังสือคู่มือที่เกี่ยวกับหลักการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อันเกี่ยวเนื่องกับเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งรูปแบบของเอกสารหรือหนังสือคู่มือดังกล่าวควรจะต้องทำออกมาให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน เพื่อเสริมสร้างความรู้และเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคน

๗) ควรกำหนดให้มีวิชาสิทธิมนุษยชนเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในทุกๆ ระดับชั้น

๘.๒ ด้านการบังคับใช้กฎหมาย

๑) เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ในการตั้งจุดตรวจ จุดสกัด การตรวจค้น การจับกุม การควบคุมตัว และการสอบปากคำ รวมทั้งการดำเนินการทั้งหลายอื่นๆ ตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน

๒) วางแผนการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม

๓) แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติต่อประชาชนตามที่กฎหมายกำหนดอย่างเป็นธรรม และอยู่ในขอบเขตอำนาจและหน้าที่ของตน โดยไม่ขัดต่อสิทธิมนุษยชนที่ประชาชนมีสิทธิได้รับ

๔) พัฒนาระบบการบริหารภายในหน่วยงาน เพื่อให้สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

๕) ควรจัดให้มีอาคารสถานที่เป็นการเฉพาะส่วนในสถานีดำรวจ เพื่อให้การปฏิบัติต่อสตรีและเยาวชน เป็นไปด้วยความเหมาะสม

๖) ควรนำมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้บังคับใช้กฎหมายมาพิจารณาวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนะแนวทางการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

๘.๓ ด้านบทลงโทษและการตรวจสอบ

๑) ควรมีบทลงโทษอย่างเคร่งครัดต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่สุจริต หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อองค์กรและสูญเสียภาพลักษณ์ขององค์กรในสายตาประชาชน

๒) ควรตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการใช้กฎหมายต่างๆ ที่มีผลกระทบในกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

๓) เพิ่มมาตรการการตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติงานในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๔) การตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมาย ควรมีความโปร่งใส ประชาชนเข้าตรวจสอบได้โดยง่าย

๕) เจ้าหน้าที่ตำรวจควรจะต้องชี้แจงถึงสาเหตุแห่งการเกิดปัญหาอาชญากรรมให้ประชาชนได้ทราบและหาทางป้องกันมิให้คนร้ายก่อเหตุได้ อีกทั้งจะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนศรัทธาและให้ความร่วมมือกับตำรวจมากขึ้น

๖) ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับคดีทางเพศ โดยให้ความสำคัญกับสิทธิของผู้เสียหายทัดเทียมกับผู้ต้องหา

๘.๔ ด้านการพัฒนาให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานสากล

๑) เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนารองรับสมาคมอาเซียนในอีก ๓ ปีข้างหน้า จึงควรเตรียมความพร้อมของหน่วยงานตำรวจด้านบุคลากร วิทยาการที่มีความรู้ด้านวิชาการ รวมทั้งด้านบริการที่ดีด้วยความจริงใจและจริงจัง ซึ่งปัจจุบันยังไม่เพียงพอ จึงควรมีการฝึกอบรมให้มากขึ้น เพื่อการก้าวสู่การพัฒนาควบคู่ไปกับความเจริญก้าวหน้าในทุกด้าน

๒) ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจทุกขั้นตอนต้องมีกฎหมายรองรับและปฏิบัติตามขั้นตอนนั้น ๆ อย่างถูกวิธี เพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

- ๓) เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญไทยฉบับปัจจุบัน จึงควรพัฒนาสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายและสากลในทุกกรณี โดยเฉพาะสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการได้รับการบริการจากรัฐ ตามพระราชบัญญัติการบริหาร พ.ศ. ๒๕๔๖
- ๔) ระเบียบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีความเหมาะสม ในการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมภายใต้กรอบของการบังคับใช้กฎหมาย
- ๕) ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และควรดำเนินการเพื่อการประชาสัมพันธ์ในภาคประชาชน โดยการจัดทำคู่มือเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนร่วมด้วย

๒....๓

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
สารบัญ	ฐ
สารบัญตาราง	ฒ
สารบัญแผนภูมิ	ณ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตในการวิจัย	๔
๑.๔ กรอบเค้าโครงการศึกษาวิจัย	๔
๑.๕ ระเบียบวิธีการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามปฏิบัติการ	๙
๑.๗ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	๑๐
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๒
๒.๑ แนวคิดที่เกี่ยวข้อง	๑๒
๒.๑.๑ แนวคิดการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน	๑๒
๒.๑.๒ สิทธิมนุษยชนตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	๑๖
๒.๑.๓ แนวคิดทัศนคติ	๒๐
๒.๒ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามหลักสิทธิมนุษยชน	๒๒
๒.๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณตำรวจ	๓๘
๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๓

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓ รูปแบบและวิธีการดำเนินการวิจัย	๕๑
๓.๑ กรอบแนวคิดในการรวบรวมข้อมูล	๕๑
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๒
๓.๓ การทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล	๕๕
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๕๗
๔.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ	๕๗
๔.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ	๙๔
๔.๓ ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ	๑๓๑
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	๑๔๐
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๔๐
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๕๕
๕.๓ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	๑๕๗
บรรณานุกรม	๑๖๑

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑.๑	กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย
๔.๑	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแจกแจงตามลักษณะข้อมูลทั่วไป
๔.๒	ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
๔.๓	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแจกแจงตามระดับคะแนนที่ได้
๔.๔	ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับ การคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน
๔.๕	พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับ การคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน
๔.๖	ข้อเสนอแนะจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
๑.๑ ร้อยละของประเภทสิทธิมนุษยชนที่มีการร้องเรียนว่าถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และเรื่องที่ กสม.หยิบยกมาตรวจสอบในปีงบประมาณ ๒๕๕๒	๒
๑.๒ กรอบเค้าโครงการศึกษาวิจัย	๕
๓.๑ กรอบแนวคิดในการรวบรวมข้อมูล	๕๑
๕.๑ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ ๒๕๕๐	๑๔๗
๕.๒ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พ้นกรณีระหว่างประเทศ ด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการ มาตรฐานสากลและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	๑๔๘
๕.๓ ทศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (๑)	๑๔๙
๕.๔ ทศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (๒)	๑๕๐
๕.๕ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและ คุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (๑)	๑๕๑
๕.๖ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและ คุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (๒)	๑๕๒
๕.๗ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและ คุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (๓)	๑๕๓
๕.๘ จุดแข็งและจุดอ่อนของเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยในการบังคับใช้กฎหมาย ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน	๑๕๔

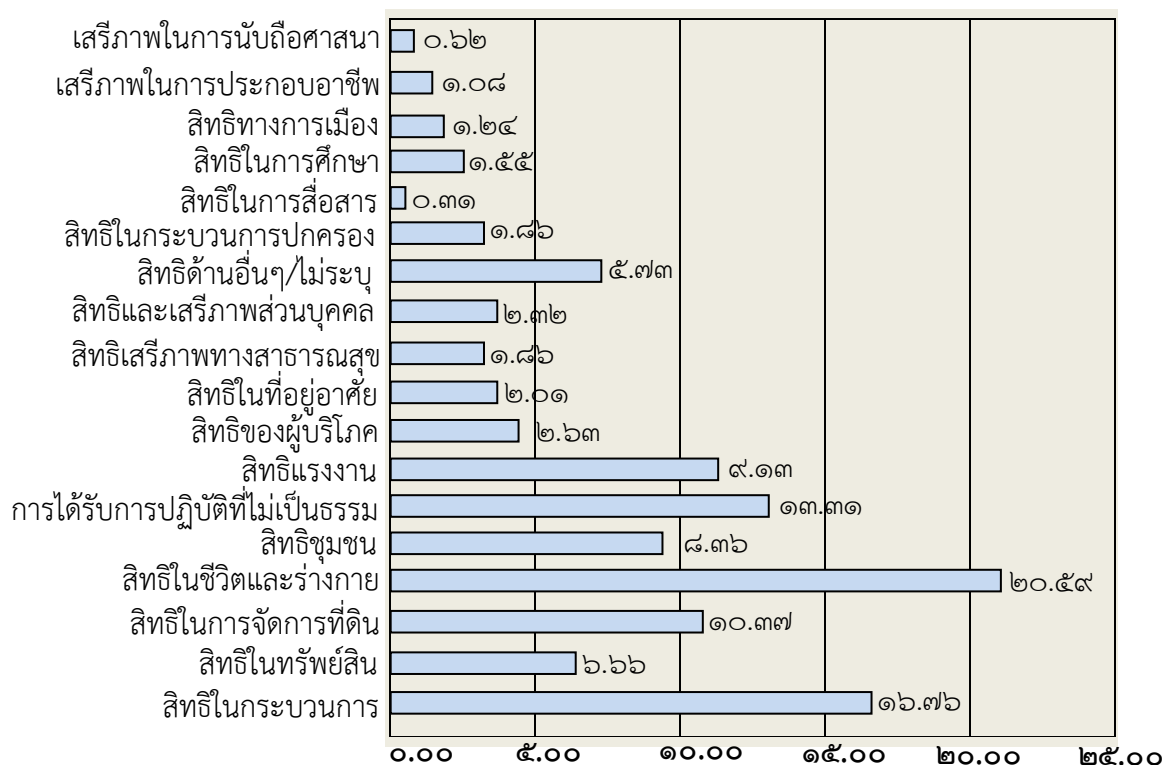
บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๑), (๕) และ (๖) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๕ (๑), (๒) และ (๔) บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการเคารพและปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน พร้อมเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าว เพื่อดำเนินการเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

เนื่องจากในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๕๓ ได้มีการร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เกี่ยวกับการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรมเป็นจำนวนมากถึง ๘๘๕ เรื่อง จากข้อมูลการร้องเรียนเรื่องการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในปีงบประมาณ ๒๕๕๒ มีจำนวนมากถึง ๖๙๕ เรื่อง เมื่อจำแนกข้อมูลตามประเภทสิทธิที่มีการร้องเรียนว่าถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน พบว่า มีการกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนประเภทสิทธิในชีวิตและร่างกายสูงที่สุด จำนวน ๑๓๓ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕๗ รองลงมาเป็นการกระทำการละเมิดสิทธิในกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๑๑๖ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๙๖ และการละเมิดสิทธิในการสื่อสารต่ำที่สุด จำนวน ๒ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๐.๓๑ ดังมีรายละเอียดตามแผนภูมิที่ ๑.๑

แผนภูมิที่ ๑.๑ ร้อยละของประเภทสิทธิมนุษยชนที่มีการร้องเรียนว่าถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและ
เรื่องที่ กสม.หยิบยกมาตรวจสอบในปีงบประมาณ ๒๕๕๒

ที่มา : คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและองค์กรเครือข่ายฯ, ๒๕๕๒

ผลจากการตรวจสอบของ กสม. พบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ที่กระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นดังกล่าวข้างต้นมากที่สุด จำนวน ๑๗๙ เรื่อง คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนและในการใช้อำนาจตามกฎหมายเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีการใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวน สอบสวน การตรวจค้น การจับกุม การคุมขัง การเสนอความเห็นเกี่ยวกับการสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้อง และอื่นๆ อาจมีผลเป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นสิทธิในกระบวนการยุติธรรม และสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายได้ นอกจากนี้ในการศึกษาวิจัย เมื่อปี ๒๕๕๓ เรื่อง สาเหตุการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ประกอบกับข้อมูลสถิติการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมที่มีการร้องเรียนมายังสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๕๒ พบว่า สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่

ตำรวจขาดจิตสำนึกในการสืบสวนสอบสวนเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน รวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ

การวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วประเทศ โดยแบ่งการศึกษาเป็น ๓ ระยะ คือ

ระยะที่ ๑ เจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค ๑, ภาค ๒ และ ภาค ๗

ระยะที่ ๒ เจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดตำรวจภูธรภาค ๓, ภาค ๔ และภาค ๖

ระยะที่ ๓ เจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ตำรวจภูธรภาค ๘ และภาค ๙

ดังนั้น ตามที่คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับมอบหมายให้ ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ระยะที่ ๑” จึงได้ทำการศึกษาวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค ๑, ภาค ๒ และ ภาค ๗ เพื่อจะได้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กฎหมายและพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ตลอดจนหลักการและมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องของเจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ในขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมช่วงต้น และมีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับ เพื่อการปฏิบัติภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบ ซึ่งจะมีผลต่อการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายในสังคมไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการมาตรฐานสากล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒.๒ เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนะแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

๑.๓ ขอบเขตในการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

๑) ศึกษาแนวคิด หลักการ และเอกสารเบื้องต้นในขอบเขตของสิทธิมนุษยชน สิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการและมาตรฐานสากล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒) สำรวจความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการมาตรฐานสากล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓) สำรวจทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำเสนอรายงานผลการศึกษาเบื้องต้นและระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งระดับสัญญาบัตรและประทวน ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล, ตำรวจภูธรภาค ๑ ภาค ๒ และภาค ๗ จำนวน ๔๓,๘๐๐ คน (กองทะเบียนพล สำนักงานกำลังพล ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔)

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัย

แผนการดำเนินงานของโครงการครั้งนี้เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ รวมระยะเวลาในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน ๖ เดือน

๑.๔ กรอบเค้าโครงการศึกษาวิจัย

กรอบเค้าโครงในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อสำรวจทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค ๑ ภาค ๒ และภาค ๗ เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน หลักการมาตรฐานสากล

และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงทัศนคติที่มีต่อการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการวิจัยครั้งนี้ โดยคณะผู้วิจัยจะทำการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีกรอบเค้าโครงการศึกษาวิจัย ดังนี้

แผนภูมิที่ ๑.๒ กรอบเค้าโครงการศึกษาวิจัย

๑.๕ ระเบียบวิธีการวิจัย

๑.๕.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งระดับสัญญาบัตรและประทวน ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล, ตำรวจภูธรภาค ๑, ภาค ๒ และภาค ๗ ดังต่อไปนี้

๑. กองบัญชาการตำรวจนครบาล

๑.๑ กองบังคับการตำรวจนครบาล ๑	๑.๖ กองบังคับการตำรวจนครบาล ๖
๑.๒ กองบังคับการตำรวจนครบาล ๒	๑.๗ กองบังคับการตำรวจนครบาล ๗
๑.๓ กองบังคับการตำรวจนครบาล ๓	๑.๘ กองบังคับการตำรวจนครบาล ๘
๑.๔ กองบังคับการตำรวจนครบาล ๔	๑.๙ กองบังคับการตำรวจนครบาล ๙
๑.๕ กองบังคับการตำรวจนครบาล ๕	

๒. ตำรวจภูธรภาค ๑

๒.๑ ตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรปราการ	๒.๖ ตำรวจภูธรจังหวัดสิงห์บุรี
๒.๒ ตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี	๒.๗ ตำรวจภูธรจังหวัดชัยนาท
๒.๓ ตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี	๒.๘ ตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี
๒.๔ ตำรวจภูธรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๒.๙ ตำรวจภูธรจังหวัดสระบุรี
๒.๕ ตำรวจภูธรจังหวัดอ่างทอง	

๓. ตำรวจภูธรภาค ๒

๓.๑ ตำรวจภูธรจังหวัดจันทบุรี	๓.๕ ตำรวจภูธรจังหวัดนครนายก
๓.๒ ตำรวจภูธรจังหวัดฉะเชิงเทรา	๓.๖ ตำรวจภูธรจังหวัดปราจีนบุรี
๓.๓ ตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรี	๓.๗ ตำรวจภูธรจังหวัดระยอง
๓.๔ ตำรวจภูธรจังหวัดตราด	๓.๘ ตำรวจภูธรจังหวัดสระแก้ว

๔. ตำรวจภูธรภาค ๗

๔.๑ ตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี	๔.๕ ตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสงคราม
๔.๒ ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม	๔.๕ ตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร
๔.๓ ตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	๔.๗ ตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี
๔.๔ ตำรวจภูธรจังหวัดราชบุรี	๔.๘ ตำรวจภูธรจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ ๑.๑ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

หน่วยงาน	สอบสวน		สืบสวน		ปราบปราม		รวม
	สัญญาบัตร	ประทวน	สัญญาบัตร	ประทวน	สัญญาบัตร	ประทวน	
บช.น.	๑,๓๒๒	๒	๕๓๖	๑,๔๐๕	๘๗๖	๙,๕๖๒	๑๓,๗๐๓
ภ.๑	๖๖๙	-	๒๔๒	๘๗๗	๕๑๘	๘,๖๗๒	๑๐,๙๗๘
ภ.๒	๕๐๕	๒	๒๐๑	๘๕๒	๕๐๑	๗,๑๖๒	๙,๒๒๓
ภ.๗	๖๑๗	๓	๑๗๙	๙๗๗	๔๓๗	๗,๖๘๓	๙,๘๙๖
รวม	๓,๑๑๓	๗	๑,๑๕๘	๔,๑๑๑	๒,๓๓๒	๓๓,๐๗๙	๔๓,๘๐๐

ที่มา : กองทะเบียนพล สำนักงานกำลังพล ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค ๑ ภาค ๒ และภาค ๗ โดยมีระดับผู้บริหารตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป จำนวน ๑๐ คน ระดับสารวัตรและรองสารวัตร จำนวน ๑๐ คน และระดับชั้นประทวน จำนวน ๑๐ คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย คณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างให้ได้อย่างน้อยร้อยละ ๓ จากจำนวนประชากรทั้งหมด ๔๓,๘๐๐ คน เพื่อเป็นตัวแทนในการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้นจึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๑,๔๓๐ คน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา จากกลุ่มตัวอย่างที่กระจายอยู่ในกองบัญชาการตำรวจนครบาล, ตำรวจภูธรภาค ๑, ภาค ๒ และภาค ๗ ทั้งระดับสัญญาบัตร และระดับชั้นประทวน ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการในแต่ละหน่วยงาน

๑.๕.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยแบ่งตามประเภทของการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ที่คณะผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์ไว้ ดังนี้

- ๑) ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
- ๒) กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พ้นกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการ มาตรฐานสากล และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ๓) ทัศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- ๔) แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม สำหรับสอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ ที่ตั้งหน่วยงาน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ ๒ ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ตอนที่ ๓ ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

ตอนที่ ๔ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

ตอนที่ ๕ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

แบบสอบถามตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยวัดความรู้แบบข้อสอบซึ่งมีข้อคำถามแบบรู้ และไม่รู้ ส่วนความเข้าใจเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่าโดยมีระดับความเข้าใจ ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

แบบสอบถามตอนที่ ๓ และตอนที่ ๔ เป็นแบบข้อคำถามแบบประมาณค่า หรือข้อคำถามแบบเรตติ้งสเกล มี ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

๑.๕.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- ๑) ทำหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และการขอเข้าสัมภาษณ์
- ๒) คณะผู้วิจัยประชุมและวางแผนกลุ่มผู้เก็บรวบรวมข้อมูล ให้สอดคล้องกับพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ
- ๓) คณะผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งการสอบถามและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค ๑ ภาค ๒ และภาค ๗
- ๔) นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ ถอดบทเรียน และสรุปผลการวิจัย
- ๕) เชิญนักวิชาการผู้แทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์การเอกชน ด้านสิทธิมนุษยชน และภาคประชาสังคมเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำเสนอร่างรายงานผลการศึกษาเบื้องต้นและระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๑.๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

- ๑) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division)
- ๒) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาโวหาร (Descriptive Statistics) และอธิบายข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในรูปแบบของตาราง แผนภาพ แผนภูมิ และบรรยายข้อค้นพบจากการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑.๖ นิยามปฏิบัติการ

๑.๖.๑ ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน หมายถึง ระดับความรู้และระดับความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเรื่องสิทธิมนุษยชน ในกระบวนการสืบสวน สอบสวน การจับ และการค้น เป็นต้น ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องมีความเข้าใจในการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดความยุติธรรมในกระบวนการยุติธรรมกับทุกฝ่าย

๑.๖.๒ สิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมายถึง สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชนที่ควรได้รับจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่การได้รับการคุ้มครอง การปกป้อง การแก้ไข

การแจ้งข้อเท็จจริง ในขั้นตอนและวิธีการของกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ โดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

๑.๖.๓ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน หมายถึง ข้อกฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวกับพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน เป็นสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน มีลักษณะเป็นสนธิสัญญาพหุภาคีระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศซึ่งเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาร่วมกันในเรื่องสิทธิมนุษยชนและต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญานั้น โดยในปัจจุบันประเทศไทยเป็นภาคีสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งสหประชาชาติถือเป็น สนธิสัญญาหลัก จำนวน ๗ ฉบับได้แก่ ๑) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ๒) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติ ต่อสตรีในทุกรูปแบบ ๓) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ๔) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ๕) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ๖) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี และ ๗) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ

๑.๖.๔ ทัศนคติเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หมายถึง แนวคิด ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค ๑ ภาค ๒ และภาค ๗ ที่มีและกระทำต่อประชาชนในการบังคับใช้กฎหมายเรื่องการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่การรับแจ้งความ การเี่ยวยา การแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดี การคุ้มครองพยาน การคุ้มครองผู้บริสุทธิ์ที่ต้องตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย ขั้นตอนการฟ้องร้อง การขึ้นศาล การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยให้เกิดความเสมอภาคและความยุติธรรมในระบบการดำเนินคดีอาญา เป็นต้น

๑.๖.๕ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน หมายถึง นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนการในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนให้มีประสิทธิภาพ เสมอภาค เท่าเทียมทั่วถึง และเข้าถึงประชาชนให้มากที่สุด เพื่อให้ประชาชนได้รับความพึงพอใจและได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นรูปธรรม โดยแท้จริง

๑.๗ ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ทราบระดับความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑.๗.๒ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน
รวมทั้งหลักการและมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้อง

๑.๗.๓ ได้ทราบถึงทัศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิใน
กระบวนการยุติธรรมของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๑.๗.๔ เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ในการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนต่อไป

บทที่ ๒

ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ระยะที่ ๑

๒.๑ แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ แนวคิดการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

๒.๑.๒ สิทธิมนุษยชนตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

๒.๑.๓ แนวคิดทัศนคติ

๒.๒ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามหลักสิทธิมนุษยชน

๒.๒.๑ ความรู้และหลักกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๒.๒.๒ มาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้บังคับใช้กฎหมาย

๒.๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณตำรวจ

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ แนวคิดการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

ความหมายของคำว่า “สิทธิ” และ “เสรีภาพ”

ทุกคนต่างรู้จักคำว่า สิทธิและเสรีภาพ เป็นอย่างดี คำทั้งสองได้รับการกล่าวอ้างอยู่เสมอๆ ในชีวิตประจำวันและในบางครั้งก็ใช้ทั้งสองคำควบคู่กันไปและในบางครั้งก็ใช้แยกกัน และบางครั้งก็ได้ใช้อย่างสลับกันไปมาอยู่เสมอๆ จนในบางครั้งก็ทำให้รู้สึกได้ว่า คำทั้งสองนั้นไม่มีความแตกต่างกันสักเท่าไร แต่ในทางบริบทแห่งกฎหมายแล้วคำทั้งสองมีความแตกต่างกันและมีการคาบเกี่ยวกันและกันอยู่ ในที่นี้จะอธิบายถึงความหมายของคำว่าสิทธิเป็นลำดับแรก และตามด้วยความหมายของคำว่าเสรีภาพต่อไป

“สิทธิ” คือ อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับผู้หรือบุคคลอื่น เป็นอำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลหนึ่งในอันที่จะเรียกร้องให้ผู้อื่น

อีกคนหนึ่งหรือหลายคนกระทำการบางอย่างบางประการให้เกิดประโยชน์แก่ตน (วรพจน์ วิศวตพิชัย, ๒๕๔๙)

กล่าวอีกนัยหนึ่ง สิทธิเป็นประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้และเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ประโยชน์แก่บุคคลไว้โดยเจาะจงและกฎหมายได้คุ้มครองประโยชน์นี้ โดยบุคคลผู้ได้รับประโยชน์สามารถใช้สิทธิทางศาล (หยุด แสงอุทัย, ๒๕๑๘)

“เสรีภาพ” ในทางภาษาศาสตร์ หมายความว่า เป็นเงื่อนไขของบุคคลที่ไม่ขึ้นต่อผู้หนึ่งผู้ใดและเป็นอำนาจหรือมีอำนาจที่จะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้ จากความหมายสองประการดังกล่าวที่มีความใกล้เคียงกันมาก จึงมีคนนำมากำหนดนิยามในทางภาษาศาสตร์ ดังนี้

“เสรีภาพเป็นอำนาจในการกำหนดตนเอง บุคคลสามารถเลือกได้ด้วยตนเองว่าจะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้”

ดังนั้น บุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมมีเสรีภาพอยู่ตราบเท่าที่เขาไม่ถูกบังคับให้กระทำในสิ่งที่เขาไม่ประสงค์จะกระทำ หรือไม่ถูกหน่วงเหนี่ยว ชัดขวาง ไม่ให้กระทำในสิ่งที่เขาประสงค์จะกระทำ กล่าวโดยสรุป เสรีภาพคืออำนาจของบุคคลในอันที่จะกำหนดตนเอง โดยอำนาจนี้บุคคลย่อมเลือกวิถีชีวิตของตนได้ด้วยตนเอง เสรีภาพจึงเป็นอำนาจที่บุคคลมีอยู่เหนือตนเอง

จากนิยามสองประการดังกล่าวทำให้เกิดความแตกต่างที่เป็นปัญหาที่ใกล้เคียงกันอย่างยิ่ง ซึ่งความแตกต่างที่เกิดขึ้นก็คือ เสรีภาพทางกฎหมาย คืออะไร เสรีภาพทางปรัชญาหรือในเชิงนิติปรัชญาคืออะไร

ผลสะท้อนที่มีอยู่เหนือความหมายของเสรีภาพนั้นที่จริงแล้วมีศูนย์รวมอยู่ที่ “ปรัชญา” ไม่ว่าจะมองในเรื่องกฎหมายหรือปรัชญาหากมองย้อนหลังกลับไปก็จะพบว่าคือปรัชยานั่นเอง

ปัญหาจากนิยามประการแรก หากเรากล่าวว่าเสรีภาพมีปรัชญาอยู่เบื้องหลังปัญหานี้ก็คือ บุคคลมีอำนาจในการกำหนดตนเองจริงหรือไม่ (Auto-Determination) กล่าวคือ หากมองเชิงปรัชญาคนจะเลือกกระทำหรือไม่ เพราะต่างเชื่อว่าบุคคลมีอิสระในตัวเองในการเลือกหรือไม่เลือก หรือในการทำหรือไม่ทำ

ปัญหาที่เกิดจากนิยามประการที่สอง คือปัญหาทางสังคมโดยการให้เสรีภาพของคนในสังคมต้องไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ถ้าใช้เสรีภาพไปรุกรานบุคคลอื่น กฎหมายฝ่ายบ้านเมืองและกฎหมายฝ่ายธรรมชาติดจะมีตรรกะในการจำกัดเสรีภาพของตัวเอง กล่าวคือหากมีการใช้เสรีภาพเกินขอบเขต สังคมไม่ว่ามองในแง่กฎหมายฝ่ายธรรมชาติดหรือกฎหมายฝ่ายบ้านเมืองก็จะมีกลไกของตัวเองโดยการจำกัดเสรีภาพไม่ให้กระทำเกินขอบเขต

“เสรีภาพ” ในบริบทกฎหมายลายลักษณ์อักษร ในฝรั่งเศสไม่เคยยอมรับว่ามีเสรีภาพเอกชนเพราะคนแปลคำว่า Libertés Publiques ว่าเป็นเสรีภาพมหาชน และเมื่อมีเสรีภาพ

มหาชน ก็ต้องมีกฎหมายมหาชนเป็นภาพรวมไม่ว่าจะเป็นสิทธิเสรีภาพที่ปรากฏในกฎหมายเอกชน หรือกฎหมายมหาชนให้ถือว่าเป็นสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายลายลักษณ์อักษร ตามกฎหมายเรียกว่า “เสรีภาพตามกฎหมายบ้านเมือง” ซึ่งให้ความหมายกว้างครอบคลุมทั้งสิทธิเสรีภาพเอกชนและมหาชน โดยความเป็นจริงแล้วคำว่า เสรีภาพ (liberté) มีความหมายทั่วไปดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่เมื่อมีคำว่า publique มาต่อท้ายนั้นก็หมายความว่าเสรีภาพที่รัฐรับรองและยอมรับมาบัญญัติไว้ ดังนั้น คำว่า libertés publiques ในทางกฎหมายฝรั่งเศสจึงหมายถึงทั้งสิทธิและเสรีภาพที่กฎหมายบ้านเมืองยอมรับมาบัญญัติไว้ (Jean Morange, ๑๙๙๙, p. ๕-๖)

การรับรองและคุ้มครองเสรีภาพตามกฎหมายลายลักษณ์อักษร ถูกรับรองและคุ้มครองโดยรัฐ และเป็นการรับรองเพื่อมิให้รัฐก้าวล่วงเข้าไปลดทอนเสรีภาพโดยไม่ชอบธรรม เป็นการรับรองสิทธิเสรีภาพประชาชนมิให้ถูกละเมิดโดยรัฐ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน อย่างไรก็ตามบางสำนักคิดที่ไม่เพียงแต่ไม่ให้รัฐเข้ามาแทรกแซงเท่านั้น เสรีภาพนี้ยังใช้อ้างยันกับเอกชนก็ได้ ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดละเมิดก็ต้องมีบทบัญญัติการคุ้มครองคนถูกบุกรุกและลงโทษคนที่ละเมิด

แนวความคิดว่าด้วยสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายบ้านเมือง (la notion des libertés publiques หรือ the concept of public liberty)

โดยเนื้อหาของคำว่า “สิทธิเสรีภาพของประชาชน” ตามกฎหมายบ้านเมืองนั้น หมายถึง สิทธิเสรีภาพของปัจเจกชน (l'individu) ที่รัฐได้ให้การรับรองและคุ้มครองให้ตามที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ถ้าถามลงไปอีกว่าทำไมรัฐจำเป็นต้องรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนแต่ละคนด้วย หากลองมองย้อนลงไปอีกจะพบคำตอบว่าสิ่งเหล่านี้มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกๆ คนตั้งแต่เกิด เช่น ทุกๆ คนมีเสรีภาพในการเดินทาง มีเสรีภาพในเรื่องเพศ มีเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เป็นต้น ดังนั้น น่าจะกล่าวได้ว่าสิทธิเสรีภาพนั้นมีอยู่เองตามธรรมชาติ ตามสัญชาตญาณของมนุษย์ทุกคน ในกรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับแนวความคิดของสำนักกฎหมายฝ่ายธรรมชาติ โดยสำนักกฎหมายฝ่ายนี้มองว่า กฎหมายธรรมชาติเป็นกฎหมายซึ่งบุคคล (บางกลุ่ม) อ้างว่ามีอยู่ตามธรรมชาติคือเกิดมีมาเอง โดยมนุษย์ไม่ได้ทำขึ้น เป็นกฎหมายที่อยู่เหนือรัฐและใช้ได้โดยไม่จำกัดกาลเทศะ (หยุดแสงอุทัย, ๒๕๑๘) และได้มีการโยงเรื่องกฎหมายธรรมชาติเข้ากับปัญหาเรื่องเสรีภาพกับความเสมอภาค ด้วยการมองว่ากฎหมายธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งแห่งฉากระแสมนุษยที่พยายามสร้างความเป็นเอกภาพของหลักเสรีภาพและความเสมอภาค ซึ่งเมื่อมองกันจุดนี้แล้วจึงสรุปได้ว่า กฎหมายธรรมชาติเป็นกฎเกณฑ์อุดมคติที่มีขึ้นเพื่อจัดให้เกิดความสมดุลอย่างมากที่สุดที่จะเป็นไปได้ระหว่างปัจเจกชนกับกลุ่มส่วนรวม และระหว่างเสรีภาพส่วนบุคคลกับความเสมอภาคของทุกคน (โกคิน พลกุล, ๒๕๒๕)

ดังนั้นถ้าตั้งสมมติฐานไว้ว่า สิทธิและเสรีภาพเกิดขึ้นเอง มีอยู่เองตามธรรมชาติของมนุษย์ มีมาก่อนที่จะมีบทกฎหมายฝ่ายบ้านเมืองมาบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร สิทธิเสรีภาพเหล่านี้จึงเรียกอีกนัยหนึ่งว่าสิทธิมนุษยชน (Human rights) สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของความเป็น

มนุษย์ (Fundamental rights and liberties) ด้วยเหตุดังกล่าวรัฐหรือฝ่ายปกครองนั้นจึงจำใจต้องรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพดังกล่าวโดยบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร ผลที่ตามมาก็คือรัฐหรือผู้ปกครองจะยกเลิกหรือเพิกถอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนหาได้ไม่ แต่มิได้หมายความว่ารัฐหรือฝ่ายปกครองจะจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ได้เลย กล่าวคือ รัฐสามารถจำกัดสิทธิเสรีภาพบางประเภทของประชาชนได้โดยมีบทบัญญัติให้อำนาจแก่รัฐในกรณีนั้นๆ กรณีดังกล่าวเรียกบทกฎหมาย ที่ให้อำนาจแก่รัฐในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนว่า บทบัญญัติรับรองไว้อย่างสัมพัทธ์ (relative) เช่น การบัญญัติรับรองโดยมีเงื่อนไขไว้ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ การรับรองไว้ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เป็นต้น ดังได้กล่าวมาแล้วว่ารัฐหรือฝ่ายปกครองจำใจต้องรับรองและคุ้มครอง สิทธิเสรีภาพของประชาชนในรัฐธรรมนูญ ถ้ามองลึกลงไปอีกจะเห็นได้ว่าแนวความคิดดังกล่าวมีเรื่องทฤษฎีสัญญาประชาคมเข้ามาเกี่ยวข้องอีกด้วย คงสงสัยว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร การจะตอบข้อสงสัย ตรงนี้นั้นคงต้องหันกลับไปมองธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์เป็นหลักตามแนวความคิดของสำนักกฎหมายฝ่ายธรรมชาติ ดังได้ทราบกันอยู่แล้วว่าในทฤษฎีสัญญาประชาคมของ John Locke ดังที่รองศาสตราจารย์ ดร.วรพจน์ วิศวตพิชญ์ ได้สรุปว่า “มนุษย์หันหน้าเข้ามาทำสัญญาประชาคมจัดตั้งสังคมการเมืองและรัฐบาลขึ้นก็ด้วยความมุ่งหมายเพื่อให้การคุ้มครองชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สินของตนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในสภาวะธรรมชาติ สิ่งที่มนุษย์ตกลงกันสละให้แก่สังคมการเมืองและรัฐบาล ได้แก่ อำนาจในอันที่จะบังคับให้การเป็นไปตามกฎหมายธรรมชาติเท่านั้น ส่วนสิทธิในชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สินนั้น มนุษย์ยังคงสงวนไว้แก่ตน หาได้ยอมสละไปด้วยไม่ โดยนัยนี้ รัฐและรัฐบาลจึงมีอำนาจอย่างจำกัด ในกรณีที่รัฐบาลล้ากรายสิทธิต่างๆ เหล่านี้ของราษฎรตามอำเภอใจ เท่ากับว่ารัฐบาลทำเกินขอบอำนาจ ของตน ราษฎรจึงไม่ต้องเคารพและเชื่อฟังรัฐบาลอีกต่อไป”(วรพจน์ วิศวตพิชญ์, ๒๕๓๘, หน้า ๓๔-๓๕)

สัญญาประชาคมตามความคิดของ Locke จึงเป็นสัญญาสหภาพ (Pactum Unions) เป้าหมายหลักและเป้าหมายสำคัญของการที่เอกชนมาเข้าทำสัญญาประชาคมและอยู่ในบังคับบัญชาของรัฐบาลก็คือการดำรงไว้ซึ่งเสรีภาพ ชีวิต และทรัพย์สินของตัว การดำรงไว้ซึ่งสิ่งเหล่านี้เรียกรวมได้ว่าเป็นการดำรงไว้ซึ่งความดีงามร่วมกัน ด้วยเหตุนี้อำนาจของรัฐที่ตั้งขึ้นจากสัญญาประชาคมนี้จึงไม่อาจก้าวล่วงจากการรักษาสິงนี้ได้ (ปรีดี เกษมทรัพย์, ๒๕๔๑, หน้า ๑๙๗)

ตามที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ามนุษย์ทุกคนต้องการหาหลักประกันให้แก่ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สินให้แก่ตนเองทั้งสิ้น อันเป็นสัจชาตญาณของความกลัว ความต้องการที่จะอยู่รอด ความมั่นคง และความปลอดภัยของมนุษย์นั่นเอง ดังนั้นเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าวจึงต้องร่วมมือร่วมใจกันหันหน้าเข้าหากันทำสัญญาในกลุ่มชนนั้นขึ้น ซึ่งเรียกว่า สัญญาประชาคมโดยประชาชนมอบอำนาจของประชาชนทุกคนในสังคมนั้นแก่ผู้ปกครองให้มาช่วยคุ้มครองให้ดูแลและปกป้องรักษาทุกคนในสังคมนั้น แต่มิใช่เป็นการมอบทั้งชีวิตและจิตใจของประชาชนตามไปด้วย

เพราะสิ่งเหล่านี้ประชาชนไม่ได้มอบให้เพราะเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดของทุกๆ คนนั่นเอง และฝ่ายปกครองก็ไม่สามารถมาพรากสิ่งเหล่านี้ไปจากประชาชนได้

ดังนั้น แนวความคิดในเรื่องสิทธิเสรีภาพนั้นจึงมีต้นกำเนิดมาจากสภาวะธรรมชาติ สัญชาตญาณของมนุษย์ทุกคน รัฐหรือผู้ปกครองซึ่งเป็นตัวแทนของฝ่ายบ้านเมืองนั้นต้องยอมรับเคารพ รับรองและคุ้มครองธรรมชาติเหล่านี้ว่าเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนหรือผู้ที่อยู่ใต้การปกครองทุกคน การยอมรับของรัฐหรือฝ่ายบ้านเมืองในเรื่องดังกล่าวนี้จึงปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรเขียนไว้ในกฎหมายที่สูงสุดของบ้านเมืองคือรัฐธรรมนูญ โดยอาจปรากฏเป็นหมวดเป็นหมู่หรือปรากฏอยู่ในอารัมภบทของรัฐธรรมนูญก็ได้

คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กฎหมายและพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการและมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพของประชาชนในระดับใดบ้าง และมีประเด็นใดบ้างที่ยังไม่เข้าใจ ซึ่งจะนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๒.๑.๒ สิทธิมนุษยชนตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิขั้นพื้นฐานที่พึงมีโดยเสมอภาคกัน เพื่อดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี มีโอกาสเท่าเทียมกันในการเรียนรู้ สร้างสรรค์ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ดังนั้นจึงเป็นสิทธิที่ได้มาพร้อมกับการเกิดและเป็นสิทธิติดตัวบุคคลนั้นตลอดไป ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในเขตปกครองใด เชื้อชาติ ภาษา หรือศาสนาใด ๆ ก็ตาม

สิทธิมนุษยชน หมายถึง แนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์ที่ว่า มนุษย์นั้นมีสิทธิหรือสถานะสากล ซึ่งไม่ขึ้นอยู่กับขอบเขตของกฎหมายหรือปัจจัยท้องถิ่นอื่นใด เช่น เชื้อชาติหรือสัญชาติ

จากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑ กล่าวว่า "มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระเสรีเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิ ทุกคนได้รับการประสิทธิ์ประสาทเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันอย่างฉันพี่น้อง"

ความดำรงอยู่ ความถูกต้อง และเนื้อหาของสิทธิมนุษยชน เป็นหัวข้อที่เป็นที่โต้เถียงกันมาอย่างต่อเนื่องทั้งในทางปรัชญาและรัฐศาสตร์ โดยตามกฎหมายแล้วสิทธิมนุษยชนได้ถูกบัญญัติเอาไว้ในกฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศ และในกฎหมายภายในของหลายรัฐ อย่างไรก็ตามสำหรับคนจำนวนมากแล้ว หลักการของสิทธิมนุษยชนนั้นเกินขอบเขตเลยไปกว่ากฎหมาย และก่อร่าง

ขึ้นเป็นหลักศีลธรรมพื้นฐานสำหรับวางระเบียบภูมิศาสตร์การเมืองร่วมสมัย สำหรับคนกลุ่มนี้แล้ว สิทธิมนุษยชนคือความเสมอภาคในอุดมคติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๕๗ รัฐธรรมนูญ แห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิด สิทธิมนุษยชนหรือไม่ โดยให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

(๒) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่ากฎหมายคำสั่งหรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

(๔) พ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๕) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายและกฎต่อรัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(๖) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

(๗) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การเอกชน และองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

(๘) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ และเสนอต่อรัฐสภา

(๙) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนประกอบด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ รวมทั้งมีอำนาจอื่นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

นอกจากนี้ยังมีมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา ๓๕ สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ข้อมูลส่วนบุคคล ตลอดจน ความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย ซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใด ไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว ตลอดจนการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เป็นเจ้าของข้อมูลนั้นจะกระทำได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์ โดยมีขอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๖ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๗ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวข้องตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

การวางแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม การเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ การวางผังเมือง การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และการออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน ให้รัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการ

มาตร ๕๘ บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน

มาตรา ๖๑ สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค

ให้มีองค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภคทำหน้าที่ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐในการตรา และการบังคับใช้กฎหมายและกฎ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อ

คุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ ให้รัฐสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการขององค์การอิสระดังกล่าวด้วย

มาตรา ๖๒ บุคคลย่อมมีสิทธิติดตามและร้องขอให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

บุคคลซึ่งให้ข้อมูลโดยสุจริตแก่องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

ความในวรรคหนึ่งมิให้นำมาใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้ เว้นแต่เจ้าหน้าที่จะเห็นสมควรปฏิบัติเป็นอย่างอื่น

(๑) เมื่อมีความจำเป็นรีบด่วน หากปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือจะกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

(๒) เมื่อจะมีผลทำให้ระยะเวลาที่กฎหมาย หรือกฎ กำหนดไว้ในการทำคำสั่งทางปกครองต้องล่าช้าออกไป

(๓) เมื่อเป็นข้อเท็จจริงที่คู่กรณีนั้นเองได้ให้ไว้ในคำขอ คำให้การหรือคำแถลง

(๔) เมื่อโดยสภาพเห็นได้ชัดในตัวเองว่าการให้โอกาสดังกล่าวไม่อาจกระทำได้

(๕) เมื่อเป็นมาตรการบังคับทางปกครอง

(๖) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ให้โอกาสตามวรรคหนึ่ง ถ้าจะก่อให้เกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะ

มาตรา ๓๑ คู่กรณีมีสิทธิขอตรวจดูเอกสารที่จำเป็นต้องรู้เพื่อการโต้แย้งหรือชี้แจง หรือ ป้องกันสิทธิของตนได้ แต่ถ้ายังไม่ได้ทำคำสั่งทางการปกครองในเรื่องนั้น คู่กรณีไม่มีสิทธิขอตรวจดูเอกสารอันเป็นต้นร่างวินิจฉัย

การตรวจดูเอกสาร ค่าใช้จ่ายในการตรวจดูเอกสาร หรือการจัดทำสำเนาเอกสารให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๒ เจ้าหน้าที่อาจไม่อนุญาตให้ตรวจดูเอกสารหรือพยานหลักฐานได้ ถ้าเป็นกรณีที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับ

ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ ๕๐ ในกรณีที่ข้อมูลข่าวสารลับใดไม่มีเครื่องหมายแสดงชั้นความลับไว้ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องสามารถเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นได้ เว้นแต่เจ้าหน้าที่นั้นรู้หรือควรจรรู้ข้อเท็จจริงว่าข้อมูลข่าวสารนั้น ได้มีการกำหนดชั้นความลับไว้แล้ว

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับการแจ้งข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๕ (๑), (๒) และ (๔) และเจ้าหน้าที่ของภาครัฐโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะต้องให้ความคุ้มครอง แจ้งข่าวสาร ให้ความช่วยเหลือ และรายงานขั้นตอนการดำเนินคดีต่างๆ ให้กับประชาชนที่เป็นผู้เสียหายและเป็นโจทก์ทราบตลอดขั้นตอนการดำเนินงานคดี ส่วนประชาชนทั่วไปที่ยังไม่เป็นคดีก็มีสิทธิในการได้แจ้งความ การคุ้มครองความปลอดภัย และการแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานของตำรวจในท้องถิ่น เพื่อให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเข้าใจ

๒.๑.๓ แนวคิดทัศนคติ

ทัศนคติ เป็นแนวความคิดที่มีความสำคัญทางจิตวิทยาสังคม และการสื่อสาร ซึ่งมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย สำหรับการนิยามคำว่า ทัศนคติ นั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ ดังนี้

โรเจอร์ (Roger , ๑๙๗๘ : ๒๐๘ – ๒๐๙ อ้างถึงใน สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, ๒๕๓๓ : ๑๒๒) ได้กล่าวถึง ทัศนคติ ว่า เป็นดัชนีชี้ว่า บุคคลนั้น คิดและรู้สึกอย่างไร กับคนรอบข้าง วัตถุหรือสิ่งแวดล้อมตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ โดย ทัศนคติ นั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ทัศนคติ จึงเป็นเพียงความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเป็นมิติของการประเมิน เพื่อแสดงว่า ชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่ง ๆ ซึ่งถือเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) ที่เป็นผลกระทบมาจากการรับสารอันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป

โรเซเบิร์ก และฮอฟแลนด์ (Rosenberg and Hovland, ๑๙๖๐ : ๑) ได้ให้ความหมายของ ทัศนคติ ไว้ว่า ทัศนคติ โดยปกติสามารถนิยามว่าเป็นการมุ่งใจต่อแนวโน้มในการตอบสนองอย่างเฉพาะเจาะจงกับสิ่งที่เกิดขึ้น

เคลเลอร์ (Howard H. Kendler, ๑๙๖๓ : ๕๗๒) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในทางสนับสนุนหรือต่อต้านบุคคล สถาบันสถานการณ์ หรือแนวความคิด

คาร์เตอร์ วี. กูด (Carter V. Good, ๑๙๕๙ : ๔๘) ให้คำจำกัดความไว้ว่า ทัศนคติ คือ ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งซึ่งเป็นการสนับสนุนหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง บุคคล หรือสิ่งใด ๆ

นิวคอมบ์ (Newcomb , ๑๘๕๔ : ๑๒๘) ให้คำจำกัดความไว้ว่า ทัศนคติ ซึ่งมีอยู่ในเฉพาะคนนั้นขึ้นกับสิ่งแวดล้อมอาจแสดงออกในพฤติกรรม ซึ่งเป็นไปได้ใน ๒ ลักษณะ คือ ลักษณะชอบหรือพึงพอใจ ซึ่งทำให้ผู้อื่นเกิดความรักใคร่ ยากเกลียดชังสิ่งนั้น ๆ หรืออีกลักษณะหนึ่งแสดงออกในรูปความไม่พอใจ เกลียดชัง ไม่อยากเกลียดชังสิ่งนั้น

นอร์แมน แอล มูน (Norman L. Munn , ๑๙๗๑ : ๗๑) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึกและความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล สถานการณ์ สถาบัน และข้อเสนอใด ๆ ในทางที่จะยอมรับหรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรมอย่างเดียวกันตลอด

จี เมอร์ฟี, แอล เมอร์ฟี และ ที นิวคอมบ์ (G. Murphy, L. Murphy and T. Newcomb, ๑๙๗๓ : ๘๘๗) ให้ความหมายของคำว่า ทัศนคติ หมายถึง ความชอบ หรือไม่ชอบ พึงใจหรือไม่พึงใจที่บุคคลแสดงออกมาต่อสิ่งต่าง ๆ

เดโซ สวานานนท์ (๒๕๑๒ : ๒๘) กล่าวถึง ทัศนคติ ว่าเป็นบุคลิกภาพที่สร้างขึ้นได้เปลี่ยนแปลงได้ และเป็นแรงจูงใจที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

ศักดิ์ สุนทรเสณี (๒๕๓๑ : ๒) กล่าวถึง ทัศนคติที่เชื่อมโยงไปถึงพฤติกรรมของบุคคล ว่า ทัศนคติ หมายถึง

๑. ความสลับซับซ้อนของความรู้สึก หรือการมีอคติของบุคคล ในการที่จะสร้างความพร้อมที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามประสบการณ์ของบุคคลนั้นที่ได้รับมา

๒. ความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีหรือต่อต้านสิ่งแวดล้อมที่จะมาถึงทางหนึ่งทางใด

๓. ในด้านพฤติกรรม หมายถึง การเตรียมตัว หรือความพร้อมที่จะตอบสนองจากคำจำกัดความต่าง ๆ เหล่านี้ จะเห็นได้ว่ามีประเด็นร่วมที่สำคัญ ดังนี้

๑. ความรู้สึกภายใน

๒. ความพร้อม หรือ แนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมในทางใดทางหนึ่ง

ดังนั้น ทัศนคติจึงเป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึก และความเชื่อ หรือการรับรู้ของบุคคลกับแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมโต้ตอบในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของทัศนคตินั้น โดยสรุป ทัศนคติ ในงานวิจัยฉบับนี้เป็นเรื่องของจิตใจ ทำที่ ความรู้สึกนึกคิด และความโน้มเอียงของบุคคลที่มีต่อข้อมูลข่าวสาร และการเปิดรับรายการกรองสถานการณ์ที่ได้รับมา ซึ่งเป็นไปได้ทั้งเชิงบวก

และเชิงลบ ทัศนคติ มีผลให้มีการแสดงพฤติกรรมออกมา จะเห็นได้ว่าทัศนคติ ประกอบด้วย ความคิดที่มีผลต่ออารมณ์ และความรู้สึกนั้นออกมาโดยทางพฤติกรรม

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ระยะที่ ๑” โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค ๑, ภาค ๒ และ ภาค ๗ จะทำให้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ และการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ดังกล่าวเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ในขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมช่วงต้น และมีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับเพื่อการปฏิบัติการกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบ ซึ่งจะมีผลต่อการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายในสังคมไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนต่อไป

๒.๒ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามหลักสิทธิมนุษยชน

๒.๒.๑ ความรู้และหลักกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๑) ความหมายและคำจำกัดความของสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชน (Human Rights) หมายความว่า สิทธิที่มีตามธรรมชาติ ซึ่งติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด โดยมีความเป็นสากลและมีการรับรองไว้ในปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน หรือกติกา อนุสัญญา ข้อตกลงต่างๆ ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ที่ทุกประเทศทั่วโลกให้การยอมรับ

ส่วนความหมายตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น สิทธิมนุษยชน หมายความว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม

๒) หลักการของสิทธิมนุษยชนสากล (The Human Rights Principles)

(๑) เป็นสิทธิธรรมชาติ ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีประจำตัว ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นี้ไม่มีใครมอบให้

- ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือ คุณค่าของคนในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์
- คุณค่าของมนุษย์ แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ ในฐานะการดำรงตำแหน่งทางสังคม (แตกต่างกัน) กับในฐานะความเป็นมนุษย์ (เท่าเทียมกัน)

- การกำหนดคุณค่าที่แตกต่างกันนำมาซึ่งการลดทอนคุณค่าของความเป็นมนุษย์

(๒) เป็นสากลและไม่สามารถถ่ายโอนกันได้

(๓) ไม่สามารถแยกเป็นส่วนๆ ว่าสิทธิใดมีความสำคัญกว่าอีกสิทธิหนึ่ง

(๔) ความเสมอภาคและห้ามการเลือกปฏิบัติ ในฐานะที่เราเกิดมาเป็นคน จะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน

การมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสิทธินั้น คือ ประชาชนทุกคนย่อมสามารถมีส่วนร่วมในการเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากสิทธิต่างๆ

(๕) ตรวจสอบได้และใช้หลักนิติธรรม กล่าวคือ รัฐหรือองค์กรมีหน้าที่ในการก่อให้เกิดสิทธิมนุษยชน ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการสากล และประชาชนต้องสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย เป็นไปตามหลักกฎหมายและมีความเท่าเทียมกัน ไม่มีใครอยู่เหนือกฎหมาย

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ฉบับย่อ)

ข้อ ๑ ทุกคนมีศักดิ์ศรี สิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน และต้องปฏิบัติต่อกันฉันพี่น้อง

ข้อ ๒ ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ

ข้อ ๓ ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิตอยู่ และมีความมั่นคง

ข้อ ๔ ห้ามบังคับคนให้เป็นทาส และห้ามค้าทาสทุกรูปแบบ

ข้อ ๕ ห้ามการทรมาน หรือการลงโทษทารุณโหดร้ายผิดมนุษย

ข้อ ๖ สิทธิในการได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย

ข้อ ๗ สิทธิในการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อ ๘ สิทธิในการได้รับการเยียวยาจากศาล

ข้อ ๙ ห้ามการจับกุม คุมขัง หรือเนรเทศโดยพลการ

ข้อ ๑๐ สิทธิในการได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมและเปิดเผย

ข้อ ๑๑ สิทธิในการได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ก่อนศาลตัดสิน และต้องมีกฎหมายกำหนดว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด

ข้อ ๑๒ ห้ามรบกวนความเป็นอยู่ส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน การติดต่อสื่อสาร รวมทั้งห้ามทำลายชื่อเสียงและเกียรติยศ

ข้อ ๑๓ เสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ในประเทศ รวมทั้งการออกนอกประเทศหรือกลับเข้าประเทศโดยเสรี

ข้อ ๑๔ สิทธิในการลี้ภัยไปประเทศอื่นเพื่อให้พ้นจากการถูกประหัตประหาร

ข้อ ๑๕ สิทธิในการได้รับสัญชาติและการเปลี่ยนสัญชาติ

ข้อ ๑๖ สิทธิในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว

ข้อ ๑๗ สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

ข้อ ๑๘ เสรีภาพในความคิด มโนธรรม ความเชื่อ หรือการถือศาสนา

ข้อ ๑๙ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและแสดงออก รวมทั้งการได้รับข้อมูล

ข่าวสาร

ข้อ ๒๐ สิทธิในการชุมนุมโดยสงบและรวมกลุ่ม และห้ามบังคับเป็นสมาชิกสมาคม

ข้อ ๒๑ สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลทั้งทางตรง และโดยผ่านผู้แทนอย่างอิสระและมีสิทธิเข้าถึงบริการสาธารณะโดยเท่าเทียมกัน

ข้อ ๒๒ สิทธิในการได้รับความมั่นคงทางสังคม และได้รับสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมโดยการกำหนดระเบียบและทรัพยากรของประเทศตนเอง

ข้อ ๒๓ สิทธิในการมีงานทำตามที่ต้องการ และได้รับการประกันการว่างงาน รวมทั้งได้รับค่าตอบแทนเท่ากันสำหรับงานอย่างเดียวกัน และรายได้ต้องพอแก่การดำรงชีพสำหรับตนเอง และครอบครัว ตลอดจนมีสิทธิก่อตั้งและเข้าร่วมสหภาพแรงงาน

ข้อ ๒๔ สิทธิในการพักผ่อนและมีเวลาพักจากการทำงาน

ข้อ ๒๕ สิทธิในการได้รับมาตรฐานการครองชีพอย่างเพียงพอ ได้รับปัจจัยสี่ สวัสดิการสังคมประกันการว่างงาน เจ็บป่วย เป็นหม้าย ผู้สูงอายุ ตลอดจนคุ้มครองแม่และเด็กเป็นพิเศษ

ข้อ ๒๖ สิทธิในการได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อ ๒๗ สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน และได้รับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

ข้อ ๒๘ สังคมต้องมีระเบียบทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อให้บุคคลได้รับสิทธิและเสรีภาพตามปฏิญยานี้

ข้อ ๒๙ บุคคลย่อมมีหน้าที่ต่อชุมชน การให้สิทธิเสรีภาพจะต้องเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

ข้อ ๓๐ ห้ามให้รัฐ กลุ่มชน หรือบุคคลกระทำการทำลายสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองในปฏิญยานี้

๓) รัฐธรรมนูญไทย และกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(๑) สิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พ.ศ. ๒๕๕๐

หมวด ๑ บททั่วไป.....

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๕ ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน....

หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

มาตรา ๒๖ การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๒๗ สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ได้โดยตรง หากการใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดมีกฎหมายบัญญัติรายละเอียดแห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้แล้ว ให้การใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือจากรัฐ ในการใช้สิทธิตามความในหมวดนี้

มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒ ความเสมอภาค

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา ๓๑ บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายหรือกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

ส่วนที่ ๓ สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับและการคุมขังบุคคล จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุ อย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในกรณีที่มีการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย มีสิทธิร้องต่อศาลเพื่อให้สั่งระงับหรือเพิกถอนการกระทำเช่นนั้น รวมทั้งจะกำหนดวิธีการตามสมควรหรือการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วยก็ได้

มาตรา ๓๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข

การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหสถานหรือในที่รโหฐาน จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน การผังเมือง หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์

การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้

มาตรา ๓๕ สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหาหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกัน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรได้ เพราะเหตุที่นับถือศาสนา นิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือ แตกต่างจากบุคคลอื่น

มาตรา ๓๘ การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาเป็นการฉุกเฉินหรือโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งให้กระทำได้ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

ส่วนที่ ๔ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

มาตรา ๓๙ บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(๑) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง

(๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ทรงพิเคราะห์คดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัยคำพิพากษา หรือคำสั่ง

(๓) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม

(๔) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง

(๕) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๖) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตัวอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ

(๗) ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณา
คดีที่ถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบ
พยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการ
ปล่อยตัวชั่วคราว

(๘) ในคดีแพ่งบุคคลมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสม
จากรัฐ

ส่วนที่ ๑๑ เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม

มาตรา ๖๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตาม
บทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสะดวกของ
ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะ
สงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๖๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์
สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน หรือหมู่คณะอื่น

ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มเช่นเดียวกับ
บุคคลทั่วไป แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดิน และความต่อเนื่องใน
การจัดทำบริการสาธารณะ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัย
อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน เพื่อรักษา
ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทาง
เศรษฐกิจ

(๒) กฎหมายอื่นๆ

กฎหมายอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายอาญา กฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา กฎหมายแพ่ง กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว
เป็นต้น ล้วนแต่ต้องยึดกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นหลัก ซึ่งกฎหมายทุกกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใช้ใน
ประเทศไทยนั้นจะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญไม่ได้ ดังนั้น การกระทำใดก็แล้วแต่ที่กฎหมาย
รัฐธรรมนูญให้สิทธิเสรีภาพแก่ปวงชนชาวไทยไว้ ไม่มีใครสามารถละเมิดหรือจำกัดสิทธิไทย

ประมวลกฎหมายอาญา (ป.อาญา) เป็นกฎหมายที่บัญญัติไว้เกี่ยวกับ
การกระทำใดเป็นความผิดทางอาญา ซึ่งถือเป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่นอย่างหนึ่งเช่นกัน ดังนั้นในทุก
มาตราที่เป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายนี้จึงมีโทษควบคู่ไปด้วยจึงถือเป็นการคุ้มครอง
สิทธิมนุษยชนที่รองรับตามรัฐธรรมนูญ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิ.อาญา) เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในการที่จะไปละเมิดสิทธิของผู้อื่นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม เช่น การจับ การค้น การควบคุม เป็นต้น แต่เจ้าพนักงานนั้นก็ไม่สามารถจะดำเนินการเกินกว่าที่กฎหมายนี้ให้อำนาจไว้ได้

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ เป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้พยายามที่จะแก้ไขข้อบกพร่อง การละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ เป็นกฎหมายที่ให้ความสำคัญกับการสงเคราะห์ ส่งเสริมสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็ก ตลอดจนติดตาม ประเมินผลการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอย่างเป็นระบบ

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นกฎหมายที่มุ่งประสงค์ที่จะไม่ให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งหมายความรวมถึงทั้งอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่จะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ เป็นกฎหมายที่ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือคนต่างด้าวก็ตามที่ถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ เช่น จากการค้าประเวณี จากสื่อลามกอนาจาร หรือการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การนำคนมาเป็นทาส เป็นขอทาน เป็นต้น และยังรวมถึงการบังคับใช้แรงงานหรือบริการด้วย

พระราชบัญญัติ หรือกฎกระทรวงอื่น ๆ เป็นกฎหมายที่ลงในรายละเอียดเฉพาะเรื่อง แต่ทุกฉบับล้วนต้องสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ทั้งสิ้น

๒.๒.๒ มาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้บังคับใช้กฎหมาย

มาตรฐานสิทธิมนุษยชน เป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่แต่ละประเทศควรดำเนินการให้ได้ หรือแต่ละประเทศจะกำหนดมาตรฐานที่สูงกว่าก็ได้ และมาตรฐานดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันกับตัวแทนของประเทศ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายของประเทศเหล่านั้นด้วย ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายจะต้องรู้และใช้มาตรฐานสิทธิมนุษยชนอย่างชอบธรรม

๑. ประมวลกฎหมายและจริยธรรม

สิทธิมนุษยชนเป็นศักดิ์ศรีที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายจะต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอยู่ตลอดเวลา เพื่อปกป้องคุ้มครองศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

แนวทางการปฏิบัติ

๑) “การเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา” จะนำมาสร้างความชอบธรรมในการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนไม่ได้

๒) เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายจะต้องมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องอำนาจตามกฎหมาย และข้อจำกัดของอำนาจนั้นด้วย

๒. การรักษาความสงบเรียบร้อยภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

๒.๑ ตำรวจต้องปกป้องให้ความคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และต้องคุ้มครองสิทธิของบุคคลทั้งปวงด้วย ภายใต้ข้อจำกัดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

๒.๒ การจำกัดการใช้สิทธิและเสรีภาพนั้น จะทำได้เท่าที่จำเป็นเพื่อรักษาไว้ซึ่งการให้การยอมรับและเคารพในสิทธิของผู้อื่น และเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล

แนวทางการปฏิบัติ

รักษาความเป็นกลางทางการเมือง ปฏิบัติหน้าที่อย่างยุติธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ และต้องรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมไว้

๓. การไม่เลือกปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย

มนุษย์ทุกคนเกิดมาโดยมีเสรีภาพ และความเท่าเทียมกันทั้งในเรื่องสิทธิและศักดิ์ศรีบุคคลทั้งปวงมีความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย และมีสิทธิได้รับการปกป้องคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน เว้นแต่บางกรณีมีการใช้มาตรการพิเศษบางประการ เพื่อใช้กับบุคคลที่ต้องได้รับการปฏิบัติเป็นพิเศษแตกต่างจากบุคคลปกติ เช่น สตรี เด็กและเยาวชน คนป่วย คนชรา และบุคคลอื่นที่ต้องได้รับการปฏิบัติเป็นพิเศษตามมาตรฐานสิทธิมนุษยชน ไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ

แนวทางการปฏิบัติ

๑) สร้างความคุ้นเคยกันชุมชน เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน รับฟังความต้องการ ข้อร้องเรียน และคำแนะนำของชุมชน

๒) ต้องมีจิตสำนึกให้รับรู้ถึงความสำคัญของการมีความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน การที่ต้องมีความยุติธรรม และการบังคับใช้กฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติ

๔. การสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ในการสืบสวนคดีต่างๆ นั้น นอกจากเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องคำนึงถึงผลแห่งคดีแล้ว ยังจะต้องให้ความสำคัญกับสิทธิของพยาน เหยื่อหรือผู้ต้องสงสัยด้วย เช่น สิทธิในความมั่นคงปลอดภัยส่วนบุคคล ต้องไม่ถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัวโดยพลการ หรือการปฏิบัติที่เป็นการย่ำยีศักดิ์ศรี เป็นต้น

ดังนั้น การกระทำของเจ้าหน้าที่สืบสวนต่อเหยื่อหรือพยาน ต้องชอบด้วยกฎหมาย เป็นการปฏิบัติอย่างมีเมตตา ปราศจากอคติและเห็นอกเห็นใจ โดยต้องคำนึงเสมอว่า บุคคลย่อมเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะถูกพิสูจน์ว่ามีความผิดในการพิจารณาคดีอย่างยุติธรรม

แนวทางการปฏิบัติ

ก่อนจะเริ่มการสืบสวนคดีใดๆ ให้ถามตัวเองว่า “ถูกกฎหมายหรือไม่” “นำไปใช้ในศาลได้ไหม” “จำเป็นหรือไม่” และ “เป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุหรือไม่”

ผู้บังคับบัญชาต้องมีบทลงโทษที่เข้มงวด สำหรับการกระทำผิดระเบียบข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวน

๕. การจับกุม

บุคคลย่อมมีสิทธิในเสรีภาพและความมั่นคงปลอดภัยของตนและเสรีภาพในการเคลื่อนย้าย จะต้องไม่ถูกจับกุมหรือคุมขังโดยพลการ เว้นแต่เป็นไปตามกฎหมาย

เมื่อบุคคลถูกจับกุมแล้วจะต้องได้รับการแจ้งเหตุแห่งการจับกุม ข้อกล่าวหา ตลอดจนสิทธิต่างๆ ของผู้ถูกจับในที่นั้น ณ เวลาที่ถูกจับกุม ห้ามบีบบังคับให้รับสารภาพ และจะต้องแจ้งให้ครอบครัวของผู้ถูกคุมขังทราบโดยทันทีในเรื่องการถูกจับกุมและสถานที่คุมขัง

แนวทางการปฏิบัติ

เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้จับกุมจะต้องยึดบทบัญญัติแห่งกฎหมายเป็นหลัก ใช้ความสุภาพ ละมุนละม่อมในการจับกุม จะใช้อำนาจอย่างจริงจังเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น และควรพกบันทึกข้อความแจ้งสิทธิของผู้ถูกจับกุมติดตัว เพื่อจะสามารถแจ้งให้ผู้ถูกจับกุมทราบในที่ที่ควบคุมตัวได้แล้ว และหากผู้ถูกจับกุมต้องการใช้สิทธิอื่นๆ จะต้องดำเนินการให้ตามที่กฎหมายกำหนด

๖. การคุมขัง

บุคคลทั้งปวงที่ถูกไล่ออนเสรีภาพ จะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรม และเคารพศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ากระทำความผิด ในการพิจารณาคดีอย่างยุติธรรม

๖.๑ ผู้ถูกคุมขังต้องได้รับแจ้งถึงเหตุผลในการคุมขัง ต้องไม่ถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติอื่นใดที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม และต้องถูกคุมขังในสถานที่ที่เป็นที่รู้จักอย่างเป็นทางการ

ทางการเท่านั้น โดยต้องแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ครอบครัวหรือตัวแทนทางกฎหมายของบุคคลเหล่านั้นทราบอย่างครบถ้วน

๖.๒ สถานที่คุมขังเด็กและเยาวชนต้องแยกจากผู้ใหญ่ ผู้หญิงต้องแยกจากผู้ชาย ผู้ต้องหาต้องแยกจากผู้ต้องโทษ สถานที่คุมขังต้องมีสภาพแวดล้อมและสุขอนามัยที่เอื้อต่อความเป็นมนุษย์ ทั้งยังต้องได้รับอาหาร น้ำ ที่หลับนอน เสื้อผ้า การรักษาพยาบาล การออกกำลังกาย และสิ่งของเครื่องใช้เพื่อสุขอนามัยอย่างพอเพียง

๖.๓ ต้องให้ความเคารพในเรื่องความเชื่อทางศาสนาและหลักศีลธรรมจรรยาของผู้ถูกคุมขัง

๖.๔ ผู้ถูกคุมขังต้องมีสิทธิที่จะติดต่อกับโลกภายนอก เช่น ได้รับการเยี่ยมเยียน พบและปรึกษาผู้แทนตามกฎหมายอย่างเป็นทางการเป็นส่วนตัวแบบตัวต่อตัว

แนวทางการปฏิบัติ

๑) อำนวยความสะดวก และจัดสถานที่ในการเข้าเยี่ยม และพบผู้แทนทางกฎหมายให้เหมาะสม รวมถึงอำนวยความสะดวกในการใช้อุปกรณ์เพื่อความบันเทิง หนังสือ และอุปกรณ์เครื่องเขียนต่างๆ

๒) ตรวจสอบผู้ถูกคุมขังเป็นระยะ เพื่อความมั่นคงปลอดภัย และห้ามพนักอ้าวเข้าไปในสถานคุมขัง ตลอดจนห้ามใช้อุปกรณ์เครื่องมือในการระงับยับยั้งในการลงโทษ จะใช้ได้ในความจำเป็นเพื่อป้องกันการหลบหนี

๓) ควรมีเจ้าหน้าที่ในการดูแลทางจิตวิทยา รวมทั้งให้คำปรึกษา เพื่อป้องกันการฆ่าตัวตาย อยู่ปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา

๔) ต้องใส่ใจในสภาพความเป็นอยู่ รวมทั้งอาการเจ็บป่วยของผู้ถูกคุมขัง

๗. การใช้กำลังและอาวุธปืน

บุคคลมีสิทธิในชีวิต ความมั่นคงปลอดภัยและเสรีภาพจากการไม่ถูกทรมาน หรือการกระทำอื่นใดที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือลดทอนอำยศักดิ์ศรี

การใช้กำลัง ใช้ได้ต่อเมื่อมีความจำเป็นอย่างย่งเท่านั้น และต้องถูกใช้โดยมีจุดมุ่งหมายในการบังคับใช้กฎหมายที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น จะต้องเหมาะสมและได้สัดส่วนกับวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมาย

แนวทางการปฏิบัติ

๑) อาวุธปืนจะใช้ได้ต่อเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์คับขันที่สุดเท่านั้น และต้องใช้เพื่อป้องกันตนเองหรือผู้อื่นจากการเสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บจากภัยคุกคามที่กำลังจะมาถึง เพื่อการจับกุมหรือป้องกันการหลบหนีของบุคคลที่ก่ออาชญากรรมร้ายแรงเป็นพิเศษที่อาจนำไปสู่ภัยคุกคามร้ายแรงต่อชีวิต

๒) ขั้นตอนในการใช้อาวุธปืน ต้องแสดงตัวให้ทราบว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ แล้วให้คำสั่งเตือนที่ชัดเจนโดยต้องให้เวลาที่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติตามคำสั่งเตือนนั้น แต่ถ้าหากทำตามขั้นตอนแล้วล่าช้าอาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่นได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บสาหัส ก็ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการใช้อาวุธปืนได้

๓) ภายหลังมีการใช้อาวุธปืนแล้วต้องรีบให้การช่วยเหลือทางการแพทย์กับผู้ที่ได้รับบาดเจ็บทุกคน แล้วแจ้งให้ญาติหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุดังกล่าวทราบ

๔) เก็บรักษาอาวุธปืนที่ได้รับแจกจ่ายมาเป็นอย่างดีและปลอดภัย และต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า อาวุธปืนทุกกระบอกมีกระสุนบรรจุอยู่

๕) หมั่นฝึกฝน และศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการใช้อาวุธปืน รวมถึงเทคนิคในการจูงใจ การไกล่เกลี่ยและการเจรจา เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้กำลังหรืออาวุธปืน

๘. การก่อความวุ่นวาย ภาวะฉุกเฉิน และความขัดแย้งที่มีการใช้กำลังอาวุธ

มาตรการทั้งปวงในการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ต้องเคารพสิทธิมนุษยชน ไม่เลือกปฏิบัติ และต้องคำนึงเสมอว่า การจำกัดสิทธิใดๆ จะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายเท่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเคารพในสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพของบุคคลอื่น เคารพในศีลธรรมจรรยา ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสาธารณะและสวัสดิภาพโดยทั่วไปของประชาชน

ต้องใช้วิธีการที่ไม่ใช้ความรุนแรงเป็นลำดับแรกก่อนการใช้กำลัง ซึ่งจะใช้กำลังได้ก็ต่อเมื่อมีความจำเป็นอย่างยั้งเท่านั้น และต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมและได้สัดส่วนกับวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมายในการบังคับใช้กฎหมาย หากมีผู้ได้รับบาดเจ็บจะต้องได้รับการรักษาเยียวยาโดยทันที

ต้องไม่มีการบังคับในข้อจำกัดใดๆ ในเรื่อง เสรีภาพในความคิดเห็น การพูด การชุมนุม การคบหาสมาคม หรือการเคลื่อนย้าย

แนวทางในการปฏิบัติ

๑) เมื่อมีการชุมนุมหรือประท้วง เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องใช้ความอดทนอดกลั้นต่อการชุมนุม ไม่คุกคามหรือแสดงตัวเป็นปฏิปักษ์ต่อผู้ร่วมชุมนุม หลีกเลี่ยงการกระตุนยั่วเพื่อป้องกันไม่ให้สถานการณ์ลุกลามบานปลาย

๒) ควรจัดให้มีการติดต่อประสานงาน เคารพต่อรองกับตัวแทนผู้ชุมนุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

๓) เมื่อจำเป็นต้องมีการสลายการชุมนุม ต้องเริ่มจากมาตรการเบาไปหาหนัก และต้องเปิดทางหลบหนีที่เห็นได้ชัดเจนเสมอ

๔) ต้องมีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและจริงจังเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อการชุมนุมเรียกร้องต่างๆ เช่น การใช้อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ระบุขบวน รวมถึงการใช้จิตวิทยาในการเจรจาต่อรอง

๕) ต้องจัดทำและบังคับใช้ระเบียบปฏิบัติงานที่ชัดเจนในเรื่องการใช้อำนาจและอาวุธ

๖) การควบคุมฝูงชนที่มีประสิทธิภาพที่สุด จะต้องดำรงรักษาไว้ซึ่งความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความปลอดภัยของสาธารณะ และไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน

ในกรณีภาวะฉุกเฉิน จะต้องมีการประกาศอย่างเป็นทางการก่อนจึงจะสามารถใช้มาตรการพิเศษได้ แต่หลักสิทธิมนุษยชนก็ยังคงอยู่

๙. การให้ความคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชน

เด็กต้องได้รับประโยชน์จากหลักสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกับผู้ใหญ่และมีมาตรการพิเศษอื่นๆ อีก

๙.๑ การคุมขังหรือจำคุกเด็ก ควรเป็นมาตรการรุนแรงที่ใช้ในโอกาสสุดท้ายเท่านั้น และระยะเวลาในการคุมขังนั้นต้องสั้นที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

๙.๒ สถานที่คุมขังเด็กต้องแยกต่างหากจากผู้ใหญ่ และเด็กต้องได้รับการเยี่ยมเยียนติดต่อกับสมาชิกในครอบครัว และควรกำหนดอายุที่น้อยที่สุดที่ต้องรับผิดชอบทางอาญา

๙.๓ ไม่ควรใช้การระงับยับยั้งกระทำต่อร่างกาย และใช้กำลังต่อเด็ก จะใช้ได้ต่อเมื่อได้ใช้มาตรการควบคุมทั้งหมดแล้วแต่ล้มเหลว และควรใช้ในเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

๙.๔ ไม่ควรพกอาวุธในสถานที่คุมขังเด็ก

๙.๕ ผู้ปกครองต้องได้รับแจ้งให้ทราบในเรื่องของการจับกุม การคุมขัง การโยกย้าย การเจ็บป่วย และการบาดเจ็บหรือการเสียชีวิต

แนวทางในการปฏิบัติ

๑) หากพบการละเลยไม่เอาใจใส่ กระทำทารุณต่อเด็ก หรือแสวงหาผลประโยชน์จากเด็กต้องรีบสืบสวนในทันที

๒) ควรทำความรู้จักเด็กและผู้ปกครองในพื้นที่พอสมควร และจัดทำข้อมูลประวัติเด็กที่กระทำผิดหรือถูกคุมขังซึ่งประกอบด้วยเอกลักษณ์บุคคล เหตุผลในการกระทำผิด วันเวลาในการรับเข้ามา โยกย้าย และการปล่อยตัว เก็บรวบรวมเป็นข้อมูลโดยแยกออกจากผู้ใหญ่ และต้องเป็นความลับ

๑๐. สิทธิมนุษยชนของสตรี

สตรีย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปทุกประการ

เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องใช้ความระมัดระวังในการป้องกัน สืบสวน ตรวจสอบ (การตรวจค้นต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่เป็นสตรี) และจับกุมสตรี เพราะการกระทำรุนแรงต่อสตรีในทุกรูปแบบเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และยังมีหน้าที่ต้องปกป้องคุ้มครองสตรีไม่ให้ถูกกระทำรุนแรง หรือถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบทุกรูปแบบ สตรีมีครรภ์หรือมีลูกอ่อนต้องได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มพิเศษในสถานคุมขัง

แนวทางการปฏิบัติ

- ๑) เมื่อได้รับแจ้งเหตุว่ามีการกระทำรุนแรงในครอบครัว หรือกระทำรุนแรงทางเพศ ต้องรีบช่วยเหลือและทำการสืบสวนสอบสวนในทันที
- ๒) แยกผู้ต้องขังสตรีจากชาย และควรให้เจ้าหน้าที่สตรีเป็นผู้ควบคุมดูแล และตรวจค้นผู้ต้องขังสตรี
- ๓) หากเหยื่ออาชญากรรมเป็นสตรีควรมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สตรีเป็นผู้ดำเนินการ
- ๔) ควรระงับการพุดคุย หรือแสดงออกในลักษณะที่ไม่ให้เกียรติแก่สตรีเพศ
- ๕) จัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มพิเศษให้กับสตรีมีครรภ์หรือมีลูกอ่อนในสถานคุมขัง

๑๑. ผู้ลี้ภัยและบุคคลไร้สัญชาติ

บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะแสวงหาและได้รับที่หลบภัยในประเทศอื่นเพื่อหลบหนีการกดขี่ข่มเหง

๑๑.๑ ผู้ลี้ภัย (บุคคลที่หวาดกลัวจากการกดขี่ข่มเหง เพราะเหตุแห่งความแตกต่างระหว่างเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ ความเห็นทางการเมือง) ย่อมได้รับซึ่งสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานทุกประการ ยกเว้นสิทธิทางการเมืองบางประการ และการอยู่อาศัยอย่างผิดกฎหมายนั้นจะต้องถูกจำกัดสิทธิบางประการเกี่ยวกับการเคลื่อนที่โยกย้าย เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสาธารณะและเหตุผลทางด้านสาธารณสุข

๑๑.๒ บุคคลไร้สัญชาติ (ชาวต่างชาติ และบุคคลผู้ไร้รัฐ) ที่พำนักอย่างถูกกฎหมาย ย่อมได้รับการคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชนในทุกประการ ยกเว้นสิทธิทางการเมืองบางประการ

แนวทางการปฏิบัติ

- ๑) การปฏิบัติกับผู้ลี้ภัยหรือบุคคลไร้สัญชาติควรประสานอย่างใกล้ชิดกับสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และหน่วยงานทางสังคมที่เกี่ยวข้อง โดยต้องยึดหลักสิทธิมนุษยชน
- ๒) เจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบควบคุมตามแนวชายแดน และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสิทธิของผู้ลี้ภัยและบุคคลไร้สัญชาติ

๑๒. สิทธิมนุษยชนของเหยื่อ

ผู้ตกเป็นเหยื่อจากอาชญากรรม และจากการใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกคน จะต้องได้รับการปฏิบัติช่วยเหลือด้วยความเมตตาและเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อย่างรวดเร็ว ยุติธรรม ปลอดภัยและเหมาะสม

แนวทางการปฏิบัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ต้องแจ้งให้เหยื่อทราบถึงสิทธิและบทบาทในเรื่องของคดี รวมถึงให้การช่วยเหลือสนับสนุนทางด้านกฎหมาย ด้านการแพทย์ ด้านวัตถุ ด้านจิตวิทยา และด้านสังคม หากเหยื่อต้องการ

๑๓. การบังคับบัญชาและบริหารจัดการของตำรวจ

๑๓.๑ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนตามกฎหมายอย่างเต็มความสามารถตลอดเวลา ด้วยการรับใช้ชุมชน และให้การปกป้องคุ้มครองประชาชนจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย

๑๓.๒ ต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นการทุจริตประทุพติมิชอบต่อหน้าที่

๑๓.๓ ให้ความเคารพและปกป้องคุ้มครองศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ทั้งต้องดำรงรักษาและสนับสนุนส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของบุคคลทั้งปวง

๑๓.๔ ต้องจัดให้มีการฝึกอบรมสำหรับการปฏิบัติงานทุกชนิดของตำรวจที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน

๑๓.๕ ตำรวจต้องมีการพัฒนายุทธศาสตร์ในการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิผล ชอบด้วยกฎหมายและเคารพในหลักสิทธิมนุษยชน

๑๓.๖ ควรมีการสุ่มตรวจการทำงาน หรือสถานที่ทำการ โดยไม่บอกล่วงหน้า เพื่อให้แน่ใจว่าการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเป็นไปตามระเบียบและกฎหมาย

๑๔. การรักษาความสงบเรียบร้อยแก่ชุมชน

๑๔.๑ นำแผนปฏิบัติการและนโยบายชุมชนสัมพันธ์มาใช้สร้างความใกล้ชิดกับชุมชนโดยผ่านการร่วมกิจกรรมกับชุมชน ซึ่งกิจกรรมนั้นจะต้องไม่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย

๑๔.๒ จัดตั้งศูนย์ชุมชนสัมพันธ์ และโครงการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ โดยให้ชุมชนในส่วนเกี่ยวข้องชี้ให้เห็นถึงปัญหาและข้อห่วงใยของชุมชนนั้นๆ

๑๔.๓ ประสานองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชนเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนด้วย

๑๕. การป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๑๕.๑ เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเคารพและให้การปกป้องคุ้มครองศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนของบุคคลทั้งปวงด้วย

๑๕.๒ การสืบสวนสอบสวนในเรื่องของการใช้ความรุนแรงต้องกระทำในทันที
อย่างเต็มความสามารถ ละเอียดถี่ถ้วน ยุติธรรม และปราศจากอคติ

๑๕.๓ การเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ไม่สามารถยกเป็น
ข้อต่อสู้ในกรณีการใช้ความรุนแรงที่กระทำโดยตำรวจได้

สรุปได้ว่ามาตรฐานสิทธิมนุษยชน เป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่แต่ละประเทศควร
ดำเนินการให้ได้หรือแต่ละประเทศจะกำหนดมาตรฐานที่สูงกว่าก็ได้ และมาตรฐานดังกล่าวย่อมมีผล
ผูกพันกับตัวแทนของประเทศ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายของประเทศเหล่านั้นด้วย คณะผู้วิจัย
จึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาทำการศึกษาความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับหลักการและ
มาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรู้ความเข้าใจในระดับใด มีแนวทางการปฏิบัติที่
เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานสากลหรือไม่ ซึ่งจะนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการบังคับใช้
กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนให้เป็นไปตามมาตรฐานสิทธิ
มนุษยชนสากลต่อไป

๒.๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณตำรวจ

๒.๓.๑ จริยธรรมของตำรวจ

๑) ความหมายของจริยธรรม

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” ไว้ดังนี้

พระราชวรานู อธิบายว่า จริยธรรมหมายถึงสิ่งที่ทำได้ในทางวินัย จนเกิด
ความเคยชินมีพลังใจ มีความตั้งใจแน่วแน่ จึงต้องอาศัยปัญญา ปัญญาอาจเกิดจากความศรัทธาเชื่อถือ
ผู้อื่นในทางพุทธศาสนาสอนว่า จริยธรรม คือการนำความรู้ความจริง หรือกฎธรรมชาติ มาใช้ให้เป็น
ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตที่ดีงาม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ ได้อธิบายความหมายของ
จริยธรรมว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ ปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ อธิบายว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรม
หรือหลัก ความประพฤติที่ควรแก่การยึดถือ และปฏิบัติตาม

รองศาสตราจารย์ แสง จันทร์งาม อธิบายว่า คำว่า “จริยธรรม” แยกออกได้
เป็น ๒ คำ คือ “จริย” แปลว่า “ความประพฤติ” และ “ธรรม” หมายถึงคุณภาพของจิตใจของแต่ละคน
เมื่อเอาคำทั้ง ๒ มารวมกันเข้าเป็นคำ “จริยธรรม” จึงหมายถึงคุณภาพจิตที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติ
ของคน

ศาสตราจารย์ ดร. สาโรช บัวศรี อธิบายว่า จริยธรรม คือ แนวทางในการ
ประพฤติตนเพื่อยุติกันได้อย่างร่มเย็นในสังคม

ศาสตราจารย์ ดร. ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ อธิบายว่า จริยธรรม คือประมวลความประพฤติ และความนึกคิดในสิ่งที่ดีงามเหมาะสม

๒) ส่วนประกอบของจริยธรรม

ความเป็นผู้มีจริยธรรมของบุคคลเกิดขึ้นได้จากส่วนประกอบ ๓ ประการ คือ

(๑) ด้านความรู้ คือความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถตัดสินใจแยกความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องได้ด้วยการคิด

(๒) ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ความพอใจ ศรัทธาเลื่อมใส เกิดความนิยมยินดียอมรับเพื่อนำมาเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ

(๓) ด้านพฤติกรรมแสดงออก คือ พฤติกรรมการกระทำที่บุคคลตัดสินใจกระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ โดยมีอิทธิพลหรือสถานการณ์จูงใจ การได้รับการปลูกฝังถ่ายทอดความรู้ ได้เห็นแบบอย่างของจริยธรรม มีการฝึกฝนปฏิบัติสม่ำเสมอจนเป็นความเคยชินที่ดีงาม เรียกว่า คุณธรรม

๒.๓.๒ จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่

ทรัพยากรมนุษย์ ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดของประเทศชาติ กำลังพลในสำนักงานตำรวจแห่งชาติก็เช่นกัน ถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ถึงแม้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะเพิ่มจำนวนคนมากขึ้นสักเท่าใดก็ตาม แต่ถ้าเป็นกำลังพลที่บกพร่องไร้คุณภาพ หรือเป็นกำลังพลเสื่อมแล้ว นอกจากจะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้แล้ว กำลังพลเหล่านั้นยังเป็นกำลังพลที่สร้างปัญหาให้กับหน่วยงาน และสร้างเงื่อนไขที่ไม่ดีให้กับสังคมอีกด้วย

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาข้าราชการตำรวจ ให้มีประสิทธิภาพมีความสามารถ มีความรอบรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรม ให้สมกับการเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์อย่างแท้จริง

๑) จุดมุ่งหมายของการมีจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่

(๑) ให้สามารถควบคุม กาย วาจา ใจ อยู่ในขอบเขตที่ดีงาม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นสามารถสร้างประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้

(๒) ให้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนและปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย

(๓) ให้มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ทักษะ รู้จักคิด และวิเคราะห์อย่างมีระบบวิธีการ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

(๔) มีทัศนคติที่ดีต่อสมาชิกทุกคน มีระเบียบวินัยในการทำงานทั้งในส่วนตนและหมู่คณะ มานะ พากเพียร อดทน ประหยัด และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

(๕) มีความซื่อสัตย์ มีวินัยในตัวเอง เคารพต่อกฎกติกาของสังคม
รับผิดชอบตนเอง ครอบครัวและสังคมตลอดจนเสริมสร้างความเสมอภาค และความเป็นธรรมใน
สังคม

(๖) รู้จักสิทธิและหน้าที่ รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคีและ
เสียสละ รู้จักการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีหลักการและเหตุผล

๒) แนวทางปฏิบัติที่ข้าราชการตำรวจผู้มีจริยธรรมควรกระทำ

ตำรวจต้องมีความสำรวมกาย วาจา ใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ในทางที่ถูกต้อง
ชอบด้วยหลักการและมีคุณธรรมประจำใจ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงกฎหมาย ระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ
จารีตประเพณี และศีลธรรมอันดีงามโดยการแสดงออกด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดีงาม บางครั้งตำรวจก็
ต้องปฏิบัติตนให้ดูเข้มแข็ง จริงจังเพื่อให้ได้ผลในด้านรักษาไว้ซึ่งกฎหมาย ความสงบสุขของสังคม และ
ประชาชนโดยส่วนรวม นอกจากนี้จริยธรรมตำรวจช่วยส่งเสริมให้ตำรวจเป็นที่ยอมรับในสังคมทั่วไป
ผู้บังคับบัญชาให้ความไว้วางใจ เพื่อนฝูง ญาติพี่น้องให้ความรักและไว้วางใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาเชื่อถือและ
ยึดถือเป็นตัวอย่าง ตำรวจที่มีจริยธรรมที่ดีจะเห็นได้จากการที่มีกิริยาวาจาดี หรือที่เรียกว่ามีมารยาทดี การ
แต่งเครื่องแบบ การแสดงความเคารพ ซึ่งแสดงถึงความมีวินัย จิตใจสูง และมีจริยธรรมตำรวจในตัวบุคคลนั้น

๒.๓.๓ จรรยาบรรณตำรวจ

๑) ความหมายของจรรยาบรรณ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายของ
จรรยาบรรณ (Code of Conduct) หมายถึง ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละ
อาชีพกำหนดขึ้นเพื่อรักษาส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของสมาชิก อาจเขียนเป็นลายลักษณ์
อักษรหรือไม่ก็ได้

จรรยาบรรณวิชาชีพ (Code of Ethics)

(๑) จรรยาบรรณเกิดขึ้นเพื่อ “มุ่งให้คนในวิชาชีพมีประสิทธิภาพ” ให้เป็นคนดี
ในการบริการวิชาชีพ ให้คนในวิชาชีพมีเกียรติศักดิ์ศรีที่มีกฎเกณฑ์มาตรฐานจรรยาบรรณ

(๒) จรรยาบรรณมีความสำคัญและจำเป็นต่อทุกวิชาชีพ ทุกสถาบัน และ
หน่วยงาน เพราะเป็นที่ยึดเหนี่ยวควบคุมการประพฤติ ปฏิบัติด้วยความดีงาม

๒) ความสำคัญของจรรยาบรรณ

จรรยาบรรณมีคุณค่าเป็นพิเศษต่อตนเองและส่วนรวม ดังนี้

(๑) ความสำคัญต่อตนเอง ทำให้บุคคลมีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัย
มีน้ำใจ เอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

(๒) ความสำคัญต่อส่วนรวม ทำให้เกิดเจตคติ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สังคมมีระเบียบ มีน้ำใจเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งชีวิต ครอบครัวและการทำงาน สังคมพ้นจากการกดขี่ข่มเหงรังแกกัน พ้นจากภัยพิบัติ มีความเจริญพร้อมทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ สังคมเป็นปกติสุขและร่มเย็น มีความสงบเรียบร้อยน่าอยู่ น่าทำงาน

๓) จรรยาบรรณของตำรวจ

ตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๓ พ้าย กฏ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๓ ได้กล่าวถึง จรรยาบรรณของตำรวจไว้ในข้อ ๑๖- ข้อ ๒๑ ดังนี้

ข้อ ๑๖ ข้าราชการตำรวจจะต้องสำนึกในการให้บริการประชาชนด้านการอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่น และศรัทธา ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(๑) อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการร้องทุกข์ กล่าวโทษ ขออนุญาต ขอข้อมูลข่าวสาร หรือติดต่อราชการอื่น ด้วยความเต็มใจ เป็นมิตร ไม่เลือกปฏิบัติ และรวดเร็ว เพื่อไม่ให้ประชาชนเสียสิทธิหรือเสรีภาพตามกฎหมาย

(๒) สุภาพ อ่อนน้อม และให้เกียรติประชาชนเพื่อให้เกิดความน่าเคารพยำเกรง ไม่ใช่ถ้อยคำ กิริยา หรือท่าทาง ที่มีลักษณะหยาบคาย ดูหมิ่น หรือเหยียดหยามประชาชน

(๓) ในขณะปฏิบัติหน้าที่ ต้องดำรงตนให้อยู่ในสภาพที่พร้อมและเหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความน่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจ

(๔) พกพาอาวุธตามระเบียบแบบแผน ไม่จับหรือถืออาวุธ หรือเล็งอาวุธไปยังบุคคลโดยปราศจากเหตุอันสมควร

(๕) พกพาเอกสารหรือตราประจำตัว และแสดงเอกสารหรือตราประจำตัวเมื่อมีบุคคลร้องขอ

ข้อ ๑๗ เมื่อเข้าจับกุมหรือระงับการกระทำผิด ข้าราชการตำรวจต้องยึดถือและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างเคร่งครัด ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติดังนี้

(๑) แสดงถึงการอุทิศตนและจิตใจให้แก่การปฏิบัติหน้าที่อย่างกล้าหาญและมีสติปัญญา

(๒) ยืนหยัดเจตนารมณ์ในการรักษากฎหมายให้ถึงที่สุด และดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ให้ระลึกเสมอว่าการใช้กฎหมายจะต้องคำนึงถึงหลักมนุษยธรรมด้วย

(๓) ไม่ใช้มาตรการรุนแรง เว้นแต่การใช้มาตรการปกติแล้ว ไม่เพียงพอที่จะหยุดยั้งผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องสงสัยได้

ข้อ ๑๘ ข้าราชการตำรวจต้องตระหนักว่า การใช้อาวุธ ก้าวร้าว หรือความรุนแรงเป็นมาตรการที่รุนแรงที่สุด ข้าราชการตำรวจอาจใช้อาวุธ ก้าวร้าว หรือความรุนแรง ได้ต่อเมื่อมีความจำเป็นภายใต้กรอบของกฎหมายและระเบียบแบบแผน หรือเมื่อผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องสงสัยใช้อาวุธต่อสู้ขัดขวางการจับกุม หรือเพื่อช่วยบุคคลอื่นที่อยู่ในอันตรายต่อชีวิต เมื่อมีการใช้อาวุธ ก้าวร้าว หรือความรุนแรง ไม่ว่าจะมิผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตหรือไม่ ข้าราชการตำรวจต้องรายงานเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาตามระเบียบแบบแผนทันที

ข้อ ๑๙ ในการรวบรวมพยานหลักฐาน การสืบสวนสอบสวน การสอบปากคำ หรือการซักถามผู้กระทำความผิด ผู้ต้องหา ผู้ที่อยู่ในความควบคุมตามกฎหมาย ผู้เสียหาย ผู้รู้เห็นเหตุการณ์หรือบุคคลอื่น ข้าราชการตำรวจต้องแสดงความเป็นมืออาชีพโดยใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการตำรวจ รวมทั้งใช้ปฏิภาณไหวพริบและสติปัญญา เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและอ้างไว้ซึ่งความยุติธรรมซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ไม่ทำการทารุณหรือทารุณกรรมต่อบุคคล หรือต่อบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลนั้น

(๒) ไม่ใช้ จ้าง วาน หรือยุยงส่งเสริม หรือปล่อยปละละเลยให้มีการทารุณหรือทารุณกรรมต่อบุคคล หรือต่อบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลนั้น

(๓) ไม่กระทำการข่มขู่หรือรังควาน หรือไม่ใช้อำนาจที่มีชอบ หรือแนะนำสั่งสอนบุคคลให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จหรือปรักปรำผู้อื่น

(๔) ไม่กักขังหรือหน่วงเหนี่ยวบุคคลที่ยังไม่ได้ถูกจับกุมตามกฎหมาย เพื่อการสอบปากคำ

(๕) ไม่ใช้อำนาจที่มีชอบเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน

ข้อ ๒๐ ข้าราชการตำรวจต้องควบคุมดูแลบุคคลที่อยู่ในความควบคุมของตนอย่างเคร่งครัดตามกฎหมายและมีมนุษยธรรม ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ไม่ผ่อนปรนให้บุคคลนั้นมีสิทธิหรือได้ประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผน

(๒) ไม่รบกวนการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลกับทนายความตามสิทธิแห่งกฎหมาย

(๓) จัดให้บุคคลได้รับการรักษาพยาบาลหรือการดูแลทางการแพทย์ตามสมควรแก่กรณีเมื่อบุคคลนั้นมีอาการเจ็บป่วยหรือร้องขอ

(๔) ไม่ควบคุมเด็กและเยาวชนร่วมกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ หรือไม่คุมขังผู้หญิงร่วมกับผู้ชาย เว้นแต่เป็นกรณีที่มีกฎหมายและระเบียบแบบแผนอนุญาต

ข้อ ๒๑ ข้อมูลข่าวสารที่ข้าราชการตำรวจได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ ๑๙ หรือจากการปฏิบัติหน้าที่อื่น ข้าราชการตำรวจจะต้องรักษาข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นความลับอย่างเคร่งครัด เพราะอาจเป็นอันตรายต่อผลประโยชน์หรือชื่อเสียงของบุคคล หรืออาจเป็นคุณหรือเป็นโทษทั้งต่อผู้เสียหายหรือผู้กระทำความผิด ข้าราชการตำรวจจะเปิดเผยข้อมูลนั้นได้ต่อเมื่อมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือเพื่อประโยชน์ในราชการตำรวจที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเพื่อการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น (กองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ๒๕๕๔)

สรุปได้ว่า จริยธรรมและจรรยาบรรณตำรวจ เป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคน พึงถือปฏิบัติเพื่อช่วยส่งเสริมให้ตำรวจเป็นที่ยอมรับในสังคมทั่วไป ผู้บังคับบัญชาให้ความไว้วางใจ เพื่อนฝูงญาติพี่น้องให้ความรักและไว้วางใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาเชื่อถือและยึดถือเป็นตัวอย่าง คณะผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาทำการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน เพื่อเสนอแนะแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โสภารัตน์ จารุสมบัติ (๒๕๔๗) ได้ดำเนินงานโครงการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเรื่องสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของประชาชนชาวไทย ผลการดำเนินงาน สรุปว่า แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะได้กล่าวถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้เสียหายจากการดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้อย่างชัดเจน แต่ประชาชนชาวไทยบางส่วนที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมแล้วไม่มาร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเนื่องจากสาเหตุต่างๆ เช่น เพราะได้รับความเสียหายเพียงเล็กน้อย เชื่อว่าการร้องทุกข์ไม่เกิดประโยชน์ เบื่อหน่ายขั้นตอนการทำงานของตำรวจ ไม่อยากเป็นคดีความ ขาดความเข้าใจในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของตน ประกอบกับขั้นตอนและกระบวนการทางยุติธรรมมีความซับซ้อนและต้องใช้ระยะเวลาในการพิสูจน์ความผิด หรือการสืบสวนคดีต่างๆ เป็นเวลานาน และมีผู้เกี่ยวข้องหลายคนทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายและท้อแท้ และหากเป็นกรณีที่เป็นความเสียหายเพียงเล็กน้อยหรือเป็นกรณีที่ผู้เสียหายอาจจะเกิดความอับอายด้วยแล้วนั้น ยิ่งไม่กล้าที่จะไปแจ้งความหรือร้องทุกข์เอาผิดกับใครเนื่องจากคิดว่าเป็นเรื่องน่าอับอาย ทำให้การใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวไทยในกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายไม่สามารถดำเนินไปได้ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สาเหตุต่างๆ เหล่านี้เองที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวไทยในกระบวนการยุติธรรม

สภาพปัญหาในด้านต่างๆ

๑. ปัญหาเชิงโครงสร้างทางสังคม ประเทศไทยนั้นมีความแตกต่างระหว่างสังคมในเมืองกับสังคมชนบทค่อนข้างมาก คนที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ มักได้รับการดูแล ปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และสิทธิมนุษยชนอย่างทั่วถึง เป็นธรรมและยั่งยืน เนื่องจากการรณรงค์ส่งเสริม การสนับสนุน และการให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ จึงจูงต่อการแก้ไขปัญหสิทธิมนุษยชน ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ อย่างรวดเร็ว มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิและเสรีภาพของตน รวมไปถึงสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่ต้องดำรงรักษาไว้ มีโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ และสิทธิความเป็นมนุษย์ได้อย่างสม่ำเสมอ แต่สำหรับสังคมไทยในชนบทนั้นเป็นเรื่องที่ดูจะไกลตัวอยู่มากทีเดียว เนื่องจากข้อมูลข่าวสารต่างๆ ไม่ทั่วถึงและไม่มีผู้ที่จะให้ความรู้ความเข้าใจอย่างจริงจัง ขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องข้อมูลข่าวสารต่างๆ และขาดความรู้ว่าจะใช้สิทธิเสรีภาพของตนอย่างไร และจะรักษาสหิทธิมนุษยชนของตนได้อย่างไร ที่ไหน และกับใคร แม้ว่ารัฐบาลจะได้พยายามทำหน้าที่ในการส่งเสริม คุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิมนุษยชนแล้วก็ตาม แต่กลับปรากฏว่าปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนบางส่วนกลับเกิดจากภาครัฐเองที่เป็นฝ่ายกระทำละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อประชาชนมากที่สุด ซึ่งกลายเป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย สาเหตุแห่งการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากภาครัฐ ได้แก่

- ๑.๑ การปฏิบัติงานอันมิชอบต่อหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ
- ๑.๒ การมีระบบอุปถัมภ์ในทางที่ผิด
- ๑.๓ การขาดความรู้ความเข้าใจต่อสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนของประชาชนเอง
- ๑.๔ การมีค่านิยมแบบไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในสังคม
- ๑.๕ ประชาชนเองขาดความกระตือรือร้นเพราะคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว

๒. ปัญหาเชิงเศรษฐกิจ จากการที่ได้มีการวางรากฐานของประเทศไทยเป็นเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ตามกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกและได้มีการส่งเสริมการลงทุนในด้านต่างๆ ทำให้เกิดกลุ่มชนบางกลุ่มขึ้นในสังคม กลุ่มชนเหล่านี้คือกลุ่มนายทุนทั้งหลายซึ่งกลายเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อรัฐ และเกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ระหว่างเมืองกับชนบท เกิดความเหลื่อมล้ำในสิทธิขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประชาชน หากจะพิจารณาในแง่ของสิทธิมนุษยชนแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังคงไม่ได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนจากรัฐอยู่นั่นเอง โดยเฉพาะระบบราชการและนักการเมืองที่มีการแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่ชอบธรรม ระบบทุนนิยมเสรีที่เปิดกว้างมากขึ้นส่งผลต่อวิถีชีวิตและค่านิยมในการดำรงชีวิตในลักษณะทางสายกลาง ซึ่งได้แปรเปลี่ยนไป สิทธิมนุษยชนที่เคยมีอยู่โดยธรรมชาติในวิถีชีวิตของสังคมไทยเริ่มถูกแทนที่ด้วยความเห็นแก่ตัว การเอารัดเอาเปรียบ การละเมิดสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกันมากขึ้น ทั้งระหว่างผู้ใช้อำนาจรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกันเอง ทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา สังคมไทยมีทั้งจุดอ่อนและ

จุดแข็งที่ไม่เอื้อต่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และที่สำคัญคือ เกิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่มีความเป็นประชาธิปไตยในสังคมมาช้านาน และน่าจะเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทยที่ไม่เหมือนชาติอื่นๆ เป็นสังคมที่มีประชาชนผู้ด้อยโอกาสทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมอยู่กันจำนวนมาก รัฐจึงต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นความคาดหวังและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ให้หลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างกว้างขวางมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา

หัวใจสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ในส่วนที่เป็นพื้นฐานของการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยมีอยู่ ๓ ประการ คือ

(๑) การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการบริหารบ้านเมือง ด้วยการประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างกว้างขวางในด้านต่างๆ

(๒) การปรับปรุงกระบวนการเลือกตั้งผู้แทนของประชาชนให้มีความโปร่งใส โดยมีคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้กำกับดูแล

(๓) การมีกลไกตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างชัดเจน เช่น บทบาทของวุฒิสภา คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ศาลปกครอง และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓. ปัญหาในมิติโครงสร้างการพัฒนาการเมือง ในสังคมไทยมีพัฒนาการในด้านสิทธิมนุษยชนในกระแสการเมืองภาคประชาชนและการปฏิรูปทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง แต่แท้จริงแล้วเป็นเพียงเครื่องมือกดขี่และลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนมาโดยตลอด การกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่บัญญัติได้ชัดเจนมักมาจากการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการกระทำละเมิดที่คนไทยไม่รู้ตัวด้วยซ้ำ เช่น การซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง นับเป็นความล้มเหลวของสิทธิมนุษยชนในฐานะหลักการของการสังคมการเมือง ภายใต้โครงสร้างอำนาจและกระบวนการพัฒนา เปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา พิจารณาจากแง่มุมของโครงสร้าง สัมพันธภาพและกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแล้วการเมืองไทยยังมีความผันผวน รัฐควรตรากฎหมายขึ้นเพื่อกำหนดรายละเอียดแห่งสิทธิ ขอบเขตและข้อจำกัดในการใช้สิทธิ รวมทั้งอาจต้องยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่มีอยู่แล้วให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ การตรากฎหมายเช่นว่านี้ รัฐธรรมนูญได้วางสภาพบังคับไว้สองด้าน คือ ด้านแรกสภาพบังคับทางการเมือง ซึ่งได้กำหนดให้เป็นสิทธิของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน ในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายอันเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพและแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐได้ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเห็นว่ารัฐไม่ได้กระทำหน้าที่ดังกล่าวหรือทำล่าช้า หรือทำแล้วแต่ยังมีสาระไม่เพียงพอ สภาพบังคับทางกฎหมายซึ่งมีนัยว่า ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญรับรอง และรัฐมีหน้าที่ต้องตรากฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แต่ไม่ดำเนินการในเวลาที่เหมาะสม ทำให้บุคคลผู้ควรได้รับสิทธิดังกล่าวไม่อาจใช้สิทธิได้ เพราะไม่มีกฎหมายรองรับ อย่างไรก็ตามในการตรากฎหมายนั้น

การวางขอบเขตแห่งสิทธิและเสรีภาพหรือการจำกัดสิทธิเสรีภาพต้องทำเท่าที่จำเป็นและกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิเสรีภาพที่มีอยู่เดิมมิได้ เนื้อหาของกฎหมายยังอาจไม่คุ้มครองประโยชน์ตามความจำเป็นที่รัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่ารากฐานเชิงโครงสร้างและกระบวนการในรัฐธรรมนูญในการออกกฎหมายเพื่อกำหนดประโยชน์ต่างๆ ยังเป็นเพียงความหวังลมๆ แล้งๆ สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้จึงเป็นเพียงสิทธิและเสรีภาพของคนบางกลุ่มที่มีสถานะและมีโอกาสในสังคมดีกว่า ในการยกระดับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม การใช้สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของตนได้อย่างทัดเทียมกัน จึงเป็นหน้าที่ของรัฐหากยังคงมีโครงสร้างและกระบวนการจัดการที่ไม่สมดุล ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม สิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยก็อาจจะเกิดขึ้นได้ช้าหรือไม่เกิดขึ้นเลย

๔. ปัญหาในเชิงมิติโครงสร้างทางการศึกษา ปัจจุบันแม้ในประเทศไทยจะมีอัตราการรู้หนังสือของประชาชนสูงกว่าที่เคยเป็นมาในอดีตก็ตาม แต่ประชาชนส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ถูกปลูกฝังให้รักการอ่าน และประชาชนที่มีการศึกษาสูงเท่านั้นที่จะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิเสรีภาพ และสิทธิมนุษยชน ซึ่งประชาชนเหล่านี้ก็มักจะเป็นคนที่อาศัยอยู่ในเมือง และรู้ว่าตนมีสิทธิเสรีภาพอย่างไร ต่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่นอกเมืองหรือในชนบทที่ไม่มีโอกาส ซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างที่จะมีผลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแม้ว่าจะมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ต่างๆ อยู่เสมอ แต่อย่างไรก็ตามประชาชนในชนบทนี้เองที่มักจะเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนถูกลิดรอนสิทธิและเสรีภาพอยู่เสมอๆ ประกอบกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นคนรักสงบจึงไม่กระตือรือร้นที่จะเรียกร้องหรือต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพ และสิทธิมนุษยชนของตนเอง หรือในบางครั้งก็ไม่กล้าเรียกร้องเนื่องจากเกรงกลัวอำนาจและอิทธิพลเถื่อนที่จะมาคุกคามต่อชีวิตและครอบครัว ประกอบกับระบบการศึกษาของไทยตั้งแต่อดีต เป็นระบบที่สอนให้เพียงแต่ท่องจำ ขาดการเสริมสร้างเทคนิคการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ และนำมาสู่การยอมรับในหลักเกณฑ์ทางสังคมที่ถูกกำหนดโดยกลุ่มคนที่เป็นผู้นำ หรือผู้มีอิทธิพลต่อแนวความคิดหรือถูกชักจูงไปตามกระแสที่บุคคลเหล่านั้นต้องการได้ง่าย

ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (๒๕๕๐) ได้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมและติดตามประเมินความก้าวหน้าการปฏิบัติตามนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชน วัตถุประสงค์ของการจัดทำรายงาน “การส่งเสริมและติดตามประเมินความก้าวหน้าการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐตามนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชน (แผนแม่บทสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ ๑)” เพื่อสรุปรวบรวม ประมวลผลข้อมูลชุดข้อมูลจากหน่วยงานที่ได้มีการรวบรวมข้อมูลไว้แล้ว ประจำปี พ.ศ.๒๕๕๐ ในการติดตามประเมินความก้าวหน้าการปฏิบัติตามนโยบายและแผนฯ ฉบับแรก และนำข้อมูลชุดข้อมูลที่ได้จากการติดตาม

ประเมินความก้าวหน้าไปปรับปรุงและพัฒนาแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ และเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศในโอกาสต่อไป

ผลการติดตามการดำเนินงานตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐที่ได้แสดงไว้ในเอกสารการติดตามผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปี ๒๕๕๐ และเอกสารรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ที่ได้รวบรวมไว้แล้ว ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๐ ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จผลการปฏิบัติงานตามแนวนโยบายแห่งรัฐ มีจำนวน ๑๘ กระบวนการที่เป็นเจ้าภาพหลักจาก ๒๐ กระบวนการคิดเป็นร้อยละ ๙๐ และมีผลผลิตพร้อมตัวชี้วัดทั้งหมดจำนวน ๑๗๖ ผลผลิตที่เกิดจากผลการดำเนินงานของกรมและหน่วยงานเทียบเท่ากรมจำนวน ๙๑ กรม จากจำนวน ๑๔๐ กรม คิดเป็นร้อยละ ๖๕ ผลจากการศึกษาด้วยการวิเคราะห์เอกสาร พบว่า หน่วยงานเหล่านั้นไม่ได้นำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ ไปแปลงสู่แผนปฏิบัติราชการ หากแต่เป็นการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของหน่วยงาน ทั้งนี้จากการพิจารณาวิธีการเขียนเป้าประสงค์ แผนงาน โครงการ กิจกรรม และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประกอบคำของงบประมาณของแต่ละหน่วยงาน และรายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๒๕๕๐ ดังนั้น เมื่อนำผลการดำเนินงานดังกล่าวมาจำแนกตามนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทแห่งชาติสิทธิมนุษยชนตามที่กำหนดไว้ ๑๑ ด้าน และ ๒๐ กลุ่มเป้าหมายสรุปได้ ดังนี้

๑. สรุปผลการติดตามดำเนินงาน ตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

๑.๑ แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนจำแนกตามด้าน มีจำนวน ๙๒ ผลผลิต จำแนกเป็น (๑) แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนด้านการศึกษา และกลุ่มเป้าหมาย มีจำนวน ๑๗ ผลผลิต (๒) แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนด้านวัฒนธรรม และกลุ่มเป้าหมาย มีจำนวน ๔ ผลผลิต (๓) แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนด้านอาชีพ และกลุ่มเป้าหมาย มีจำนวน ๑๙ ผลผลิต (๔) แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนด้านสาธารณสุข และกลุ่มเป้าหมาย มีจำนวน ๒๐ ผลผลิต (๕) แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกลุ่มเป้าหมาย มีจำนวน ๕ ผลผลิต (๖) แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนด้านที่อยู่อาศัย และกลุ่มเป้าหมายได้รับ มีจำนวน ๒ ผลผลิต (๗) แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิเสรีภาพและการรวมกลุ่ม มีจำนวน ๒ ผลผลิต (๘) แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารทางราชการ มีจำนวน ๔ ผลผลิต (๙) แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิเสรีภาพด้านสื่อสารมวลชน ไม่มีหน่วยราชการใดรายงานผลการปฏิบัติงานด้านนี้ (๑๐) แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนด้านการเมืองการปกครอง มีจำนวน ๑๕ ผลผลิต (๑๑) แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนด้านศาสนา มีจำนวน ๔ ผลผลิต

๑.๒ แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนแยกตามกลุ่มเป้าหมาย มีจำนวน ๔๕ ผลผลิต ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายเด็ก จำนวน ๕ ผลผลิต กลุ่มเป้าหมายสตรี และครอบครัว จำนวน ๗ ผลผลิต

กลุ่มเป้าหมาย ผู้สูงอายุ จำนวน ๔ ผลผลิต กลุ่มเป้าหมายผู้ป่วย จำนวน ๒ ผลผลิต กลุ่มเป้าหมายผู้ติดเชื้อเอชไอวี จำนวน ๘ ผลผลิต กลุ่มเป้าหมายคนต่างด้าว จำนวน ๓ ผลผลิต กลุ่มเป้าหมายคนจน จำนวน ๑ ผลผลิตกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้แรงงาน จำนวน ๑ ผลผลิต กลุ่มเป้าหมายผู้บริโภค จำนวน ๖ ผลผลิต กลุ่มเป้าหมายผู้ต้องขัง จำนวน ๑ ผลผลิต กลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการสงเคราะห์จากรัฐ จำนวน ๖ ผลผลิต ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่ไม่พบในรายงานผลการปฏิบัติงานตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้หนีภัย คนไร้สัญชาติ เกษตรกร ผู้ปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน ผู้พันโท และชุมชน รวมทั้งสิ้น ๗ กลุ่มเป้าหมาย

๑.๓ แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนที่ไม่มีรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๐

(๑) แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนตามด้านที่ไม่มีรายงานผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชน ด้านสิทธิเสรีภาพและสื่อสารมวลชน (๒) แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนตามกลุ่มเป้าหมาย พบว่า การรายงานผลการปฏิบัติงานที่ไม่มีกลุ่มเป้าหมายที่ถูกละเมิดสิทธิและหรือไม่ได้รับความคุ้มครองที่ระบุไว้ในรายงาน ได้แก่ แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนของคปท. แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนของกลุ่มชาติพันธุ์ แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนของผู้หนีภัย แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนของคนไร้สัญชาติ แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนของเกษตรกร แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนของผู้ปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนของผู้พันโท แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนของผู้เสียหายในคดีอาญา แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนของชุมชน

๑.๔ แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนที่กำหนดเพิ่ม มีจำนวน ๑ แผน ได้แก่ แผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรม มีจำนวน ๓๙ ผลผลิต ทั้งนี้จากการติดตามผลการปฏิบัติงานตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ทางคณะที่ปรึกษาได้เพิ่มแผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรมขึ้นเพื่อเป็นแผนรองรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผลผลิตของการดำเนินงานของหน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรม โดยที่แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ ๑ ไม่ได้กำหนดแผนปฏิบัติการด้านนี้ แต่มีการกำหนดแผนปฏิบัติการมนุษยชนตามกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ต้องขัง ผู้เสียหายในคดีอาญา

เจตน์ สถาวรศิลป์ (๒๕๕๒) ทำการวิจัยเรื่อง การบังคับใช้กฎหมายให้เกิดความยุติธรรมในสังคม : ข้อพิจารณาบางประการว่าด้วยกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย ความยุติธรรม กับสังคม สรุปได้ว่า การบังคับใช้กฎหมายโดยคำนึงถึงเทศกาลบ้านเมือง ที่จะก่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคมนั้น พึงต้องเป็นไปโดยคำนึงถึงเงื่อนไขต่างๆ ดังต่อไปนี้ประกอบด้วย

ประการแรก จะต้องจำกัดตนเองอยู่ในบทบาทของผู้บังคับหรือปรับใช้กฎหมาย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ บทบาทของผู้ใช้และตีความกฎหมาย หาใช่ผู้ “บัญญัติกฎหมาย” ไม่ แม้ว่าตนจะเห็นว่ากฎหมายนั้นล้าหลังไม่สอดคล้องกับเทศกาลบ้านเมืองปัจจุบัน ก็เป็นหน้าที่ขององค์กรผู้ใช้

อำนาจนิติบัญญัติที่จะแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายฉบับนั้น หรือบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นๆ “เทศบาลบ้านเมือง” จะเข้ามามีบทบาทที่ต่อเนื่องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นเปิดโอกาสให้ โดยจะปรากฏออกมาในรูปของบทบัญญัติที่เรียกกันว่า “บทยุติธรรม” ถ้อยคำที่ปรากฏในบทบัญญัติประเภทนี้มักมีลักษณะเป็นคำอันมีความหมายทั่วไป เช่น “เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม” “มีเหตุจำเป็นอันอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้” หรือ “ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน” ซึ่งบทบัญญัติที่มีถ้อยคำเหล่านี้ปรากฏอยู่ก็เป็นไปเพื่อให้กฎหมายนั้น มีความ “ยืดหยุ่น” หรือ “อ่อนตัว” อันหมายความว่าผู้อำนาจนิติบัญญัติกฎหมายนั้นประสงค์จะให้ผู้อำนาจบังคับใช้กฎหมายสามารถใช้และตีความกฎหมายนั้นโดยอาศัยเทศบาลบ้านเมือง หรือคุณค่าทางสังคมอื่นเข้ามาช่วยได้ แต่เมื่อใดก็ตามที่ความล่าช้าไม่ทันต่อเทศบาลบ้านเมืองของบทบัญญัตินั้นๆ ไม่อาจถูกแก้ไขได้ด้วยการใช้และตีความกฎหมายแล้ว ผู้บังคับใช้หรือปรับใช้กฎหมายจะต้องปล่อยให้ฝ่ายนิติบัญญัติเข้าแก้ไขเยียวยาบทบัญญัตินั้นแทน ด้วยเหตุที่เกินอำนาจหน้าที่ของตนแล้ว

ประการที่สอง จะต้องจำแนกแยกแยะระหว่าง “เทศบาลบ้านเมือง” ออกจาก “กระแสแห่งอารมณ์ของ (ผู้คนใน) สังคม” ให้ได้ โดยต้องไม่เข้าใจว่าทั้งสองปรากฏการณ์นั้นเป็นสิ่งเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น สังคม A วันนี้มีคนพลุกพล่าน คนรวยซึ่งมีจำนวนน้อยแต่มีที่ดินมีกรรมสิทธิ์จำนวนมาก คนจนซึ่งมีจำนวนมาก แต่แทบจะหาคนที่มียาที่ดินทำกินเป็นของตัวเองได้น้อยมาก นี่คือการสภาวะบ้านเมืองปัจจุบัน และจากสภาพสังคมเช่นนี้ คนจนออกมาชุมนุม ออกมาประท้วง บอกว่าพวกตนไม่มีที่ดินทำกิน ขอที่ดินทำกินด้วย เอาที่ดินมาจากคนรวย เอามาให้พวกตนทำกิน คนรวยแสดงออก ซึ่งความคิดของตนในเฟซบุ๊กกว่าที่ดินที่ของเขาจำนวนมาก เขาหาได้มาโดยน้ำพักน้ำแรงของเขาเอง หรือไม่ก็นับแต่รุ่นปู่ย่าของพวกเรา จะเอามาแบ่งให้คนอื่นได้อย่างไร ผู้คนเห็นแตกต่างกัน แต่ละคนแต่ละฝ่ายต่างแสดงออกซึ่งความเห็นของตนหรือพวกตนให้ปรากฏแก่บุคคลอื่นๆ ในสังคม นั้น นี่คือการสภาวะแห่งอารมณ์ของ (ผู้คนใน) สังคม กระแสแห่งอารมณ์เช่นนี้ ถ้ายังดำเนินอยู่โดยต่างคนต่างแสดงออกความคิดของ (พวก) ตนโดยไม่ (พยายาม) สนใจหรือ (พยายาม) รับฟังความเห็นของ คนอื่นหรือฝ่ายอื่น ความแตกต่างกันนี้ได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งจนกลายเป็นความรุนแรงในที่สุด สังคมนั้นก็จะมีสภาพกลียุค นี่ก็แปรมาเป็นสภาวะการบ้านเมืองอีกเช่นกัน “สภาวะการบ้านเมือง หรือเทศบาลบ้านเมือง” กับ “กระแสแห่งอารมณ์ของ (ผู้คนใน) สังคม” แม้จะแตกต่างกัน แต่ก็เป็เหตุปัจจัยของกันและกัน ไม่ได้แยกขาดจากกันไปเลยอย่างสมบูรณ์ และ ประการต่อมา การบังคับหรือปรับใช้กฎหมายโดยที่ต้งจำแนกสองปรากฏการณ์ดังกล่าวให้ได้ และบังคับหรือปรับใช้กฎหมายโดยให้ความสำคัญกับเทศบาลบ้านเมืองเป็นที่ตั้งนั้น ผู้อำนาจพึงจำกต้องดำเนินการปรับและบังคับใช้กฎหมายโดยระลึกอยู่เสมอว่าตนมีหน้าที่ทำให้เจตนาของสังคม “ความยุติธรรม” เกิดเป็นจริงขึ้นให้ได้ในสังคม โดยตนนั้นจะต้องไม่ทำไปเพื่อให้คนพวกไหนรักหรือไม่ทำเพราะกลัวว่าคนพวกนั้นจะเกลียด หรือรักคนพวกนี้เลยทำประโยชน์ให้เพียงแต่คนพวกนี้

เช่นดังตัวอย่างข้างต้น หากสภาพบ้านเมืองในปัจจุบันของสังคม A มีความเหลื่อมล้ำ และเผชิญปรากฏมีกฎหมายว่าด้วยภาษีมรดก (ที่ดิน) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ผู้มีอำนาจบัญญัติเห็นร่วมกันว่าจะสามารถเยียวยาสภาพสังคมที่เหลื่อมล้ำได้ออกมาบังคับใช้ ผู้มีอำนาจบังคับหรือปรับใช้กฎหมายดังกล่าว จะต้องดำเนินการให้กฎหมายนั้นแสดงกำลังบังคับการออกมาได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยที่ไม่จำเป็นต้องสนใจอารมณ์ของผู้คนในสังคม ที่มีทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเป็นปกติธรรมดา เรียกโดยรวมได้ว่าผู้มีอำนาจพึงจักต้องทำหน้าที่บังคับหรือปรับใช้กฎหมายโดยปราศจากอคติเป็นที่ตั้งตามที่ได้กล่าวมาแล้วก่อนหน้านี้

ทั้งหมดนี้คือทัศนคติเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดความยุติธรรมขึ้นมาในสังคมซึ่งกล่าวโดยเฉพาะสังคมไทย ทั้งนี้คนในสังคมไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใดหรือหน้าที่ใด ทุก ๆ คนจะต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น ไม่เฉพาะแต่ผู้มีอำนาจบังคับใช้หรือปรับใช้กฎหมายเท่านั้น

ดังนั้นความยุติธรรมในสังคมจะเกิดขึ้นมาได้ก็ต้องมาจากผู้คนทุกคนในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ พึงจะต้องปฏิบัติตนและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตโดยปราศจากอคติทั้งปวง สมดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า อคตินั้นไม่ใช่เพียงร่างกายต้องไม่ไปในที่ที่ไม่ควรไป จิตใจต้องไม่เร่ร่อนไปในที่ไหนที่ไม่ควรด้วย และจะต้องไม่คิดในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศชาติที่สำคัญคือจะต้องมีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และการที่จะทำหน้าที่ให้ดีขึ้นจะต้องขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เรื่อย ๆ นำความรู้ที่มีไปใช้ให้ดำเนินไปโดยดีในทางการงาน และต้องให้ความรู้แก่ประชาชนให้มีความรู้มากขึ้น ทำให้บ้านเมืองอยู่เย็นเป็นสุข และส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยไม่ได้เกิดมาจากร่องด้านการบังคับใช้กฎหมายเพียงด้านเดียวเท่านั้น แต่ยังรวมถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางโครงสร้างทางสังคมระหว่างคนจน คนรวย คนมีการศึกษาและคนไร้การศึกษา ปัญหาดังกล่าวนี้นี้สะสมมาเป็นเวลานานหลายปี ในทางด้านกฎหมายเช่นเดียวกันแม้ว่าจะมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิมนุษยชน หรือกฎหมายคุ้มครองเด็กและเยาวชน แต่ก็ยังมีการละเมิดสิทธิกันอยู่อย่างต่อเนื่องเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่าสิทธิมนุษยชน ประการสำคัญเจ้าหน้าที่ตำรวจบางส่วนที่ทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมายก็ไม่มีความรู้อย่างลึกซึ้งกับการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิ การเรียกร้องสิทธิ และการใช้บังคับใช้กฎหมายอย่างผิดๆ มาโดยตลอด งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ผ่านมาจึงมุ่งเน้นไปยังการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน การศึกษาด้านสิทธิมนุษยชนในการบังคับใช้ การอบรมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชน และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

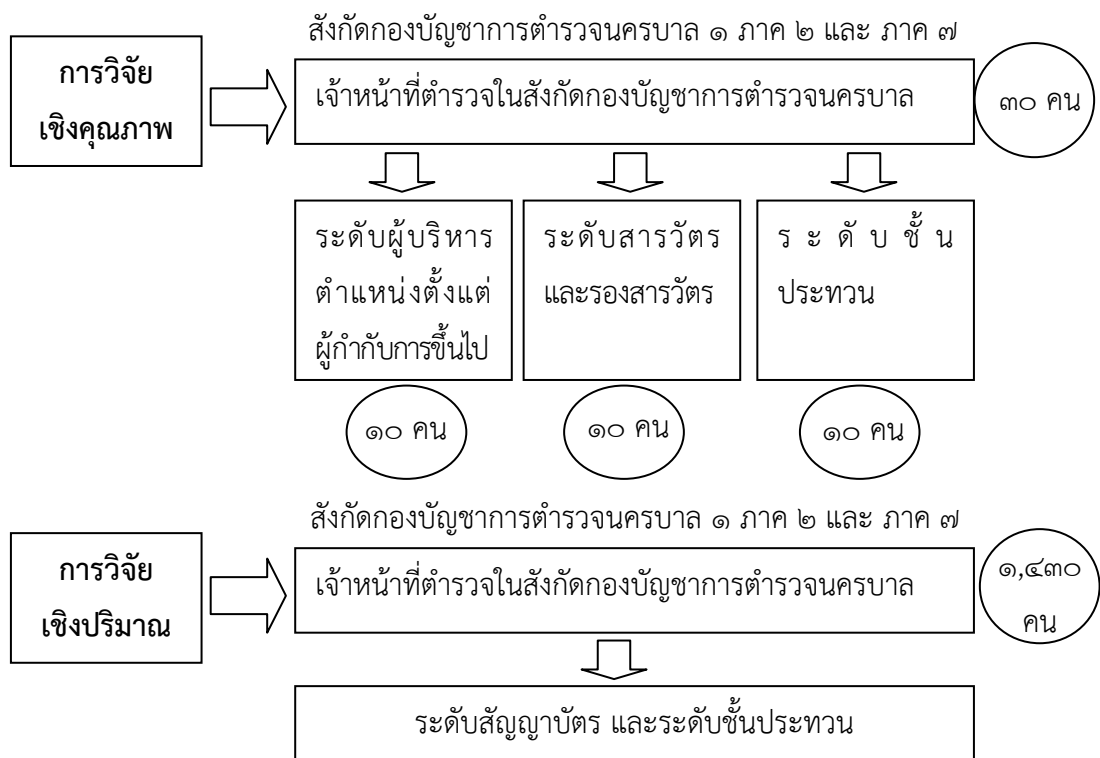
บทที่ ๓

รูปแบบและวิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามรูปแบบและวิธีดำเนินการวิจัยทางด้านการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเริ่มตั้งแต่การทบทวนวรรณกรรม การออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ พร้อมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๑ กรอบแนวคิดในการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยทำการวิจัยโดยการสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค ๑ ภาค ๒ และภาค ๗ ที่มีระดับผู้บริหาร ตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป จำนวน ๑๐ คน ระดับสารวัตรและรองสารวัตร จำนวน ๑๐ คน และระดับชั้นประทวน จำนวน ๑๐ คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามและการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย มีวิธีการแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

แผนภูมิที่ ๓.๑ กรอบแนวคิดในการรวบรวมข้อมูล

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๒.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมการวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามที่ใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่างให้ได้อย่างน้อยร้อยละ ๓ จากจำนวนประชากรทั้งหมด ๔๓,๘๐๐ คน คิดเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๑,๔๓๐ คน แบ่งเป็นชั้นประทวนจำนวน ๑,๑๐๓ คน และชั้นสัญญาบัตรจำนวน ๓๒๗ คน โดยแบบสอบถามมีจำนวน ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ ที่ตั้งหน่วยงาน ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ ๒ ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ตอนที่ ๓ ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

ตอนที่ ๔ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

ตอนที่ ๕ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

แบบสอบถามตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามแบบวัดระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยวัดความรู้แบบข้อสอบมีข้อคำถามแบบรู้ และไม่รู้ ส่วนความเข้าใจเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า โดยมีระดับความเข้าใจ ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การวัดค่าและเกณฑ์การแบ่งความคิดเห็น

ในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวัดทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง กำหนดมาตราวัดระดับทัศนคติ โดยใช้วิธีการแบบ Likert Scale วัดจากตัวแปรที่กำหนดขึ้นตามเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยแบ่งระดับการให้คะแนนทัศนคติ ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนนข้อละ	๕	คะแนน
มาก	ให้คะแนนข้อละ	๔	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนนข้อละ	๓	คะแนน
น้อย	ให้คะแนนข้อละ	๒	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนนข้อละ	๑	คะแนน

แบ่งเกณฑ์ระดับความคิดเห็นตามระดับคะแนนความคิดเห็นเฉลี่ย ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	๑.๐๐ – ๑.๘๐	คะแนน	จัดเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติน้อยที่สุด
ระดับคะแนนเฉลี่ย	๑.๘๑ – ๒.๖๐	คะแนน	จัดเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติน้อย
ระดับคะแนนเฉลี่ย	๒.๖๑ – ๓.๔๐	คะแนน	จัดเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ย	๓.๔๑ – ๔.๒๐	คะแนน	จัดเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	๔.๒๑ – ๕.๐๐	คะแนน	จัดเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติมากที่สุด

แบบสอบถามตอนที่ ๓ และตอนที่ ๔ เป็นแบบข้อความแบบประมาณค่า หรือข้อความแบบเรตติ้งสเกล มี ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

แบบสอบถามตอนที่ ๕ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมการวิจัยเชิงคุณภาพ

แบบสัมภาษณ์ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้มีจำนวน ๔ ตอนดังนี้

๑) ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒) กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พ้นกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการ มาตรฐานสากล และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓) ทัศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๔) แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้

ประเด็นสัมภาษณ์ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

๑) ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

(๑) ท่านคิดว่าท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ เพียงใด

(๒) การบังคับใช้กฎหมายเรื่องใดบ้างที่ท่านยังไม่เข้าใจ และคิดว่าเป็นจุดอ่อนในการทำงานของท่าน

(๓) ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน หรือไม่อย่างไร

(๔) ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ท่านคิดว่าควรมีการส่งเสริมและพัฒนาอย่างไรบ้าง

(๕) ท่านมีแนวคิดอย่างไรในการสร้างทัศนคติที่ดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

๒) กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการ มาตรฐานสากล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑) ท่านมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการมาตรฐานสากลและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไร

(๒) ท่านคิดว่าในปัจจุบัน กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการ มาตรฐานสากล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ อย่างไร

(๓) ท่านคิดว่าประเทศไทยควรมีการพัฒนากฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนในประเด็นใดบ้าง

(๔) จุดอ่อน และจุดแข็งของเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยในการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนมีเรื่องใดบ้าง

๓) ทัศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

(๑) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในปัจจุบัน

(๒) ในปัจจุบันท่านได้ปฏิบัติงานอย่างไรบ้างในการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และท่านคิดว่าท่านได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถแล้วหรือไม่ อย่างไร

(๓) ท่านคิดว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนหรือไม่ อย่างไร

(๔) ท่านคิดว่าในปัจจุบันประชาชนได้เข้าถึงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมหรือไม่ อย่างไร

(๕) ท่านคิดว่าประชาชนได้รับประโยชน์ในด้านการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนหรือไม่ อย่างไร

๔) แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

(๑) ในปัจจุบันท่านเห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนมีปัญหาในเรื่องใดบ้าง และท่านเห็นว่าควรแก้ไขอย่างไร

(๒) ท่านเห็นว่าการพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนไปในทิศทางใด อย่างไร

๓.๓ การทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

ในการวัดค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์ มีขั้นตอนในการทดสอบดังต่อไปนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีการหาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้

๑) คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ออกแบบและตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้วไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง คือ กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจจากกองบัญชาการตำรวจนครบาล ภาค ๗ จำนวน ๓๐ คน คณะผู้วิจัยทดสอบเครื่องมือหรือแบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตามวิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ข้อคำถามที่นำมาหาค่าความเชื่อมั่นได้นั้นจะต้องเป็นคำถามแบบความเรียง หรือแบบประเมินค่า (Rating Scale)

๒) ผลการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ตามวิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๔

การวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีการหาทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ดังนี้

๑) คณะผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบ แก้ไขและปรับปรุงประเด็นคำถามเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ ด้วยวิธีการหาความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ (Validity) หรือค่า IOC

๒) ผลการหาค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ (Validity) พบว่า ส่วนใหญ่ได้ค่า IOC ระหว่าง ๐.๕๐ - ๑.๐๐ ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์มีค่าความเที่ยงตรงที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พ้นกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการมาตรฐานสากล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และประเมินผลทัศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตลอดจนนำเสนอแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย สถิติค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วอธิบายผลการวิจัยเชิงปริมาณและนำเสนอในรูปแบบของตารางเพื่อแจกแจงความถี่และค่าสถิติตามตัวแปรและประเด็นการสอบถามในแต่ละด้าน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพอธิบายผลการวิจัยด้วยการบรรยายผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยอธิบายตามหลักทางวิชาการและสรุปประเด็นสำคัญเป็นแผนภูมิหรือแผนภาพ เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

คณะผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อการวิเคราะห์ข้อมูลตามรูปแบบการวิจัยและกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดลำดับข้อมูลให้มีความสอดคล้องกัน พร้อมทั้งสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

- ๔.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ
- ๔.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ
- ๔.๓ ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

๔.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ

ประเด็นสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณจากข้อค้นพบ มีดังนี้

๔.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

๔.๑.๒ ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พ้นกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการมาตรฐานสากลและอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

๔.๑.๓ ทศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

๔.๑.๔ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

๔.๑.๕ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครอง
สิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

๔.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๑,๔๓๐ คน โดยสอบถามเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ระยะที่ ๑ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑,๓๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๐ และเพศหญิง จำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐ มีอายุระหว่าง ๔๑- ๕๐ ปี จำนวน ๖๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๕ รองลงมาคือมีอายุระหว่าง ๓๐ - ๔๐ ปี จำนวน ๔๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๖ และอายุมากกว่า ๕๐ ปี จำนวน ๒๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๒

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน ๘๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๑๐ รองลงมาคือต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน ๔๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๔๐ และระดับปริญญาโท จำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๐ ซึ่งในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นยศ จ.ส.ต. - ต.ต จำนวน ๘๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๙ รองลงมาในระดับชั้นยศ ร.ต.ต. - ร.ต.อ. จำนวน ๒๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๗ และระดับชั้นยศ ส.ต.ต. - ส.ต.อ. จำนวน ๒๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓ ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล จำนวน ๕๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๙ รองลงมาสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๑ จำนวน ๔๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๓ และสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๗ จำนวน ๒๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๑ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง ๑๐ - ๑๙ ปี จำนวน ๕๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๙ รองลงมาคือมีอายุราชการระหว่าง ๒๐ - ๒๙ ปี จำนวน ๔๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕ และอายุรำนานน้อยกว่า ๑๐ ปี จำนวน ๒๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓

ปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านปราบปรามมากที่สุด จำนวน ๘๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๗ รองลงมาเป็นด้านสืบสวน จำนวน ๓๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๒ และด้านสอบสวน จำนวน ๒๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐ ตามลำดับ ดังรายละเอียดตามตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง แจกแจงตามลักษณะข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (๑,๔๓๐)	ร้อยละ (๑๐๐)
๑. เพศ		
๑.๑ ชาย	๑,๓๗๓	๙๖.๐
๑.๒ หญิง	๕๗	๔.๐
๒. อายุ		
๒.๑ น้อยกว่า ๓๐ ปี	๑๒๕	๘.๗๐
๒.๒ ๓๐ - ๔๐ ปี	๔๓๗	๓๐.๖
๒.๓ ๔๑ - ๕๐ ปี	๖๓๖	๔๔.๕
๒.๔ มากกว่า ๕๐ ปี	๒๓๒	๑๖.๒
๓. ระดับการศึกษา		
๓.๑ ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๒๐	๒๙.๔๐
๓.๒ ปริญญาตรี	๘๔๕	๕๙.๑๐
๓.๓ ปริญญาโท	๑๖๕	๑๑.๕๐
๔. ระดับชั้นยศ		
๔.๑ ส.ต.ต. - ส.ต.อ.	๒๐๔	๑๔.๓
๔.๒ จ.ส.ต. - ด.ต.	๘๙๙	๖๒.๙
๔.๓ ร.ต.ต. - ร.ต.อ.	๒๒๕	๑๕.๗
๔.๔ พ.ต.ต. - พ.ต.อ.	๑๐๒	๗.๑
๕. สังกัดหน่วยงาน		
๕.๑ กองบัญชาการตำรวจนครบาล	๕๒๗	๓๖.๙
๕.๒ กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๑	๔๓๔	๓๐.๓
๕.๓ กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๒	๒๒๔	๑๕.๗
๕.๔ กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๗	๒๔๕	๑๗.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง แจกแจงตามลักษณะข้อมูลทั่วไป (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (๑,๔๓๐)	ร้อยละ (๑๐๐)
๖. อายุราชการ		
๖.๑ น้อยกว่า ๑๐ ปี	๒๔๘	๑๗.๓
๖.๒ ๑๐ – ๑๙ ปี	๕๒๗	๓๖.๙
๖.๓ ๒๐ – ๒๙ ปี	๔๕๐	๓๑.๕
๖.๔ ๓๐ – ๓๙ ปี	๑๙๗	๑๓.๘
๖.๕ ตั้งแต่ ๔๐ ปี ขึ้นไป	๘	๐.๖
๗. ตำแหน่งปัจจุบัน		
๗.๑ ด้านสืบสวน	๓๑๘	๒๒.๒
๗.๒ ด้านสอบสวน	๒๒๙	๑๖.๐
๗.๓ ด้านปราบปราม	๘๘๓	๖๑.๗

๔.๑.๒ ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พ้นกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการมาตรฐานสากล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔.๑.๒.๑ ข้อค้นพบจากการสอบถาม

ในส่วนของการรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑,๔๓๐ คน พบว่า ข้อคำถามวัดความรู้ความเข้าใจที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกต้องมากที่สุด คือข้อคำถามว่า “สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่าของมนุษย์ เป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่พึงมี หากมีการล่วงละเมิดต่อสิทธิดังกล่าวย่อมจะได้รับการรับรองคุ้มครองโดยกฎหมาย” จำนวน ๑,๔๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๐ ข้อคำถามที่ตอบถูกมากที่สุดคือคำถาม “เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ” จำนวน ๑,๓๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๙ และข้อคำถามว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น” จำนวน ๑,๓๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๖ ตามลำดับ

ในส่วนของการตอบข้อคำถามที่ใช้วัดความรู้ความเข้าใจข้อที่กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามผิดมากที่สุด คือข้อคำถามว่า “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็นกลไกการคุ้มครองสิทธิที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ” จำนวน ๕๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๐ คำถามที่ตอบผิดมากรองลงมาคือคำถาม “อานนท์กระทำผิดซึ่งหน้าในความผิดลหุโทษในเวลากลางคืนแล้วหลบหนีเข้าบ้านของตนเอง ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจผู้ไล่จับรู้จักอย่างดีแล้ว เมื่อไม่ปรากฏว่าอานนท์จะหลบหนีต่อไปอีก เจ้าพนักงานตำรวจผู้ไล่จับมีอำนาจเข้าไปจับกุมอานนท์ในที่รโหฐานได้” จำนวน ๔๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ และข้อคำถามว่า “กำนันเสือเหินเขียวเจ้าของบ้านกับพวกกำลังต้มกลั่นสุราเถื่อนอยู่ในบ้านในเวลากลางคืน กำนันเสือกับราษฎรมีอำนาจเข้าไปจับกุมเหินเขียวได้” จำนวน ๔๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘ ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ ๔.๒

ตารางที่ ๔.๒ ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน	จำนวน ผู้ตอบถูก (ร้อยละ)	จำนวน ผู้ตอบผิด (ร้อยละ)
๑. สิทธิมนุษยชน คือ การรับรองคุ้มครองโดยกฎหมายเท่านั้น	๙๖๘ (๖๗.๗)	๔๖๒ (๓๒.๓)
๒. สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่าของมนุษย์ เป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่พึงมี หากมีการล่วงละเมิดต่อสิทธิดังกล่าว ย่อมจะได้รับการรับรองคุ้มครองโดยกฎหมาย	๑,๔๐๑ (๙๘.๐)	๒๙ (๒.๐)
๓. สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิ ที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด ซึ่งไม่สามารถจำหน่าย จ่ายโอน หรือแจกให้กับผู้หนึ่งผู้ใดได้ สิทธิดังกล่าวนี้มีความเป็นสากลและเป็นนิรันดร์	๑,๓๑๙ (๙๒.๒)	๑๑๑ (๗.๘)
๔. ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่มิอาจล่วงละเมิดได้ เป็นสิ่งซึ่งต้องให้ความเคารพและต้องได้รับความคุ้มครองจากรัฐ	๑,๓๗๐ (๙๕.๘)	๖๐ (๔.๒)

ตารางที่ ๔.๒ ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๐ (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน	จำนวน ผู้ตอบถูก (ร้อยละ)	จำนวน ผู้ตอบผิด (ร้อยละ)
๕. การจำกัดเสรีภาพจะกระทำได้ ถ้าเป็นการรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเศรษฐกิจของประเทศ หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือ ขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน	๑,๒๓๐ (๘๖.๐)	๒๐๐ (๑๔.๐)
๖. บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจาก หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น	๑,๓๘๑ (๙๖.๖)	๔๙ (๓.๔)
๗. ในการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย เรายึดรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๑,๓๐๙ (๙๑.๕)	๑๒๑ (๘.๕)
๘. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เป็นข้อตกลงระหว่างรัฐกับ ประชาชน	๑,๑๕๐ (๘๐.๔)	๒๘๐ (๑๙.๖)
๙. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็นกลไกการคุ้มครองสิทธิที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ	๘๔๔ (๕๙.๐)	๕๘๖ (๔๑.๐)
๑๐. ประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน สามารถแจ้งได้ที่ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๑,๑๙๓ (๘๓.๔)	๒๓๗ (๑๖.๖)
๑๑. การละเมิดสิทธิมนุษยชนจากภาคเอกชน/ประชาชน คือ การประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สิน รวมถึงการ เอารัดเอาเปรียบอย่างไม่เป็นธรรมจากผู้ที่มีสถานภาพทางสังคม หรือเศรษฐกิจ	๑,๓๑๖ (๙๒.๐)	๑๑๔ (๘.๐)
๑๒. การละเมิดสิทธิมนุษยชนจากภาครัฐ เช่น การใช้อำนาจ ที่ไม่เป็นธรรม หรือการใช้อำนาจโดยมีทัศนคติเชิงอำนาจนิยม ไม่ว่าจะเป็นการละเมิดทางนโยบายของรัฐ การออกกฎหมาย หรือบริหารราชการที่มีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ รวมตลอดถึงวิถี ชีวิตของชุมชน	๑,๓๓๕ (๙๓.๔)	๙๕ (๖.๖)

ตารางที่ ๔.๒ ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๐ (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน	จำนวน ผู้ตอบถูก (ร้อยละ)	จำนวน ผู้ตอบผิด (ร้อยละ)
๑๓. บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วม ในการจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล และยั่งยืน	๑,๓๗๘ (๙๖.๔)	๕๒ (๓.๖)
๑๔. การคัดค้านการเลือกตั้งโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย ถือเป็นเสรีภาพ ของบุคคล	๑,๒๔๙ (๘๗.๓)	๑๘๑ (๑๒.๗)
๑๕. การเคลื่อนย้ายถิ่นตามความสมัครใจ ถือเป็นเสรีภาพของบุคคล	๑,๓๑๘ (๙๒.๒)	๑๑๒ (๗.๘)
๑๖. การชุมนุมประท้วงโดยมีอาวุธ ถือเป็นเสรีภาพของบุคคล	๑,๒๒๙ (๘๕.๙)	๒๐๑ (๑๔.๑)
๑๗. การประหารชีวิตนักโทษตามกฎหมายเป็นการกระทำที่ไม่ขัด ต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ว่าคุณคดีย่อมมีสิทธิและเสรีภาพ ในชีวิตและร่างกาย	๑,๑๗๑ (๘๑.๙)	๒๕๙ (๑๘.๑)
๑๘. การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือ หมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ	๑,๓๓๘ (๙๓.๖)	๙๒ (๖.๔)
๑๙. ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการ พิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดี อย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐาน ตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว	๑,๓๗๘ (๙๖.๔)	๕๒ (๓.๖)
๒๐. ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานคดีอาญา มีสิทธิได้รับความ คุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็น เหมาะสมจากรัฐในกระบวนการ ยุติธรรม ตั้งแต่ชั้นสอบสวน ชั้นฟ้องร้อง และชั้นพิจารณาคดี	๑,๓๗๖ (๙๖.๒)	๕๔ (๓.๘)

ตารางที่ ๔.๒ ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๐ (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน	จำนวน ผู้ตอบถูก (ร้อยละ)	จำนวน ผู้ตอบผิด (ร้อยละ)
๒๑. การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของ ผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้น เคหสถานหรือในที่รโหฐาน จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ	๑,๓๗๙ (๙๖.๔)	๕๑ (๓.๖)
๒๒. การกล่าวหาหรือใส่ร้ายผู้อื่นซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใด ไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคล ในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว จะกระทำ มิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ดังนั้น การแถลงข่าว การจับกุม มีผู้ถูกจับร่วมอยู่ด้วย โดยที่ผู้ถูกจับไม่ยินยอม ย่อมกระทำมิได้	๑,๑๕๒ (๘๐.๖)	๒๗๘ (๑๙.๔)
๒๓. การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมทั้ง การกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความ ในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกัน จะกระทำมิได้ เว้นแต่ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อรักษา ความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม อันดีของประชาชน	๑,๓๕๗ (๙๔.๙)	๗๓ (๕.๑)
๒๔. เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี อย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม ในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ	๑,๓๘๕ (๙๖.๙)	๔๕ (๓.๑)
๒๕. ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือ การพิจารณาคดีที่ถูกต้องรวดเร็ว และเป็นธรรม มีโอกาสในการต่อสู้คดี อย่างเพียงพอ การตอบสนองหรือได้รับทราบพยานหลักฐาน ตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และ การได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว	๑,๓๓๙ (๙๓.๖)	๙๑ (๖.๔)

ตารางที่ ๔.๒ ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๐ (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน	จำนวน ผู้ตอบถูก (ร้อยละ)	จำนวน ผู้ตอบผิด (ร้อยละ)
๒๖. เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจย่อมมีอำนาจในการจับผู้ใด โดยไม่จำเป็นต้องมีหมายจับหรือคำสั่งของศาล	๙๖๒ (๖๗.๓)	๔๖๘ (๓๒.๗)
๒๗. ตำรวจสามารถค้นในที่รโหฐาน โดยไม่มีหมายค้นได้ เมื่อได้รับ ความยินยอมจากผู้ครอบครองที่รโหฐาน	๙๙๓ (๖๙.๔)	๔๓๗ (๓๐.๖)
๒๘. มีพยานหลักฐานยืนยันการกระทำความผิด แต่ผู้ต้องหา ยังคง ปฏิเสธ การที่ผู้ต้องหาที่ถูกเจ้าหน้าที่ทำร้ายร่างกายเพื่อให้ รับสารภาพถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน	๑,๓๓๘ (๙๓.๖)	๙๒ (๖.๔)
๒๙. ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา โดยที่การพิจารณาตัดสิน ยังไม่ถึงที่สุด ผู้ที่ถูกกล่าวหาจะอยู่ในฐานะผู้บริสุทธิ์	๑,๓๖๒ (๙๕.๒)	๖๘ (๔.๘)
๓๐. ตำรวจค้นตัว เจนเช็งกับพวกขณะยืนซุ่มซิบกันหลังสถานีรถไฟ โดยตำรวจติดตามคนร้ายคดีปล้นทรัพย์หนีข้ามท้องที่มา และได้ร่วมกับตำรวจในท้องที่ทำการติดตาม และมีเหตุสงสัยอันควร ที่จะทำการค้น คือ สงสัยว่าจะมีอาวุธปืนและของผิดกฎหมาย เช่นนี้ ค้นตัว เจนเช็งโดยไม่จำเป็นต้องมีหมายค้นได้	๑,๓๖๙ (๙๕.๗)	๖๑ (๔.๓)
๓๑. วัยรุ่นเดินอยู่ในทางสาธารณะ คนหนึ่งเป็นผู้ต้องหาที่มีผู้แจ้งว่า จะไปทำความผิด เป็นเหตุอันควรสงสัยว่าจะทำความผิด และมีอาวุธที่ จะนำไปใช้ทำผิด ตำรวจค้นได้	๑,๓๖๑ (๙๕.๒)	๖๙ (๔.๘)
๓๒. กำนันเสื่อเห็นเขียวเจ้าของบ้านกับพวกกำลังต้มกลั่นสุราเถื่อน อยู่ในบ้านในเวลากลางคืน กำนันเสื่อกับราษฎรมีอำนาจเข้าไปจับกุม เขียวได้	๙๔๖ (๖๖.๒)	๔๘๔ (๓๓.๘)
๓๓. อานนท์กระทำความผิดซึ่งหน้าในความผิดลหุโทษในเวลากลางคืนแล้ว หลบหนีเข้าบ้านของตนเอง ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจผู้ได้จับรู้จักอย่างดีแล้ว เมื่อไม่ปรากฏว่าอานนท์จะหลบหนีต่อไปอีก เจ้าพนักงานตำรวจผู้ได้จับมี อำนาจเข้าไปจับกุมอานนท์ในที่รโหฐานได้	๙๔๔ (๖๖.๐)	๔๘๖ (๓๔.๐)

ตารางที่ ๔.๒ ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๐ (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน	จำนวน ผู้ตอบถูก (ร้อยละ)	จำนวน ผู้ตอบผิด (ร้อยละ)
๓๔. ไก่ เป็นตัวการร่วมกระทำผิดกับไข่ ในการกระทำความผิดฐาน ขายเมทแอมเฟตามีน การที่ไข่ขายเมทแอมเฟตามีนให้แก่จำเลยตำรวจ สมศักดิ์เป็นความผิดซึ่งหน้า เมื่อไข่ถูกจับกุมแล้วได้นำจำเลยตำรวจ สมศักดิ์ไปจับกุมไก่ในห้องพักของไก่ซึ่งเป็นที่รโหฐาน จำเลยตำรวจ สมศักดิ์มีอำนาจที่จะจับกุมไก่ได้	๑,๑๗๒ (๘๒.๐)	๒๕๘ (๑๘.๐)
๓๕. เงินกับทองอยู่บ้านหลังติดกัน จัดงานเลี้ยงกันส่งเสียดังบ่อยๆ วันหนึ่งบ้านข้างเคียงแจ้งตำรวจให้มาตรวจสอบ ทั้งสองบอกว่าเป็น สิทธิของตนเพราะการส่งเสียดังก็ทำในบ้านของตนเอง การกระทำของ เงินและทองเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน	๑,๒๐๒ (๘๔.๑)	๒๒๘ (๑๕.๙)
๓๖. เจ้าหน้าที่ตำรวจดักฟังโทรศัพท์ของผู้ต้องสงสัย ถือเป็นการละเมิด สิทธิมนุษยชน	๑,๒๐๑ (๘๔.๐)	๒๒๙ (๑๖.๐)
๓๗. การขังลิ้มผู้ต้องหาของตำรวจเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล	๑,๓๖๖ (๙๕.๕)	๖๔ (๔.๕)
๓๘. ปรีชาไม่พอใจการทำงานของรัฐบาลจึงชักชวนผู้ที่มีความคิดเห็นตรงกัน มาชุมนุมประท้วงการทำงานของรัฐบาลที่หน้าทำเนียบรัฐบาลโดยสงบ การกระทำของปรีชาผิดกฎหมาย	๑,๐๘๓ (๗๕.๗)	๓๔๗ (๒๔.๓)
๓๙. ในชั้นสอบสวนเด็กหรือเยาวชน อยู่ในดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนว่า จะต้องสอบสวนตามลำพังหรือจะต้องสอบสวนร่วมกับสหวิชาชีพ	๑,๑๐๕ (๗๗.๓)	๓๒๕ (๒๒.๗)
๔๐. นายดำเมาสุราประพடுத்தนิ้วนวดจะทำร้ายผู้อื่น เมื่อถูกนำตัว มาสถานีตำรวจได้สร้างความวุ่นวายและพยายามจะทำให้ทรัพย์สิน ของทางราชการเสียหาย จึงถูกนำตัวเข้าไปในห้องควบคุมบนสถานี ตำรวจ เมื่อหายจากอาการเมาสุรา จึงทำการปรับแล้วปล่อยตัวไป กรณีนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถกระทำได้ เพราะเป็นการกระทำตาม อำนาจหน้าที่การกระทำของตำรวจ	๑,๓๕๕ (๙๔.๘)	๗๕ (๕.๒)

ในส่วนของคะแนนรวมที่ได้จากการวัดผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้คะแนนจากการสอบถามอยู่ในช่วง ๓๒ - ๔๐ คะแนน จำนวน ๑,๐๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๙ ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มที่มีความรู้ดี รองลงมาได้คะแนนอยู่ในช่วง ๒๔ - ๓๑ คะแนน จำนวน ๓๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔ จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความรู้ปานกลาง และได้คะแนนอยู่ในช่วง ๑ - ๒๓ คะแนน จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๗ จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความรู้ต่ำ รายละเอียดตามตารางที่ ๔.๓

ตารางที่ ๔.๓ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแจกแจงตามระดับคะแนนที่ได้

ระดับคะแนน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	เกณฑ์
๓๒ - ๔๐	๑,๐๘๖	๗๕.๙	มีความรู้ดี
๒๔ - ๓๑	๓๓๔	๒๓.๔	มีความรู้ปานกลาง
๑ - ๒๓	๑๐	๐.๗	มีความรู้ต่ำ
รวม	๑,๔๓๐	๑๐๐.๐	-

๒.๑.๓ ทัศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน โดยภาพรวมมีทัศนคติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๔.๐๕, S.D. = ๐.๔๘) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ๕ ลำดับแรกดังนี้ ตามลำดับ (รายละเอียดตามตารางที่ ๔.๔ หน้า ๖๙ - ๗๕)

๑) เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องมีความรอบคอบและละเอียดถี่ถ้วน ในการรวบรวมพยานหลักฐานโดยไม่ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น การออกหมายจับผิดตัว หรือการจับผิดตัว ($\bar{X}$ = ๔.๔๕, S.D. = ๐.๗๒)

๒) เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องมีจิตสำนึกและมีความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน ในด้านการอำนวยความสะดวก และการบังคับใช้กฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติ ($\bar{X}$ = ๔.๔๒, S.D. = ๐.๗๓)

๓) ข้าราชการตำรวจจะต้องทำการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม
ต่อผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา ($\bar{x}$ = ๔.๓๙, S.D.= ๐.๗๕)

๔) อันดับแรกในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจคือ การอำนวยความสะดวก
และการให้ความคุ้มครองประชาชน ($\bar{x}$ = ๔.๓๕, S.D.= ๐.๗๘)

๕) เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องอธิบายหลักกฎหมายให้ผู้ร้องเรียน หรือผู้ถูกละเมิด
เข้าใจด้วยความเต็มใจ เพื่อให้ผู้รับบริการพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ($\bar{x}$ = ๔.๓๔,
S.D.= ๐.๗๒)

สำหรับข้อที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีทัศนคติในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในระดับปานกลาง มีเพียง ๒ ข้อ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียง
ตามลำดับจากน้อยไปมาก ดังนี้

๑) เจ้าหน้าที่ตำรวจคิดว่าในปัจจุบันข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่ปฏิบัติงาน
ด้านการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
($\bar{x}$ = ๓.๓๓, S.D.= ๐.๗๙)

๒) เจ้าหน้าที่ตำรวจคิดว่าข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย
การคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ($\bar{x}$ = ๓.๓๔, S.D.= ๐.๘๔)

ตารางที่ ๔.๔ ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

ทัศนคติในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ ในกระบวนการยุติธรรมของ ประชาชน	ระดับทัศนคติ					X	SD	ระดับ ทัศนคติ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๑. ข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่ มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย การคุ้มครองสิทธิใน กระบวนการยุติธรรมของ ประชาชน	๑๑๓ (๗.๙)	๔๙๓ (๓๓.๑)	๖๖๒ (๔๖.๓)	๑๕๒ (๑๐.๙)	๒๖ (๑.๘)	๓.๓๔	๐.๘๔	ปาน กลาง
๒. ในปัจจุบันข้าราชการตำรวจ ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านการ คุ้มครองสิทธิใน กระบวนการยุติธรรมของ ประชาชนได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ	๙๗ (๖.๘)	๔๖๓ (๓๒.๔)	๖๙๓ (๔๘.๕)	๑๖๕ (๑๑.๕)	๑๒ (๐.๘)	๓.๓๓	๐.๗๙	ปาน กลาง
๓. ประชาชนทุกคนต้องได้รับ การอำนวยความสะดวกอย่าง เท่าเทียมกันไม่ว่าจะ รวยจน ต่างศาสนา เชื้อชาติ ถ้าอยู่ในประเทศไทยท่านจะ ให้การบริการอย่างเท่าเทียมกัน	๕๓๔ (๓๗.๓)	๔๓๓ (๓๓.๑)	๒๘๕ (๑๙.๙)	๑๑๖ (๘.๑)	๒๒ (๑.๕)	๓.๙๗	๑.๐๑	มาก
๔. ให้ ค ว ม ส ำ ค ัญ ก บ การปฏิบัติงานบนหลัก ความยุติธรรม และไม่อิง การเมือง	๕๐๗ (๓๕.๕)	๖๓๗ (๔๔.๕)	๒๒๘ (๑๕.๙)	๓๕ (๒.๔)	๒๓ (๑.๖)	๔.๑๐	๐.๘๖	มาก

ตารางที่ ๔.๔ ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (ต่อ)

ทัศนคติในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ ในกระบวนการยุติธรรมของ ประชาชน	ระดับทัศนคติ						SD	ระดับ ทัศนคติ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๕. เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ควรทำ ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา และนโยบายของรัฐบาล จนละเลยต่อศักดิ์ศรีแห่ง ความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น เช่น การดำเนินการตามนโยบาย การปราบปรามยาเสพติด โดยใช้ความรุนแรง	๒๘๒ (๑๙.๗)	๔๕๒ (๓๑.๖)	๔๐๓ (๒๘.๒)	๑๘๕ (๑๒.๙)	๑๐๘ (๗.๖)	๓.๔๓	๑.๑๖	มาก
๖. ให้ ค ว า ม ส ำ ค ัญ กั บ การปฏิบัติบนพื้นฐานของ กระบวนการประชาธิปไตย หลัก ก ก ฎ ห ม า ย แ ล ะ ร ัฐ ธ ร ร ม นู ญ ข อ ง ราชอาณาจักรไทย	๖๑๔ (๔๒.๙)	๕๔๔ (๓๘.๐)	๒๔๒ (๑๖.๙)	๒๒ (๑.๕)	๘ (๐.๖)	๔.๒๑	๐.๘๑	มากที่สุด
๗. อันดับแรกในการทำงาน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจคือ การอำนวยความสะดวก และการให้ความคุ้มครอง ประชาชน	๓๓๖ (๕๑.๕)	๔๘๙ (๓๔.๙)	๑๖๘ (๑๑.๗)	๑๙ (๑.๓)	๘ (๐.๖)	๔.๓๕	๐.๗๘	มากที่สุด

ตารางที่ ๔.๔ ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (ต่อ)

ทัศนคติในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครอง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ของประชาชน	ระดับทัศนคติ					X̄	SD	ระดับ ทัศนคติ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๘. ข้าราชการตำรวจจะต้อง ให้ความเป็นธรรมกับ ผู้ต้องหาและจำเลยอย่าง เท่าเทียมตามสิทธิที่ กฎหมายกำหนดไว้	๖๖๗ (๔๖.๖)	๕๒๔ (๓๖.๖)	๒๐๒ (๑๔.๑)	๒๖ (๑.๘)	๑๑ (๐.๘)	๔.๒๗	๐.๘๒	มากที่สุด
๙. ข้าราชการตำรวจจะต้อง ให้ความรู้และอธิบาย ขั้นตอนการเข้าสู่ กระบวนการยุติธรรม ให้กับประชาชนที่มาใช้ บริการบนโรงพักอย่าง ละเอียดและใจเย็น	๕๖๖ (๓๙.๖)	๕๗๕ (๔๐.๒)	๒๕๙ (๑๘.๑)	๒๔ (๑.๗)	๖ (๐.๔)	๔.๑๗	๐.๘๐	มาก
๑๐. ข้าราชการตำรวจจะต้อง ทำการสอบสวนอย่าง ถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม ต่อผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานใน คดีอาญา	๗๖๑ (๕๓.๒)	๔๘๙ (๓๔.๒)	๑๕๘ (๑๑.๐)	๑๘ (๑.๓)	๔ (๐.๓)	๔.๓๙	๐.๗๕	มากที่สุด

ตารางที่ ๔.๔ ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (ต่อ)

ทัศนคติในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ ในกระบวนการยุติธรรมของ ประชาชน	ระดับทัศนคติ					X̄	SD	ระดับ ทัศนคติ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๑๑. เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุหรือผู้พิการหรือ ทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิ ได้รับความคุ้มครองใน การดำเนินกระบวนการ พิจารณาคดีอย่าง เหมาะสม	๖๗๙ (๔๘.๗)	๕๓๕ (๓๗.๔)	๑๓๔ (๑๒.๒)	๒๑ (๑.๕)	๓ (๐.๒)	๔.๓๓	๐.๗๖	มากที่สุด
๑๒. ประชาชนในปัจจุบันนี้ยัง ขาดความรู้เกี่ยวกับสิทธิ ของตนเองในกระบวนการ ยุติธรรม	๓๕๘ (๒๕.๐)	๖๕๙ (๔๖.๑)	๓๓๙ (๒๓.๗)	๕๗ (๔.๐)	๑๗ (๑.๒)	๓.๙๐	๐.๘๖	มาก
๑๓. กฎหมายสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการ ยุติธรรมของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีความเหมาะสม ในการบังคับใช้	๑๘๖ (๑๓.๐)	๕๘๙ (๔๑.๒)	๕๑๘ (๓๖.๒)	๙๓ (๖.๕)	๔๔ (๓.๑)	๓.๕๕	๐.๙๐	มาก

ตารางที่ ๔.๔ ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิใน
กระบวนการยุติธรรมของประชาชน (ต่อ)

ทัศนคติในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ ในกระบวนการยุติธรรมของ ประชาชน	ระดับทัศนคติ					X	SD	ระดับ ทัศนคติ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๑๔ หน่วยงานต้นสังกัดควร ให้การฝึกอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับกฎหมายสิทธิ มนุษยชน และสิทธิใน กระบวนการยุติธรรมของ ประชาชนตาม รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ บนสถานีตำรวจ	๓๘๗ (๒๗.๑)	๖๒๓ (๔๓.๖)	๓๓๘ (๒๓.๖)	๕๘ (๔.๑)	๒๔ (๑.๗)	๓.๙๐	๐.๙๐	มาก
๑๕ พี่งระลึกละอยู่เสมอว่า “การปฏิบัติตามคำสั่ง ของผู้บังคับบัญชา” จะต้องอยู่บนพื้นฐานของ การปฏิบัติที่ไม่กระทบ สิทธิมนุษยชน เช่น การวิสามัญฆาตกรรม การทรมานเพื่อให้รับผิด เป็นต้น	๕๒๔ (๓๖.๖)	๖๒๗ (๔๓.๘)	๒๓๘ (๑๖.๖)	๒๗ (๑.๙)	๑๔ (๑.๐)	๔.๑๓	๐.๘๒	มาก

ตารางที่ ๔.๔ ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (ต่อ)

ทัศนคติในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ ในกระบวนการยุติธรรมของ ประชาชน	ระดับทัศนคติ					X̄	SD	ระดับ ทัศนคติ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๑๖. เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้อง มีจิตสำนึกและมีความสัมพันธ์อันดีกับ ประชาชนในด้าน การอำนวยความสะดวก และการบังคับใช้ กฎหมายโดยไม่เลือก ปฏิบัติ	๗๘๘ (๕๕.๑)	๔๗๔ (๓๓.๑)	๑๔๘ (๑๐.๓)	๑๘ (๑.๓)	๒ (๐.๑)	๔.๔๒	๐.๗๓	มากที่สุด
๑๗. เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้อง อธิบายหลักกฎหมายให้ ผู้ร้องเรียน หรือผู้ถูก ละเมิด เข้าใจด้วยความ เต็มใจ เพื่อให้ผู้รับบริการ พึงพอใจต่อการให้บริการ ของเจ้าหน้าที่	๖๗๘ (๔๗.๔)	๕๗๖ (๔๐.๓)	๑๕๘ (๑๑.๐)	๑๖ (๑.๑)	๒ (๐.๑)	๔.๓๔	๐.๗๒	มากที่สุด
๑๘. เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้อง มีความรอบคอบและ ละเอียดถี่ถ้วน ในการ รวบรวมพยานหลักฐาน ที่ไม่ทำให้เกิดการละเมิด สิทธิมนุษยชน เช่น การออกหมายจับผิดตัว หรือการจับผิดตัว	๘๑๙ (๕๗.๓)	๔๖๕ (๓๒.๕)	๑๒๕ (๘.๗)	๑๗ (๑.๒)	๔ (๐.๓)	๔.๔๕	๐.๗๒	มากที่สุด

ตารางที่ ๔.๔ ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (ต่อ)

ทัศนคติในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ ในกระบวนการยุติธรรมของ ประชาชน	ระดับทัศนคติ					X	SD	ระดับ ทัศนคติ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๑๙. ในการสืบสวนคดีต่างๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องให้ ความสำคัญกับสิทธิของ พยาน เหยื่อหรือผู้ต้องสงสัย ด้วย เช่น สิทธิในความมั่นคง ปลอดภัยส่วนบุคคล ต้องไม่ ถูกแทรกแซงความเป็น ส่วนตัวโดยพลการ หรือ การปฏิบัติที่เป็นการย่ำยี ศักดิ์ศรี เป็นต้น	๖๗๐ (๔๖.๙)	๕๘๓ (๔๐.๘)	๑๖๒ (๑๑.๓)	๑๑ (๐.๘)	๔ (๐.๓)	๔.๓๓	๐.๗๒	มากที่สุด
๒๐. เจ้าพนักงานจะต้องมี การควบคุม ดูแล เอาใจใส่ และตรวจสอบการทำงาน อย่างเป็นระบบ และเป็น มาตรฐานจากผู้บังคับบัญชา	๖๑๒ (๔๒.๘)	๕๙๒ (๔๑.๔)	๑๘๒ (๑๒.๓)	๓๖ (๒.๕)	๘ (๐.๖)	๔.๒๓	๐.๘๐	มากที่สุด

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ไว้ดังนี้

ลำดับที่	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐
๑.	เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน แต่ไม่นำไปปฏิบัติทำให้เกิดการละเมิดสิทธิของประชาชนเป็นประจำ ดังนั้นควรมีการอบรมพัฒนาความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานให้มากกว่านี้ หรือจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน
๒.	เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกระดับควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญา หรือข้อบกพร่องในการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาที่เกิดขึ้น ไม่ใช่กล่าวโทษแต่ตำรวจชั้นผู้น้อย
๓.	อบรมให้ตำรวจทุกระดับได้รับรู้ถึงสิทธิของผู้ต้องหา เพื่อไม่ให้มีการละเมิดสิทธิ อันเป็นเหตุให้ถูกฟ้องร้อง หรือถูกร้องเรียน และต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการสอบสวน เป็นแบบยุติวิธีที่ไม่ใช้ความรุนแรง เพื่อเป็นที่พึงของประชาชนอย่างแท้จริง
๔.	เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานสายป้องกันปราบปรามและสืบสวน ควรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมายคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำผิด เนื่องจากมีโอกาสที่จะทำให้เกิดการละเมิดสิทธิของผู้กระทำผิดมากกว่าเจ้าหน้าที่ในสายงานอื่น เช่น การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนไม่สามารถทำอะไรได้บ้าง เช่น ห้ามใส่กุญแจมือ, ห้ามถ่ายภาพ, ห้ามให้สื่อมวลชนถ่ายภาพทำข่าว เป็นต้น
๕.	เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนายต้องมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม
๖.	เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนายต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นการละเมิดต่อผู้เสียหาย หรือสิทธิของผู้ต้องหา คือ ต้องคำนึงถึงสิทธิของทุกฝ่ายนั่นเอง รวมทั้งต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนายทุกระดับ และต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ อย่างสม่ำเสมอให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ลำดับที่	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐
๗	ควรส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ด้วยการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมมาให้ความรู้ หรือจัดทำคู่มือเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนำไปศึกษาหรือเป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน
๘	ควรจัดการอบรมให้กับประชาชนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ซึ่งจะทำให้ประชาชนเข้าใจ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจมากขึ้น
๙	เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่จะมีความรู้ด้านกฎหมายอยู่แล้ว แต่การบังคับใช้กฎหมาย จะต้องพิจารณาถึงสถานการณ์ พฤติการณ์ และข้อเท็จจริง ในการที่จะคุ้มครองสิทธิ ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องพิจารณาให้รอบคอบ เนื่องจากมีโอกาสผิดพลาดได้ง่าย
๑๐	เจ้าหน้าที่ตำรวจ มีความรู้และความเข้าใจในการบังคับใช้กฎหมายที่แตกต่างกันเล็กน้อย ตามลำดับชั้นยศและระดับการศึกษา แต่ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้น เป็นเพราะมีอนุสัญญาและการแก้ไขกฎหมายใหม่ๆ ดังนั้น ควรให้การส่งเสริมพัฒนา ความรู้ในแต่ละลำดับชั้นอย่างต่อเนื่อง

สำหรับการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนวทางการบังคับใช้กฎหมายไว้ดังนี้

ลำดับที่	แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน
๑	ควรมีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่บังคับใช้ตั้งแต่กลางปี ๒๕๕๔ เนื่องจากปัจจุบันการกระทำความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีความรุนแรง มากขึ้น เช่น การชิงทรัพย์ การทำร้ายร่างกายถึงแก่ชีวิต เป็นต้น
๒	ควรมีการปลูกจิตสำนึกให้แก่ประชาชนทุกคนเคารพ และปฏิบัติตามกฎหมาย
๓	ควรมีการประสานกับหน่วยงานที่ตรวจสอบข้อมูลในการออกหมายจับ เช่น สำนักงาน ทะเบียนราษฎร์ เนื่องจากบางครั้งบุคคลที่ถูกกล่าวหาไม่มีชื่อและสกุลซ้ำกัน อาจทำให้เกิด ความผิดพลาดในการออกหมายจับได้ แต่สำนักทะเบียนราษฎร์ไม่ได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ ตำรวจทราบว่ามีชื่อซ้ำ จึงมีโอกาสทำให้เกิดการจับผิดตัวได้
๔	ควรมีการคุ้มครองสิทธิของประชาชนทุกฝ่ายด้วยความเท่าเทียมกัน ไม่ควรให้ความ คุ้มครองสิทธิผู้กระทำความผิดมากเกินไป
๕	ผู้บังคับใช้กฎหมาย ควรมีความรู้ในการบังคับใช้กฎหมายอย่างแท้จริง
๖	ควรแก้ไขกฎหมายกับการปฏิบัติให้มีความสอดคล้องกันในทุกมิติที่เกี่ยวข้อง
๗	ควรลดขั้นตอนในการปฏิบัติหน้าที่และการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ ของประชาชน
๘	ควรมีการทำคู่มือแจกจ่ายให้ประชาชนเพื่อนำไปอ่านและศึกษา เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ ยังไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ
๙	ควรให้ภาคประชาชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการเข้ามาตรวจสอบการบังคับใช้ กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ของประชาชน
๑๐	ควรมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณีที่มีผู้มาร้องเรียนต่อกรมคุ้มครองสิทธิ ก่อนที่จะส่ง เรื่องให้ผู้บังคับบัญชาสอบสวน เพราะจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเสียขวัญและกำลังใจในการ ปฏิบัติงาน เนื่องจากส่วนใหญ่จะเป็นการให้ร้ายกันมากกว่าความเป็นจริง

ลำดับที่	แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน
๑๑	ควรมีการร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ
๑๒	การบังคับใช้กฎหมายจะต้องมีความเสมอภาค ไม่มีอคติ ไม่ลำเอียง และไม่เลือกปฏิบัติ หรือไม่ละเว้นการปฏิบัติงานตามหน้าที่
๑๓	ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิใน กระบวนการยุติธรรมของประชาชนแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ
๑๔	เจ้าหน้าที่ตำรวจควรปฏิบัติงานตามวิธีการและขั้นตอนตามกฎหมายโดยคำนึงถึงหลัก สิทธิมนุษยชนอย่างเคร่งครัด
๑๕	ควรมีการจัดเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้าร่วมประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ที่กำลังจะมาถึง
๑๖	ควรสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการ ยุติธรรมของประชาชนให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ

๒.๑.๔ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิใน กระบวนการยุติธรรมของประชาชน

การสอบถามกลุ่มตัวอย่างในเรื่องของพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน พบว่า
โดยภาพรวมมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๕๙, S.D.= ๐.๖๒) เมื่อพิจารณารายละเอียด
เป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าคะแนน
เฉลี่ยจากมากไปน้อย ๕ ลำดับแรก ดังต่อไปนี้

๑) เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของการเคารพในคุณค่าและ
ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน ($\bar{X}$ = ๔.๐๑, S.D.= ๐.๘๖)

๒) เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ความสงบ สุภาพและความเป็นมิตรในการดำเนินการ
กับผู้ต้องขัง และจะใช้อำนาจอย่างจริงจังเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น ($\bar{X}$ = ๓.๙๗, S.D.= ๐.๗๙)

๓) เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องการที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความรู้
และความเข้าใจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้องและข้อจำกัดจากการบังคับใช้กฎหมายนั้นๆ
($\bar{X}$ = ๓.๙๒, S.D.= ๐.๘๘)

๔) เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการทบทวนกฎหมายและหลักปฏิบัติต่างๆ ด้วยความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ถูกต้อง โดยเฉพาะอำนาจและกระบวนการในการจับกุมผู้ต้องหา ($\bar{X}$ = ๓.๘๕, S.D.= ๐.๘๖)

๕) เจ้าหน้าที่ตำรวจหมั่นศึกษาและพัฒนาการปฏิบัติงานจากประสบการณ์หรือตัวอย่างที่ดี ($\bar{X}$ = ๓.๗๗, S.D.= ๐.๘๑)

สำหรับข้อที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีพฤติกรรมในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในระดับปานกลาง มี ๕ ข้อ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากน้อยไปมาก ดังนี้

๑) หน่วยงานมีความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ($\bar{X}$ = ๓.๒๐, S.D.= ๑.๐๔)

๒) หน่วยงานจัดการฝึกอบรมสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ($\bar{X}$ = ๓.๓๒, S.D.= ๐.๙๙)

๓) เจ้าหน้าที่ตำรวจมีโอกาสร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษา การควบคุมการก่อกวน การดูแลตนเองเบื้องต้น กลไกการป้องกันตนเอง การแก้ไขความขัดแย้งและทักษะการเป็นผู้ตรวจสอบ ($\bar{X}$ = ๓.๓๔, S.D.= ๑.๐๑)

๔) หน่วยงานมีการมอบหมายเจ้าหน้าที่ตำรวจให้รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบและจัดการกับเยาวชนผู้กระทำความผิดโดยตรง ($\bar{X}$ = ๓.๓๖, S.D.= ๑.๐๕)

๕) เจ้าหน้าที่มีอำนาจความสะดวก และจัดสถานที่ในการเข้าเยี่ยมและพบผู้แทนทางกฎหมายให้เหมาะสม รวมถึงอำนาจความสะดวกในการใช้อุปกรณ์เพื่อความบันเทิง หนังสือ และอุปกรณ์เครื่องเขียนต่างๆ ($\bar{X}$ = ๓.๓๙, S.D.= ๐.๙๘) รายละเอียดตามตารางที่ ๔.๕

ตารางที่ ๔.๕ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

พฤติกรรมในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครอง สิทธิในกระบวนการ ยุติธรรมของประชาชน	ระดับพฤติกรรม						SD	ระดับ พฤติกรรม
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๑. หน่วยงานนำหลักการ คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ไปใช้ในการกำหนด นโยบายและหรือแนว ทางการปฏิบัติอย่าง เป็นรูปธรรม	๒๔๓ (๑๓.๐)	๖๒๖ (๔๓.๘)	๔๕๘ (๓๒.๐)	๙๑ (๖.๔)	๑๒ (๐.๘)	๓.๓๐	๐.๘๕	มาก
๒. หน่วยงานมีการ กำหนดมาตรฐานการ ทำงานของตำรวจที่มุ่ง คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล และสิทธิมนุษยชน	๒๒๕ (๑๕.๓)	๖๒๕ (๔๓.๓)	๔๘๐ (๓๓.๖)	๘๖ (๖.๐)	๑๔ (๑.๐)	๓.๖๗	๐.๘๔	มาก
๓. หน่วยงานจัดการ ฝึกอบรมสนับสนุนให้ บุคลากรเข้ารับการ ฝึกอบรมและพัฒนา กระบวนการปฏิบัติงานที่ เกี่ยวข้องกับ การ คุ้มครองสิทธิมนุษยชน	๑๖๙ (๑๑.๘)	๔๕๑ (๓๑.๕)	๕๒๖ (๓๖.๘)	๒๓๒ (๑๖.๒)	๕๒ (๓.๖)	๓.๓๒	๐.๙๙	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๕ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (ต่อ)

พฤติกรรมในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครอง สิทธิในกระบวนการ ยุติธรรมของประชาชน	ระดับพฤติกรรม					X	SD	ระดับ พฤติกรรม
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๔. หน่วยงานมีความร่วมมือ กับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานด้านการ คุ้มครองสิทธิมนุษยชน อื่นๆ ทั้งภายในประเทศ และภายนอกประเทศ	๑๕๒ (๑๐.๖)	๔๓๓ (๓๐.๓)	๔๖๐ (๓๒.๒)	๓๒๒ (๒๒.๕)	๖๓ (๔.๔)	๓.๒๐	๑.๐๔	ปานกลาง
๕. หน่วยงานมีการกำหนด นโยบายที่คำนึงถึงความ ต้องการพื้นฐานของเด็ก และเยาวชน เช่น เงื่อนไข สภาพแวดล้อมที่ เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ความยากจน ไร้บ้าน เสี่ยงต่อการเกิด อาชญากรรม เป็นต้น	๑๖๑ (๑๑.๓)	๕๑๕ (๓๖.๐)	๕๓๗ (๓๗.๖)	๑๘๙ (๑๓.๒)	๒๘ (๒.๐)	๓.๔๑	๐.๙๒	มาก
๖. หน่วยงานมีการ ประสานงานใน รูปแบบเครือข่ายการ ปฏิบัติงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการดูแลแก้ไข ปัญหาเยาวชนที่ กระทำความผิด	๑๖๓ (๑๑.๔)	๕๓๘ (๔๐.๔)	๔๓๗ (๓๓.๔)	๑๘๗ (๑๓.๘)	๑๕ (๑.๐)	๓.๔๗	๐.๙๐	มาก

ตารางที่ ๔.๕ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (ต่อ)

พฤติกรรมในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครอง สิทธิในกระบวนการ ยุติธรรมของประชาชน	ระดับพฤติกรรม						SD	ระดับ พฤติกรรม
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๗. หน่วยงานจัดให้มี แนวทางหรือช่อง ทางการร้องเรียนของ เยาวชนผู้กระทำผิด เสนอต่อผู้บังคับบัญชา ของหน่วยงานนั้นๆ โดยตรง	๑๕๘ (๑๑.๐)	๕๔๗ (๓๘.๓)	๔๖๔ (๓๒.๔)	๒๓๓ (๑๖.๓)	๒๘ (๒.๐)	๓.๔๐	๐.๙๕	มาก
๘. หน่วยงานส่งเสริมให้มี การจัดเก็บข้อมูลที่ เกี่ยวข้องกับเยาวชน ผู้กระทำความผิดอย่าง เพียงพอและเหมาะสม เพื่อใช้ในการศึกษา วิเคราะห์หาแนวทางใน การให้ความช่วยเหลือที่ ถูกต้อง	๑๖๒ (๑๑.๓)	๕๕๑ (๓๘.๕)	๔๘๗ (๓๔.๑)	๑๙๒ (๑๓.๔)	๓๘ (๒.๗)	๓.๔๒	๐.๙๔	มาก
๙. หน่วยงานส่งเสริมให้มี การดำเนินการที่ หลากหลายต่อเยาวชน เช่น การดูแลและการ บำบัดรักษา การให้ คำปรึกษาแนะนำ และ มาตรการอื่นๆ ที่จำเป็น	๑๖๗ (๑๑.๓)	๕๓๘ (๓๗.๖)	๔๘๑ (๓๓.๖)	๒๑๔ (๑๕.๐)	๓๐ (๒.๑)	๓.๔๒	๐.๙๕	มาก

ตารางที่ ๔.๕ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (ต่อ)

พฤติกรรมในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครอง สิทธิในกระบวนการ ยุติธรรมของประชาชน	ระดับพฤติกรรม						SD	ระดับ พฤติกรรม
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๑๐. หน่วยงานมีการ มอบหมายเจ้าหน้าที่ ตำรวจให้รับผิดชอบ เกี่ยวกับ การ ตรวจสอบ และ จัดการกับเยาวชน ผู้กระทำความผิด โดยตรง	๑๙๒ (๑๓.๔)	๔๘๖ (๓๔.๐)	๔๗๓ (๓๓.๑)	๒๐๑ (๑๔.๑)	๗๘ (๕.๕)	๓.๓๖	๑.๐๕	ปานกลาง
๑๑. หน่วยงานมีการจัด สภาพแวดล้อมที่ เหมาะสมสำหรับการ คุมขังเยาวชนผู้กระทำความ ผิดเป็นการเฉพาะ	๒๒๙ (๑๖.๐)	๕๐๕ (๓๕.๓)	๔๘๑ (๓๓.๖)	๑๖๑ (๑๑.๓)	๕๔ (๓.๘)	๓.๔๙	๑.๐๑	มาก
๑๒. หน่วยงานมีการ พัฒนากระบวนการ ตรวจสอบข้อจำกัด ของกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับการ จับกุมผู้ต้องหา	๒๐๓ (๑๔.๒)	๕๖๙ (๓๙.๘)	๔๙๘ (๓๔.๘)	๑๓๗ (๙.๖)	๒๓ (๑.๖)	๓.๕๕	๐.๙๐	มาก

ตารางที่ ๔.๕ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (ต่อ)

พฤติกรรมในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครอง สิทธิในกระบวนการ ยุติธรรมของประชาชน	ระดับพฤติกรรม						SD	ระดับ พฤติกรรม
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๑๓. หน่วยงานมีการสร้างความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่ทุกครั้งก่อนการจับกุม เพื่อให้การปฏิบัติที่จะเกิดขึ้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรัดกุม	๒๒๕ (๑๕๓)	๖๓๕ (๔๔๔)	๔๘๔ (๓๓๘)	๓๒ (๕.๐)	๑๔ (๑.๐)	๓.๖๙	๐.๘๓	มาก
๑๔. หน่วยงานให้ความสำคัญกับการวางแผนจับกุมล่วงหน้า โดยกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่หลากหลาย และเลือกแนวทางการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพสูงสุด	๒๓๗ (๑๖.๖)	๖๔๕ (๔๕.๑)	๔๖๘ (๓๒.๓)	๖๗ (๔.๗)	๑๓ (๐.๙)	๓.๗๒	๐.๘๒	มาก
๑๕. หน่วยงานมีการพัฒนามาตรฐานของแบบฟอร์มข้อมูลและบันทึกการจับกุมที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	๒๕๑ (๑๗.๖)	๖๖๐ (๔๖.๒)	๔๔๗ (๓๑.๓)	๖๑ (๔.๓)	๑๑ (๐.๘)	๓.๗๕	๐.๘๑	มาก

ตารางที่ ๔.๕ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (ต่อ)

พฤติกรรมในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครอง สิทธิในกระบวนการ ยุติธรรมของประชาชน	ระดับพฤติกรรม						SD	ระดับ พฤติกรรม
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๑๖. หน่วยงานส่งเสริมให้ มีการฝึกอบรมและ พัฒนาประสิทธิภาพ การจับกุมผู้ต้อง สงสัยของเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงาน	๑๓๗ (๑๒.๔)	๖๑๔ (๔๒.๙)	๕๐๐ (๓๕.๐)	๑๑๘ (๘.๓)	๒๑ (๑.๕)	๓.๕๖	๐.๘๗	มาก
๑๗. หน่วยงานมีการสร้าง ความเข้าใจในแนว ทางการปฏิบัติการ จับกุมผู้ต้องหาอย่าง ชัดเจน	๑๙๙ (๑๓.๙)	๖๖๒ (๔๖.๓)	๔๖๘ (๓๒.๓)	๘๖ (๖.๐)	๑๕ (๑.๐)	๓.๖๕	๐.๘๔	มาก
๑๘. ต้องการที่จะเข้ารับ การฝึกอบรมเพื่อให้ เกิดความรู้ และ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การบังคับใช้กฎหมาย อย่างถูกต้องและ ข้อจำกัดจากการ บังคับใช้กฎหมายนั้นๆ	๓๙๔ (๒๗.๖)	๖๑๗ (๔๓.๑)	๓๔๒ (๒๓.๙)	๗๑ (๕.๐)	๖ (๐.๔)	๓.๙๒	๐.๘๘	มาก

ตารางที่ ๔.๕ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (ต่อ)

พฤติกรรมในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครอง สิทธิในกระบวนการ ยุติธรรมของประชาชน	ระดับพฤติกรรม						SD	ระดับ พฤติกรรม
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๑๙. มีการรายงานต่อ ผู้บังคับบัญชาโดย ทันที หากมีการ ปฏิบัติที่เป็นการ ละเมิดสิทธิมนุษยชน	๓๑๐ (๒๑.๓)	๕๙๙ (๔๑.๙)	๓๗๐ (๒๕.๙)	๑๑๔ (๘.๐)	๓๗ (๒.๖)	๓.๗๑	๐.๙๘	มาก
๒๐. มี การ ทบทวน กฎหมายและหลัก ปฏิบัติต่างๆ ด้วย ความเข้าใจอย่างถ่อง แท้ถูกต้องโดยเฉพาะ อำนาจและ กระบวนการในการ จับกุมผู้ต้องหา	๒๙๒ (๒๐.๔)	๖๙๗ (๔๘.๓)	๓๘๖ (๒๗.๐)	๕๒ (๓.๖)	๓ (๐.๒)	๓.๘๕	๐.๘๐	มาก
๒๑. ใช้ความสงบ สุภาพ และความเป็นมิตรใน การดำเนินการกับ ผู้ต้องขัง และจะใช้ อำนาจอย่างจริงจังเมื่อ มีความจำเป็นเท่านั้น	๓๖๖ (๒๕.๖)	๓๐๘ (๔๙.๕)	๓๒๑ (๒๒.๔)	๒๗ (๑.๙)	๘ (๐.๖)	๓.๙๗	๐.๗๙	มาก

ตารางที่ ๔.๕ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (ต่อ)

พฤติกรรมในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครอง สิทธิในกระบวนการ ยุติธรรมของประชาชน	ระดับพฤติกรรม						SD	ระดับ พฤติกรรม
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๒๒. หมั่นฝึกฝนและ พัฒนาทักษะการ จับกุมอย่างมี ประสิทธิภาพเสมอๆ เช่น การใช้กุญแจมือ หรืออุปกรณ์การจับกุม อื่นๆ เป็นต้น	๓๑๕ (๒๒.๐)	๕๙๗ (๔๑.๓)	๓๙๒ (๒๗.๔)	๑๑๗ (๘.๒)	๙ (๐.๖)	๓.๗๖	๐.๙๒	มาก
๒๓. มีการทบทวนที่ก ข้อความแจ้งสิทธิ ของผู้ถูกจับกุมติดตัว เพื่อจะสามารถแจ้ง ให้ผู้ถูกจับกุมทราบ ในทันทีที่ควบคุมตัว ได้แล้ว และหากผู้ถูก จับกุมต้องการใช้ สิทธิอื่นๆ จะต้อง ดำเนินการให้ตามที่ กฎหมายกำหนด	๒๕๗ (๑๘.๐)	๖๑๔ (๔๒.๙)	๔๐๓ (๒๘.๒)	๑๒๔ (๘.๗)	๓๒ (๒.๒)	๓.๖๕	๐.๙๕	มาก

ตารางที่ ๔.๕ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (ต่อ)

พฤติกรรมในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครอง สิทธิในกระบวนการ ยุติธรรมของประชาชน	ระดับพฤติกรรม						SD	ระดับ พฤติกรรม
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๒๔. มีโอกาสเข้าร่วม การฝึกอบรมเพื่อ พัฒนาทักษะการให้ คำปรึกษา การควบคุม การก่อกวน การดูแล ตนเองเบื้องต้น กลไก การป้องกันตนเอง การ แก้ไขความขัดแย้ง และทักษะการเป็น ผู้ตรวจสอบ	๑๓๕ (๑๒.๒)	๔๘๓ (๓๓.๘)	๔๙๑ (๓๔.๓)	๒๒๙ (๑๖.๐)	๕๒ (๓.๖)	๓.๓๔	๑.๐๑	ปานกลาง
๒๕. มีการศึกษาทบทวนและ เข้าถึงบันทึกคำให้การ ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับคดี รวมถึงกฎหมายและ ระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้อง	๒๐๒ (๑๔.๑)	๕๑๐ (๓๕.๓)	๕๓๘ (๓๗.๖)	๑๔๘ (๑๐.๓)	๓๒ (๒.๒)	๓.๔๘	๐.๙๔	มาก
๒๖. มักอำนวยความสะดวก และจัดสถานที่ในการ เข้าเยี่ยม และพบผู้แทน ทางกฎหมายให้เหมาะสม รวมถึงอำนวยความสะดวก ในการใช้อุปกรณ์เพื่อ ความบันเทิง หนังสือ และ อุปกรณ์เครื่องเขียนต่างๆ	๑๙๑ (๑๓.๔)	๔๖๔ (๓๒.๔)	๕๓๐ (๓๗.๑)	๒๑๓ (๑๔.๙)	๓๒ (๒.๒)	๓.๓๙	๐.๙๘	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๕ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (ต่อ)

พฤติกรรมในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครอง สิทธิในกระบวนการ ยุติธรรมของประชาชน	ระดับพฤติกรรม					$\bar{x}$	SD	ระดับ พฤติกรรม
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
๒๗.หมั่นศึกษาและ พัฒนาการปฏิบัติงาน จากประสบการณ์หรือ ตัวอย่างที่ดี	๒๕๖ (๑๗.๙)	๖๕๖ (๔๕.๙)	๔๖๐ (๓๒.๒)	๕๓ (๓.๗)	๕ (๐.๓)	๓.๗๗	๐.๘๑	มาก
๒๘.หมั่นตรวจสอบ ผู้ถูกคุมขังเป็นระยะ และสถานที่คุมขังเป็น ประจำ เพื่อความ มั่นคงปลอดภัย	๒๓๖ (๑๖.๕)	๕๘๗ (๔๑.๐)	๔๕๒ (๓๑.๖)	๑๓๑ (๙.๒)	๒๔ (๑.๗)	๓.๖๑	๐.๙๓	มาก
๒๙.ได้รับการฝึกอบรม และพัฒนาในเรื่องการ บริการที่ดีและเรื่อง สิทธิมนุษยชนอย่าง เพียงพอ	๒๑๖ (๑๕.๑)	๕๕๕ (๓๘.๘)	๔๙๓ (๓๔.๕)	๑๔๔ (๑๐.๑)	๒๒ (๑.๕)	๓.๕๕	๐.๙๓	มาก
๓๐.ปฏิบัติงานบนพื้นฐาน ของการเคารพใน คุณค่าและศักดิ์ศรีของ ความเป็นมนุษย์และ สิทธิมนุษยชน	๔๕๒ (๓๑.๖)	๖๑๗ (๔๓.๑)	๒๙๖ (๒๐.๗)	๖๑ (๔.๓)	๔ (๐.๓)	๔.๐๑	๐.๘๖	มาก

๒.๑.๕ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างในส่วนของแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน จำนวน ๑,๔๓๐ คน มีผู้เสนอแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนจำนวน ๒๔๘ คน โดยสรุปเป็นประเด็นสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. ด้านการสร้างองค์ความรู้

- ๑) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดให้มีการอบรมเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ซึ่งออกปฏิบัติหน้าที่ และเพื่อให้เกิดความชัดเจน ถูกต้องตามกฎหมาย ตลอดจนให้ถือปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
- ๒) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนตามกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และรับทราบ
- ๓) หน่วยงานต้นสังกัดควรมุ่งเน้นให้มีการส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้แก่ข้าราชการในสังกัดและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ๔) ควรแจ้งสิทธิของผู้ต้องหาเมื่อถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม เพื่อให้ผู้ต้องหาทราบตามขั้นตอนของกฎหมาย
- ๕) เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาและนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการประชาธิปไตยกฎหมาย และรัฐธรรมนูญของราชอาณาจักรไทย รวมถึงการอำนวยความสะดวกยุติธรรมอย่างเท่าเทียมตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดไว้
- ๖) ต้องรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายทราบและตระหนักถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน
- ๗) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการจัดทำคู่มือเรื่องสิทธิมนุษยชนเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ และเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

๒. ด้านการสร้างจิตสำนึก

- ๑) ควรสร้างจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะต้องปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายและสิทธิพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญอย่างเคร่งครัด

๒) การเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายจะต้องมีความเสมอภาค ไม่มีอคติ ลำเอียง และไม่เลือกปฏิบัติหรือไม่ละเว้นการปฏิบัติตามหน้าที่ เพราะกฎหมายได้บัญญัติมาเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม เจ้าหน้าที่จึงต้องปฏิบัติตามเจตนารมณ์โดยเคร่งครัด ภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกัน

๓) เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องใช้หลัก คุณธรรม จริยธรรม เป็นตัวช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีเมตตาธรรมเป็นหลักประจำใจ และยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นหลักในการปฏิบัติ โดยคำนึงถึงหลักการใช้กฎหมายโดยเคร่งครัด และคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนจะทำให้ประชาชนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตำรวจ และความร่วมมือจากประชาชนก็จะมีตามมาอย่างแน่นอน

๔) เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องใช้ความรู้ความสามารถรักษาและพิทักษ์กฎหมาย ให้มีความศักดิ์สิทธิ์ เพื่อสุจริตชนจะได้อยู่อย่างสันติ และไม่ได้รับความเดือดร้อนจากการกดขี่ข่มเหง ฉะนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องรักษามาตรฐานเกี่ยวกับการใช้กฎหมายเพื่อให้สังคมสงบร่มเย็น ประชาชนเคารพต่อกฎหมาย และอยู่ภายใต้ความคุ้มครองจากกฎหมายฉบับเดียวกันด้วยความยุติธรรม

๕) เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติตามวิธีการ ขั้นตอนตามกฎหมายโดยเคร่งครัด นับตั้งแต่การจับ การตรวจค้น การควบคุมตัว และการสอบปากคำ โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนแบบเป็นกลาง

๖) สร้างค่านิยมที่ถูกต้องและปลูกจิตสำนึกในตัวผู้ปฏิบัติงาน หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

๗) วางแผนการปฏิบัติการทำงานโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม

๘) แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเป็นธรรม และเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และภายในขอบเขตอำนาจและหน้าที่โดยไม่ขัดต่อสิทธิมนุษยชนที่ประชาชนมีสิทธิได้รับ

๓. การเพิ่มทักษะและพัฒนาองค์ความรู้

๑) เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักสิทธิมนุษยชน สิทธิที่ประชาชนได้รับความคุ้มครอง และหลักกฎหมาย รวมทั้งสามารถให้คำแนะนำปรึกษากับประชาชนได้อย่างถูกต้อง

๒) มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้อง มีการเพิ่มทักษะและการพัฒนาความรู้ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

๓) การสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับข้าราชการตำรวจให้ตระหนักรู้ถึงสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยเฉพาะตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสายปราบปราม

๔) เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ในการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา และนโยบายของรัฐบาล การปฏิบัติหน้าที่ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย และกฎหมายรัฐธรรมนูญของราชอาณาจักรไทย และมีการอำนวยความสะดวกอย่างเท่าเทียมตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดไว้

๕) ควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารภายในหน่วยงาน ให้สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

๖) ควรจัดให้มีอาคารหรือสถานที่เป็นการเฉพาะส่วนในสถานีตำรวจ เพื่อให้การปฏิบัติต่อเยาวชนเป็นไปด้วยความเหมาะสม

๔. ด้านบทลงโทษและการตรวจสอบ

๑) ควรมีบทลงโทษอย่างเคร่งครัดต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่บังคับใช้กฎหมายในทางทุจริตก่อให้เกิดความเสียหายต่อองค์กร และสูญเสียภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรในสายตาประชาชน

๒) ควรมีการกำหนดแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยการจัดทำรูปแบบ ขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อประชาชนให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

๓) ควรตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการใช้กฎหมายต่างๆ ที่มีผลกระทบในกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

๔) เพิ่มมาตรการการตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติงานในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๕) การตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมาย ควรมีความโปร่งใส ประชาชนเข้าตรวจสอบได้โดยง่าย

๖) เจ้าหน้าที่ตำรวจควรจะต้องชี้แจงถึงสาเหตุแห่งการเกิดปัญหาอาชญากรรมให้ประชาชนได้ทราบ และหาทางป้องกันมิให้คนร้ายก่อเหตุได้อีก รวมถึงจะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนศรัทธาและให้ความร่วมมือกับตำรวจมากขึ้น

๗) ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับคดีทางเพศ โดยให้ความสำคัญกับสิทธิของผู้เสียหายมากกว่าผู้ต้องหา

๕. ด้านการพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

๑) เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในอีก ๓ ปีข้างหน้า จึงควรเตรียมความพร้อมของหน่วยงานตำรวจด้านบุคลากรในการอำนวยความสะดวก และความร่วมมือระหว่างรัฐให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีเสถียรภาพ และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๒) ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจทุกขั้นตอนต้องมีกฎหมายรองรับ และปฏิบัติตามขั้นตอนนั้น ๆ อย่างถูกต้อง เพราะขั้นตอนต่าง ๆ ตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการตรวจค้น การจับกุม หรือการคุมขัง ถ้ากระทำตามขั้นตอนของกฎหมายแล้ว ก็จะเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนไปพร้อมๆ กันด้วย

๓) เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญไทยฉบับปัจจุบัน ตลอดจนสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายและสากลในทุกกรณี โดยเฉพาะสิทธิในการเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการได้รับการบริการจากรัฐ ตามพระราชบัญญัติการบริหาร พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นอย่างดี และเป็นสากล

๔) ควรมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อรับรองและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้ชัดเจน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานยุติธรรม และการบังคับใช้กฎหมาย

๕) กฎหมายและระเบียบปฏิบัติควรมีความยืดหยุ่นในการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น ดังเช่นตำรวจในสหรัฐอเมริกา มีการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการบังคับใช้กฎหมาย ความรู้ ความสามารถ รวมทั้งสวัสดิการ และเครื่องมือเครื่องใช้ มิเช่นนั้นก็จะไม่พัฒนา เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจถูกยิงเสียชีวิตบ่อยครั้ง ซึ่งเป็นผลจากการคุ้มครองสิทธิผู้กระทำผิดมากเกินไป

๔.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ

คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล กองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค ๑ ภาค ๒ และภาค ๗ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพสำหรับเป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้ทำการแบ่งกลุ่มสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป จำนวน ๑๐ คน

๔.๒.๒ กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร จำนวน ๑๐ คน

๔.๒.๓ กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน จำนวน ๑๐ คน

คณะผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาในเรื่องความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พ้นกรณีระหว่างประเทศ ด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงหลักการมาตรฐานสากล และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งในเรื่องของทัศนคติที่มี

ต่อการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และข้อเสนอแนะในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๔.๒.๑ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

๑) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป

จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารโดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละท่านมีประสบการณ์การทำงานเป็นระยะเวลานานตั้งแต่ ๒๕-๓๐ ปี อีกทั้งโดยส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทถึงปริญญาเอก และเคยผ่านการอบรมในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมมาเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารมีองค์ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ อยู่ในระดับดีมาก

ดังจะเห็นได้จากคำ

กล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับ
ผู้บริหารท่านหนึ่งที่ได้กล่าวว่า

“...ผมคิดว่าผมมี
ความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับสิทธิ
มนุษยชนและสิทธิใน
กระบวนการ
ยุติธรรมดีมากครับ
หากจะให้คะแนน

ตัวเองในเรื่องความรู้ความเข้าใจเต็ม ๑๐ คะแนน คิดว่าตนเองได้ประมาณ ๙ คะแนน เพราะสำนักงานตำรวจแห่งชาติเคยมีการจัดอบรมเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนโดยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไปเข้ารับการอบรม ซึ่งในฐานะที่ผมเป็นตำรวจในระดับตำแหน่งผู้กำกับการก็จะต้องมีการเข้าไปรับฟังการอบรมดังกล่าวอยู่เป็นประจำ ซึ่งหลังจากการที่ผม

ไปเข้าร่วมอบรมมา ผมก็นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรม ตัวอย่างเช่น กฎหมายเกี่ยวกับเรื่องสิทธิของประชาชนมาถ่ายทอดให้กับนายตำรวจในสถานีตำรวจของผมได้รับทราบ และผมก็ยังหาความรู้จากสื่อต่างๆ ตัวอย่างเช่น สื่อจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อยู่เป็นประจำ เพราะในข่าวก็จะมีกรณีศึกษาหลายเรื่องมาก และเมื่อมีการประชุมรวมเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกครั้ง ผมก็จะยกตัวอย่างจากกรณีศึกษาตามข่าวมาอธิบายให้รุ่นน้องผมฟังเป็นกรณีตัวอย่างว่าทำแบบนี้ได้หรือไม่ได้ครับ...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตรพบว่า โดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละท่านได้ใช้หลักการเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่อยู่เป็นประจำ รวมถึงกลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร โดยส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีในสาขานิติศาสตร์มาทั้งสิ้น อีกทั้งส่วนใหญ่ก็ยังจะเฝ้าหาความรู้จากสื่อต่างๆ ตัวอย่างเช่น โทรทัศน์ หนังสือ วิทยุ และอินเทอร์เน็ต ในเรื่องดังกล่าวอยู่เป็นประจำ จึงทำให้มีพื้นฐานความรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเป็นอย่างดี

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับรองสารวัตรท่านหนึ่งที่กล่าวว่า

“...ตัวผมเองคิดว่าตนเองก็มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมดีนะครับ เพราะส่วนหนึ่งคือผมจบด้านนิติศาสตร์มา และอีกส่วนหนึ่งคือผมก็อาศัยหาความรู้จากสื่อต่างๆ และประสบการณ์จากการทำงานเป็นตำรวจด้วย ผมก็เลยคิดว่าถ้าเป็นเนื้อหาในเรื่องดังกล่าว ผมก็มีความรู้ความเข้าใจดีพอสมควร ซึ่งหากจะต้องให้คะแนนตัวเองในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมเต็ม ๑๐ คะแนน ผมคิดว่าผมคงได้ประมาณ ๘ คะแนนครับ...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับชั้นประทวนพบว่า โดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเป็นอย่างดี เนื่องจากในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับชั้นประทวน จะต้องใช้หลักการและข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่

อยู่เป็นประจำ รวมถึงโดยส่วนใหญ่ก็จะศึกษาหาความรู้จากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และอินเทอร์เน็ตอยู่เสมอ จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับชั้นประทวนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนอยู่ในระดับที่ดี

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนท่านหนึ่งที่กล่าวว่า

“...ผมคิดว่าผมมีความรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนดีพอสมควรครับ เพราะสมัยเรียนปริญญาตรี ด้านนิติศาสตร์ผมก็เคยเรียนในเรื่องเกี่ยวกับหลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และเคยเรียนกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งกฎหมายในส่วนนี้จะกล่าวถึงสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยอยู่แล้วครับ แล้วอีกอย่างกฎหมายเหล่านี้มันก็ถือว่าเป็นหลักในการปฏิบัติงานของผมตามปกติอยู่แล้ว และปกติผมก็เป็นคนชอบดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ มันก็เลยทำให้ผมพอมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาเหล่านี้ดีพอสมควรครับ หากจะให้คะแนนในเรื่องความรู้ความเข้าใจของตนเองในเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ถ้าเต็ม ๑๐ คะแนน ผมคงให้ตัวเองประมาณ ๗ คะแนนครับ...”

๒) การบังคับใช้กฎหมายที่เจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่เข้าใจและคิดว่าเป็นจุดอ่อนในการทำงาน กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารพบว่า โดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายในทุกประเด็น ทั้งนี้เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับสูง กล่าวคือสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทถึงปริญญาเอก และมีประสบการณ์การทำงานมาเป็นระยะเวลา ๒๕-๓๐ ปี อีกทั้งยังเคยผ่านการอบรมทั้งในประเทศและต่างประเทศมาเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีองค์ความรู้ในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายมากพอสมควร

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารท่านหนึ่งที่กล่าวไว้ว่า

“...ผมคิดว่าผมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายในทุกประเด็นเป็นอย่างดีแล้วนะครับ เพราะผมเคยผ่านการอบรมมาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และในฐานะที่ผมเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีหน้าที่ที่จะต้องบังคับใช้กฎหมายกับประชาชน ซึ่งอาชีพตำรวจนี้จะคลุกคลีและใกล้ชิดกับประชาชนมากอยู่แล้ว หากผมไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบังคับใช้กฎหมายที่ชัดเจน ก็ไม่อาจจะดูแลประชาชนในพื้นที่และควบคุมดูแลเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตรพบว่า โดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการบังคับใช้กฎหมายเป็นอย่างดี แต่ทั้งนี้ยังมีกฎหมายบางเรื่องที่เจ้าหน้าที่ตำรวจบางส่วนยังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจเท่าที่ควร ตัวอย่างเช่น กฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชน ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อยครั้ง หากไม่มีการติดตามข้อมูลการปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวอยู่เป็นประจำ ก็ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนไม่ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายที่ปรับปรุงมาใหม่

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนพบว่า โดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการบังคับใช้กฎหมายโดยทั่วไปเป็นอย่างดี แต่จะมีกฎหมายบางเรื่องที่ยังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจเท่าที่ควร ตัวอย่างเช่น เรื่องกฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชน เพราะเป็นกฎหมายใหม่ ทำให้เจ้าหน้าที่ระดับชั้นประทวนโดยส่วนใหญ่ยังไม่ได้ศึกษาในเชิงลึกเท่าที่ควร

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนท่านหนึ่งที่ได้กล่าวไว้ว่า

“...เรื่องที่ยังไม่ค่อยเข้าใจมากน่าจะเป็นเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ที่ผมยังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้เท่าไรอาจเป็นเพราะมันเป็นกฎหมายใหม่ แล้วที่สำคัญด้วยส่วนหนึ่ง คือ ผมก็ไม่ค่อยมีเวลาไปนั่งอ่านหรือศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจัง จังๆ ด้วย เพราะภาระงานที่ต้องทำอยู่ทุกวันนี่ก็เยอะอยู่แล้ว เลยทำให้ไม่มีเวลาทำความเข้าใจในส่วนนี้มากเท่าไร ซึ่งมันก็ส่งผลกระทบต่อการทำงานของเรเหมือนกัน อย่างเวลาไปเจอกรณีผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็ก บางทีเราก็ไม่อยากไปจับ เพราะเดี๋ยวตำรวจที่ไปเป็นคนจับกุมก็ต้องไปขึ้นศาล ซึ่งผมก็มองว่าขั้นตอนมันยุ่งยาก ยิ่งถ้าเราไม่มีความรู้ในเรื่องนี้มากด้วยแล้ว ผมก็ไม่อยากไปเสี่ยงมากเท่าไรครับ...”

๓) ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารโดยส่วนใหญ่กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ

ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเป็นอย่างดี เพราะกฎหมายเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนหนึ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติทุกวัน ดังจะเห็นได้จากเจ้าหน้าที่ตำรวจในชั้นสัญญาบัตรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในเกณฑ์ดี เพราะได้รับการอบรมความรู้เพิ่มเติมอยู่เป็นประจำ ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนถึงจะไม่ค่อยได้เข้ารับการอบรมมากนัก แต่โดยส่วนใหญ่ก็จะพัฒนาและหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งจะได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการประชุมรวมหรือได้รับการถ่ายทอดความรู้จากระดับหัวหน้างานในแต่ละฝ่าย

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารท่านหนึ่งที่ได้กล่าวว่า

“...ผมว่าตำรวจโดยส่วนใหญ่ก็จะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ดีอยู่แล้วครับ เพราะว่าตำรวจทุกคนจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพ ซึ่งก็ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ตัวอย่างเช่น การจับกุมจะต้องมีการแสดงตัวว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจและแจ้งข้อหาให้แก่ผู้ต้องหาทราบว่าจะโดนจับเพราะอะไร รวมทั้งแจ้งสิทธิแก่ผู้ต้องหาว่ามีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้การได้โดยพื้นฐานอยู่แล้ว...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร

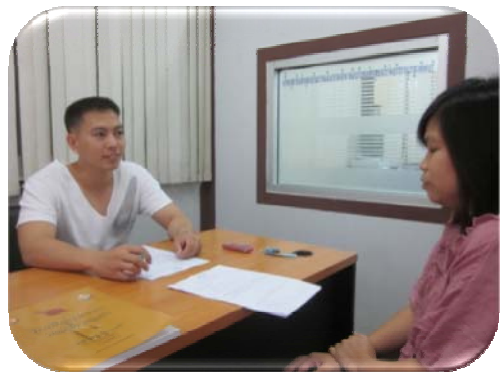
จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตรกล่าวว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจโดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเป็นอย่างดี เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนจะต้องใช้กฎหมายดังกล่าวในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติทุกวัน รวมถึงในปัจจุบันเป็นโลกของเทคโนโลยีและการสื่อสาร ซึ่งส่งผลทำให้ตำรวจไทยได้มีโอกาสศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวผ่านสื่อ ตัวอย่างเช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ตมากขึ้น

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองสารวัตรท่านหนึ่งที่ได้กล่าวว่า

“...ผมว่าตำรวจไทยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเรื่องการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนดีนะครับ เพราะเดี๋ยวนี้โลกของเราเป็นโลกเทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้ตำรวจไทยในปัจจุบันมีโอกาสศึกษาและพัฒนาความรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ตมากขึ้นครับ...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนโดยส่วนใหญ่กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวอยู่ในระดับดี เพราะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจทุกคนจะต้องใช้หลักกฎหมายดังกล่าวในการทำงานเป็นประจำ แต่ทั้งนี้ก็ยังจะมีในส่วนของผู้ที่ตำรวจบางคน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับชั้นประทวนที่ อาจจะยังไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนหรือสิทธิในกระบวนการยุติธรรมในเชิงลึกมากเท่าที่ควร เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจบางส่วน ดังกล่าวเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนรุ่นเก่า ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีเหมือน อย่างเช่นเจ้าหน้าที่ตำรวจในรุ่นปัจจุบัน จึงส่งผล ทำให้กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนดังกล่าวไม่ ค่อยมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครอง สิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในเชิงลึกมากเท่าที่ควร

๔) สิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ควรส่งเสริมและพัฒนา

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารโดยส่วนใหญ่

มีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมและพัฒนา

ความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจใน

เรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิใน

กระบวนการยุติธรรมของประชาชนตาม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ควรมีการ

จัดอบรมหลักสูตรทางด้านวิชาการอย่าง

เข้มข้นและต่อเนื่องให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ทุกคน โดยในการจัดอบรมดังกล่าวควรมุ่งเน้นให้เป็นในลักษณะของการยกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในการปฏิบัติหน้าที่ขึ้นมาเป็นกรณีศึกษาและอภิปรายร่วมกันภายหลังจากการเข้าอบรม เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เรียนรู้และมีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวจากประสบการณ์การทำงานจริง

๒. ผู้บังคับบัญชาในระดับผู้กำกับการในแต่ละสถานีตำรวจควรมีการให้ความสำคัญในเรื่องของการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมให้กับกลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดของตนเอง เพื่อเป็นการเน้นย้ำและเสริมสร้างทักษะความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดของตนมากขึ้น

๓. ควรมีการจัดทำเอกสารหรือหนังสือคู่มือที่เกี่ยวกับหลักการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อันเกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งรูปแบบของเอกสารหรือหนังสือคู่มือดังกล่าวควรจะต้องทำออกมาให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน เพื่อเสริมสร้างความรู้และเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร

จากการสัมภาษณ์

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับสารวัตรและรองสารวัตรโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าควรมีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ในระดับผู้บังคับบัญชาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการจัดอบรมหรือสัมมนาให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยการจ้างวิทยากรมาอบรมความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในทุกส่วน ทั้งนี้เพื่อที่จะได้มีการจัดอบรมหรือสัมมนาเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างต่อเนื่อง

๒. ควรมีการจัดอบรมโดยเชิญวิทยากรเข้ามาบรรยายในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในทุกสถานีตำรวจ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการเข้ารับฟังการอบรม และเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนในสถานีตำรวจจะได้มีโอกาสเข้ารับฟังการบรรยายอย่างทั่วถึง

๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้กำกับการในแต่ละสถานีตำรวจควรกระตุ้นและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนมากขึ้น โดยควรมีการประชุมและให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่ไปละเมิดสิทธิของประชาชน รวมถึงเมื่อมีกฎหมายใหม่ออกมา เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้กำกับการก็ควรมีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายใหม่ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบข้อมูลโดยทั่วกัน

๔. ควรมุ่งเน้นการส่งเสริมความรู้ในลักษณะการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจภายในสถานีตำรวจ เพื่อเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ความเข้าใจที่ตนมีให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจคนอื่น ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ควรมีการจัดอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในแต่ละสถานีตำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรส่งเสริมความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับชั้นประทวนให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับชั้นประทวนเป็นฝ่ายปฏิบัติงานซึ่งจะต้องลงพื้นที่ใกล้ชิดกับประชาชนเป็นอย่างมาก ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเป็นอย่างดี

๒. ควรมีหนังสือคู่มือที่กล่าวถึงสิทธิมนุษยชน สิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และหลักการปฏิบัติหน้าที่ที่อ่านแล้วเข้าใจง่ายให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อเสริมสร้างให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเพิ่มมากยิ่งขึ้น

๔.๒.๒ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พ้นกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการ มาตรฐานสากล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑) ความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พ้นกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการ มาตรฐานสากล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการมาตรฐานสากล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เพราะว่าเคยผ่านการอบรมในเรื่องเกี่ยวกับกฎหมาย พันธกรณีระหว่างประเทศมาพอสมควร

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารท่านหนึ่ง
ที่กล่าวว่า

“...ผมว่าผมก็พอมีความรู้พอสมควรนะ แต่ก็คงไม่สมบูรณ์ร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะว่าเราคงไม่ได้ไปเจาะลึกว่าในแต่ละประเทศเขามีกฎหมายอย่างไร ส่วนมากเราก็ดูในเฉพาะของประเทศเราและก็ประเทศที่เราได้ไปอบรมตัวอย่างเช่นของมาเลเซีย อินโดนีเซีย แล้วก็ฟิลิปปินส์ ซึ่งใน ๓-๔ ประเทศนี้เขาตกลงกันไว้ว่าจะไปทำหลักสูตร ทำโปรแกรมที่จะไปอบรมต่างๆ ด้วยกัน เพื่อเพิ่มความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนให้แก่บุคคลในประเทศ เขาตั้งกรอบไว้ภายในห้าปี ทั้งในระดับการศึกษาเบื้องต้น ระดับมหาวิทยาลัย จนถึงระดับปริญญาเอก แล้วก็มีการสถาบันการอบรมของตำรวจด้วย...”

นอกจากนี้ยังมีคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารอีกท่านหนึ่งที่ได้อธิบายว่า

“...ผมก็พอมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับกฎหมาย พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนเหมือนกันครับ หากจะต้องให้คะแนนตัวเองเต็ม ๑๐ คะแนน ผมคิดว่าตนเองน่าจะได้ประมาณซัก ๘ คะแนนครับ เพราะผมเคยได้รับการอบรมในเรื่องนี้มาบ้าง แต่อาจจะไม่ได้ทราบหมดเต็ม ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ว่ากฎหมายในแต่ละประเทศเขาว่าอย่างไรบ้าง เพราะมันค่อนข้างจะละเอียดดยิบย่อยมาก แต่ถ้าเป็นข้อกฎหมายที่ออกมาในบ้านเมืองเราผมก็พอที่จะทราบอยู่แล้วครับ ว่ามีกฎหมายที่ให้การคุ้มครองเด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ได้ออกมาให้สอดคล้องกับข้อตกลงที่ประเทศเราได้ไปลงนามร่วมกับประเทศอื่นๆ ไว้ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตรพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการมาตรฐานสากล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือมีความรู้ในเบื้องต้น แต่ไม่ได้มีความรู้ในเชิงลึกมากเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากโดยส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการศึกษา

ในเรื่องดังกล่าวในเชิงลึก อีกทั้งไม่ค่อยได้รับการอบรมในเรื่องเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ
พันธกรณีระหว่างประเทศในด้านสิทธิมนุษยชนมากเท่าที่ควร

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองสารวัตรท่านหนึ่ง
ที่ได้กล่าวว่า

“...ผมพอมี
ความรู้ในเรื่องกฎหมาย
พันธกรณีระหว่าง
ประเทศด้านสิทธิ
มนุษยชนอยู่บ้างครับ
แต่ไม่ได้รู้ลึกถึง
รายละเอียดเท่าไร

เพราะไม่ได้มีการศึกษาในรายละเอียดมากเท่าที่ควร แต่จะพอทราบอยู่บ้างว่ามี
กฎหมาย ระเบียบ พันธกรณีระหว่างประเทศในด้านสิทธิมนุษยชนขึ้นมาเพื่อ
คุ้มครองสิทธิของประชาชน ตัวอย่างเช่น กฎหมายคุ้มครองเด็ก และสตรี ถ้าหาก
จะให้คะแนนตัวเองในเรื่องความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศ
ด้านสิทธิมนุษยชนเต็ม ๑๐ คะแนน คิดว่าผมน่าจะได้ประมาณ ๖ คะแนนครับ...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนพบว่า
โดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศ
ด้านสิทธิมนุษยชนรวมทั้งหลักการมาตรฐานสากลและอื่นๆที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เพราะไม่
เคยศึกษาในเรื่องนี้โดยตรง รวมถึงไม่เคยผ่านการอบรมหรือสัมมนาในเรื่องดังกล่าว อีกทั้งในการ
ปฏิบัติหน้าที่โดยส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับชั้นประทวนก็ไม่ได้ใช้ข้อกฎหมายดังกล่าวในการ
ปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำ จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนโดยส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีองค์ความรู้ใน
เรื่องนี้เท่าที่ควร

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนท่านหนึ่ง
ที่ได้กล่าวว่า

“...ผมไม่ค่อยมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ
พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนมากเท่าไร และไม่เคยได้รับ
การอบรมในส่วนของกฎหมายหรือพันธกรณีระหว่างประเทศในด้านสิทธิมนุษยชน
เลย หากจะต้องให้คะแนนในเรื่องความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย พันธกรณี
ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนเต็ม ๑๐ ผมคิดว่าคงจะได้ประมาณ ๔ คะแนน

เพราะตามหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน โดยส่วนใหญ่ก็จะยึดตามหลัก
กฎหมายภายในประเทศไทยทั่วไปมากกว่า เลยไม่ค่อยได้ใช้ความรู้ในเรื่องที่
เกี่ยวกับกฎหมายหรือพันธกรณีระหว่างประเทศในด้านสิทธิมนุษยชนครับ...”

๒) ประสิทธิภาพของกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศ ด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการมาตรฐานสากล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารโดยส่วนใหญ่
มีความคิดเห็นว่ากฎหมายระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการ
มาตรฐานสากลและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มีประสิทธิภาพเพียงพอแล้ว เพราะประชาชนโดยทั่วไปไม่ว่าจะ
เป็นกลุ่มเด็ก หรือสตรีต่างก็ได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างเต็มที่ แต่ทั้งนี้หากมองในภาพรวมของ
กฎหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเมื่อนำมาปรับใช้ภายในประเทศไทยแล้ว ถึงในประเทศไทยจะได้บัญญัติ
รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ด้านสิทธิมนุษยชนไว้อย่างครอบคลุมแล้ว แต่กฎหมาย
ดังกล่าวกลับทำให้ประชาชนบางส่วนทราบเฉพาะในเรื่องของสิทธิของตนเองแต่ไม่ทราบหน้าที่
ในการปฏิบัติตน จนเป็นเหตุทำให้ประชาชนบางคนใช้สิทธิของตนเองมากจนไปกระทบต่อสิทธิบุคคล
รอบข้าง ส่งผลทำให้บุคคลรอบข้างได้รับความเดือดร้อน

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารยังมีมุมมองว่ากฎหมาย ระเบียบ
ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ถึงแม้ภาพรวมจะมีประสิทธิภาพเพียงพอแล้ว
แต่ถ้ามองในมุมมองของการนำมาปรับใช้ภายในประเทศไทย เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารส่วนใหญ่
มีความคิดเห็นว่ากฎหมายดังกล่าวยังไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
เท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากกรณีเรื่องที่ถูกกฎหมายให้การคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน ซึ่งหากผู้กระทำ
ความผิดเป็นเด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ยังไม่สามารถจะเข้าจับกุมได้ภายในทันที แต่จะต้อง
ไปขออนุญาตจากศาลเพื่อเข้าจับกุม รวมถึงในการสอบสวนเด็กและเยาวชนจะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้น
ภายในระยะเวลา ๒๔ ชั่วโมง อีกทั้งจะต้องมีสหวิชาชีพมาเข้าร่วมในการสอบสวน ซึ่งด้วยขั้นตอนในการ
ดำเนินการที่มีจำนวนมาก จึงส่งผลทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความยากลำบากมากยิ่งขึ้น

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร
พบว่าโดยส่วนใหญ่มีความเห็นว่า กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิ
มนุษยชนมีประสิทธิภาพเพียงพอแล้ว เพราะประชาชนทุกคนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน
หรือสตรี ต่างก็ได้รับสิทธิการคุ้มครองอย่างเต็มที่ แต่ทั้งนี้หากมองในมุมของการนำกฎหมายดังกล่าว

มาบังคับใช้กับประชาชนโดยทั่วไปในประเทศไทยแล้ว เมื่อมีการให้สิทธิคุ้มครองเป็นจำนวนมาก ก็ทำให้ประชาชนบางคนไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายมากเท่าที่ควร เพราะถือว่าตนจะได้รับการคุ้มครองสิทธิ ซึ่งในจุดนี้ก็เป็นเหตุทำให้ประชาชนที่เป็นพลเมืองที่ติ่มมองว่าบางครั้งกฎหมายไม่ศักดิ์สิทธิ์เท่าที่ควรด้วยเช่นกัน

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองสารวัตรท่านหนึ่งได้ กล่าวว่า

“...ผมว่าตัวกฎหมายมีประสิทธิภาพเพียงพอ แต่พอนำกฎหมายออกมาบังคับใช้ภายในประเทศไทยแล้ว ประชาชนบางคนเห็นว่ากฎหมายให้การคุ้มครองเยอะก็เลยกระทำผิดซ้ำๆ แบบนั้นเรื่อยๆ ตัวอย่างเช่น เด็กที่ชอบชิงรถมอเตอร์ไซด์ เด็กพวกนี้รู้ว่าเดี๋ยวถ้าโดนจับ แปปๆ ก็โดนปล่อยแล้ว เขาก็เลยไม่ค่อยเกรงกลัวกฎหมายอะไรเท่าไร ซึ่งในตรงจุดนี้ก็ทำให้ประชาชนที่เป็นพลเมืองติ่มมองว่าบางครั้งกฎหมายไม่ค่อยได้ลงโทษกลุ่มคนที่ทำผิดเท่าไรเลย มันเลยทำให้บางคนมองว่ากฎหมายของเรามันไม่ศักดิ์สิทธิ์เท่าที่ควร...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับชั้นประทวนพบว่า เนื่องจากโดยส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายระเบียบ ประกาศ พ้นกรณีระหว่างประเทศ ด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการมาตรฐานสากล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมากนัก จึงไม่สามารถแสดงความคิดเห็นในเชิงลึกได้เท่าที่ควร แต่ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนโดยส่วนใหญ่มีความเห็นในปัจจุบันประชาชนโดยทั่วไปเริ่มเล็งเห็นความสำคัญและตื่นตัวในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิของประชาชนมากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับชั้นประทวนส่วนใหญ่มีมุมมองว่ากฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พ้นกรณีระหว่างประเทศในด้านสิทธิมนุษยชนที่ออกมาในปัจจุบันนี้น่าจะมีประสิทธิภาพเพียงพอแล้ว

๔.๒.๓ ทัศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๑) แนวคิดในการสร้างทัศนคติที่ดีให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการสร้างทัศนคติที่ดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นเรื่องสำคัญมาก โดยในส่วนแรกควรจะต้องเริ่มจากการสร้างทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่ละบุคคลก่อน ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนควรจะต้อง

คำนึงว่าประชาชนทุกคนก็คือมนุษย์ มีความต้องการที่จะได้รับสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เฉกเช่นเดียวกันทุกคน ดังนั้นในฐานะที่ตำรวจก็เป็นมนุษย์คนหนึ่งก็ควรจะต้องเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ และไม่ประพฤติปฏิบัติหน้าที่อันใดที่จะเป็นการละเมิดสิทธิของประชาชน

นอกจากนี้ในระดับ

ผู้บังคับบัญชาควรมีการอบรมและปลูกฝังในเรื่องของนิติรัฐให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคน ทั้งนี้เพราะประเทศไทยมีกฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมสังคม ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย ก็ควรจะต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างเที่ยงธรรมและไม่ละเมิดสิทธิของประชาชน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสิ่งสำคัญที่สุดคือ การมีจิตสำนึกและความใส่ใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่ละบุคคล หากเจ้าหน้าที่ตำรวจมีจิตสำนึกที่ดีและใส่ใจในการปฏิบัติหน้าที่ โดยคำนึงถึงว่าผู้ที่ต้องไปจับกุมก็คือคนที่ไม่ใช่คู่กรณีของตนเอง แต่เป็นบุคคลที่ตำรวจจะต้องบริการในฐานะที่เป็นประชาชนก็จะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถบังคับใช้กฎหมายได้ดี และไม่มีการละเมิดสิทธิของประชาชน

นอกจากนี้กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับสารวัตรและรองสารวัตรโดยส่วนใหญ่ยังมีความคิดเห็นว่าผู้บังคับบัญชาก็ควรมีส่วนในการช่วยปลูกฝังทัศนคติที่ดีให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา โดยควรมีการเน้นย้ำและกล่าวถึงความสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายว่าจะต้องปฏิบัติตามกรอบที่กฎหมายกำหนด และไม่ไปละเมิดสิทธิของประชาชน

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองสารวัตรท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

“...ในเรื่องการสร้างทัศนคติที่ดีผมมองว่าเรื่องนี้ก็อาจจะเป็นเรื่องของมุมมองความคิดของแต่ละบุคคลนะ คือผมคิดว่าตำรวจทุกคนจะต้องย้าเตือนตัวเองอยู่เสมอว่าตำรวจคือประชาชนคนหนึ่ง การทำให้ประชาชนมีความสุขโดยการอำนวยความสะดวกให้เขาอย่างถูกต้องตามหลักสิทธิมนุษยชนก็เหมือนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ปฏิบัติต่อตัวเองเช่นเดียวกัน ซึ่งหากตำรวจสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักสิทธิมนุษยชนแล้ว ตำรวจก็จะได้รับความไว้วางใจจาก

ประชาชนเพิ่มมากขึ้น ช่องว่างระหว่างประชาชนกับตำรวจก็จะลดลง ปัญหาทางด้านทัศนคติของตำรวจและประชาชนที่มีแต่ด้านลบต่อกันมาก็จะมีสถานการณ์ที่ดีขึ้น...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนโดยส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าการสร้างทัศนคติที่ดีให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิใน

กระบวนการยุติธรรม ควรจะต้องเริ่มจากการอบรมด้านจริยธรรม แล้วจึงค่อยปลูกฝังทัศนคติแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจให้พึงระลึกอยู่เสมอว่าประชาชนคือญาติพี่น้องของตนเอง ซึ่งในการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเคารพสิทธิของประชาชนนั้นก็ถือว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจได้สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กรอบที่กฎหมายกำหนดอย่างมีจริยธรรมและคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนท่านหนึ่งที่กล่าวว่า

“...ผมว่าการที่จะสร้างทัศนคติที่ดีให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ควรเริ่มจากการอบรมจริยธรรมและปลูกฝังแนวความคิดในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และควรเสริมสร้างทัศนคติให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเน้นย้ำว่าในการปฏิบัติหน้าที่กับประชาชนควรปฏิบัติหน้าที่ให้เหมือนกับพวกเขาเหล่านั้นเป็นญาติพี่น้องของเราเอง เพื่อที่ตำรวจจะได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในกรอบของกฎหมาย ไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น รวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้มีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วย...”

๒) ทัศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

(๑) ความคิดเห็นต่อการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในปัจจุบัน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวทำให้ประชาชนตื่นตัวและเห็นความสำคัญของสิทธิของตนเองในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้นซึ่งก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาว่าประชาชนบางคนใช้สิทธิของตนเองมากเกินไป จนทำให้ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่นๆ รวมถึงเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องดำเนินการตามกฎหมายก็จะอ้างสิทธิมนุษยชนเพื่อหลีกเลี่ยงและขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ซึ่งก็ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงานด้วยความยากลำบากเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารโดยส่วนใหญ่ยังมีความเห็นว่า ภายหลังจากที่มีการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันอย่างจริงจัง ก็ส่งผลทำให้ในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจเริ่มเล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเพิ่มมากขึ้น เพราะในปัจจุบันมีการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย และสื่อมวลชนก็มีอิทธิพลในสังคมไทยเป็นอย่างมาก ดังนั้นหากเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือไปกระทำการละเมิดสิทธิของประชาชน โดยหากกรณีที่มีการบันทึกภาพไว้ก็อาจจะมีการเผยแพร่รูปภาพหรือคลิปวิดีโอลงตามสื่อต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ หรือหนังสือพิมพ์ไปอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้ในปัจจุบันเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างระมัดระวังมากยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในเรื่องของการถูกประชาชนฟ้องร้องและถูกตั้งคณะกรรมการสอบสวนในภายหลังได้

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในปัจจุบันมีส่วนกระตุ้นให้ตำรวจในประเทศไทยปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดมากขึ้น ซึ่งก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีอยู่แล้ว แต่ในทางกลับกันในส่วนองภาคประชาชน

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ชอบใช้สิทธิในลักษณะตีความเข้าข้างตนเองมากจนเกินไป โดยไม่คำนึงถึงว่าสิ่งที่ตนกระทำนั้นได้ไปกระทบสิทธิของผู้อื่นหรือไม่ รวมถึงมักจะอ้างสิทธิตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงหรือขัดขวางการถูกจับกุม ซึ่งก็ส่งผลทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างยากลำบากมากยิ่งขึ้น

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ระดับชั้นประทวนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเป็นเรื่องที่ดี เพราะเป็นสิทธิที่ประชาชนพึงได้รับตามที่กฎหมายกำหนด แต่การเรียกร้องสิทธิของประชาชนก็ก่อให้เกิดปัญหาต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเช่นเดียวกัน เพราะประชาชนรู้ว่าตนมีสิทธิตามรัฐธรรมนูญที่จะสามารถใช้สิทธิและเรียกร้องสิทธิของตนเองได้ แต่ประชาชนยังไม่เข้าใจอย่างจริงจังว่าตนมีหน้าที่จะต้องใช้สิทธิอย่างไรให้ถูกต้อง เพื่อไม่ให้เป็นการใช้สิทธิของตนเองมากจนไปละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น

(๒) ความสามารถในการปฏิบัติงานในการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารโดยส่วนใหญ่กล่าวว่าตนได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้บังคับบัญชาอย่างเต็มที่ และได้ดูแลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใต้บังคับบัญชาเคารพในสิทธิของประชาชนในขณะปฏิบัติงานอยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากการกำชับกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติการว่าจะต้องมีการแจ้งสิทธิให้กับผู้ต้องหาเสมอ และในการจับกุมผู้กระทำความผิดจะต้องกระทำการอย่างละมุนละม่อมเท่าที่จะทำได้ ห้ามปฏิบัติหรือกระทำการอันใดที่เป็นความรุนแรงหรือกระทำอันเกินกว่าเหตุ

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารท่านหนึ่งได้กล่าวว่า

“...ในฐานะที่ผมอยู่ในฐานะผู้บังคับบัญชา ผมก็ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่โดยการดูแลและกำชับเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างระมัดระวัง ไม่ใช้ความความรุนแรงกับประชาชน รวมถึงในการจับกุมก็ต้องกระทำการอย่างละมุนละม่อม และมีการแจ้งสิทธิให้กับผู้ต้องหาเสมอ ซึ่งในความเห็นส่วนตัวผมก็มองว่าผมได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถแล้ว ถึงแม้ว่าการบังคับใช้กฎหมายจะมีอุปสรรคอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดตาม

กฎหมายที่ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ได้ยากลำบาก ตัวอย่างเช่น คดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ซึ่งในการดำเนินการในคดีเหล่านี้จะมีขั้นตอนจำนวนมาก ทำให้เราในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงานได้ลำบาก หรือปัญหาในเรื่องงบประมาณที่ไม่เพียงพอในการใช้บริหารงาน และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ก็ตาม แต่ในฐานะที่ผมเป็นตำรวจ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผมเป็นผู้กำกับในสถานีตำรวจแห่งนี้ ผมก็มีหน้าที่จะต้องดูแลประชาชนในพื้นที่ให้อยู่อย่างสงบสุข โดยผมจะไม่นำอุปสรรคหรือปัญหาต่างๆ เป็นข้อยกเว้นที่จะปฏิบัติงานหรือโดยละทิ้งความยุติธรรมอยู่แล้ว...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตรโดยส่วนใหญ่กล่าวว่าในการปฏิบัติหน้าที่ทุกครั้งก็จะยึดตามกรอบของกฎหมาย และคำนึงถึงสิทธิของประชาชนอยู่เสมอ กล่าวคือจะไม่ปฏิบัติสิ่งใดที่เป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนทั่วไป ซึ่งก่อนที่จะเริ่มออกไปปฏิบัติงานในแต่ละวัน เจ้าหน้าที่ระดับสารวัตรหรือรองสารวัตรก็จะกำชับกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ออกปฏิบัติการว่าจะต้องดำเนินการกับ

ประชาชนที่กระทำความผิดอย่างละมุนละม่อม ตัวอย่างเช่น การเข้าตรวจค้นก็จะต้องมีเหตุสงสัยในการตรวจค้น หรือหากจะเข้าไปตรวจค้นในเคหสถานก็จะต้องไปขออนุญาตศาลก่อนทำการเข้าตรวจค้น หรือการจับกุมที่เป็นกระทำความผิดซึ่งหน้าก็สามารถจับกุมได้ทันที แต่หากไม่ใช่กรณีความผิดซึ่งหน้าก็ต้องไปขออนุญาตจากศาล เพื่อขอจับกุมบุคคลดังกล่าวต่อไป

นอกจากนี้ยังมีในส่วนของการจับกุมผู้กระทำความผิด ว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจะจับกุมผู้กระทำความผิด เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องแสดงตัวว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมถึงจะต้องแจ้งสิทธิให้กับผู้ต้องหาได้ทราบทุกครั้งด้วยเช่นกัน

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองสารวัตรท่านหนึ่งได้กล่าวว่า

“... ในการปฏิบัติหน้าที่ผมจะยึดตามขอบเขตอำนาจที่กฎหมายกำหนดไว้อยู่แล้วครับ คือเราจะลงพื้นที่ออกปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละวัน เราก็จะต้อง

คิดอยู่เสมอว่าจะต้องระมัดระวัง ไม่ให้การปฏิบัติงานของเราไปละเมิดสิทธิของประชาชน ซึ่งก่อนที่รุ่นน้องผมจะออกไปปฏิบัติหน้าที่ ผมก็จะกำชับกับรุ่นน้องผมเสมอว่าถ้าจะไปตรวจค้นหรือจับผู้กระทำความผิดก็ต้องทำอย่างละมุนละม่อม เพราะเดี๋ยวนี้ประชาชนมีความรู้มากขึ้น เวลาเราใช้ความรุนแรงเข้าจับกุมประชาชนก็จะอ้างสิทธิและจะฟ้องร้องว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจทำเกินกว่าเหตุได้...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนส่วนใหญ่กล่าวว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ก็จะยึดหลักตามกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ และปฏิบัติหน้าที่โดยเคารพในสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนอยู่เสมอ โดยหากพบกรณีที่ผู้กระทำความผิดกระทำการที่เป็นความผิดซึ่งหน้าก็จะทำการจับกุมทันที แต่ก็พยายามใช้หลักการจับกุมอย่างละมุนละม่อม จะไม่ใช้กำลังหากทางผู้กระทำความผิดไม่ต่อสู้หรือขัดขืน และเมื่อทำการจับกุมได้แล้วเจ้าหน้าที่ก็จะแจ้งสิทธิให้กับผู้ต้องหาว่าผู้ต้องหาจะได้รับสิทธิตัวอย่างเช่น สิทธิติดต่อขอพบญาติ สิทธิในการรักษาพยาบาล สิทธิในการขอทนายความมาช่วยในเรื่องคดีความ เป็นต้น เพียงแต่ว่าบางครั้งในทางปฏิบัติการจับกุมอาจจะไม่สามารถกระทำได้อย่างละมุนละม่อมได้ในทุกกรณี เพราะว่าบางครั้งผู้กระทำความผิดใช้กำลังต่อสู้และขัดขืน ดังนั้นเมื่อมีผู้กระทำความผิดต่อสู้และขัดขืน เจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีความจำเป็นที่อาจจะต้องใช้กำลังเข้าจับกุม ซึ่งก็ต้องดูตามความเหมาะสมของสถานการณ์นั้นด้วยเช่นกัน

(๓) ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าปัจจุบันประชาชนมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับการบังคับกฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิใน

กระบวนการยุติธรรมของประชาชนมากกว่าแต่ก่อนอย่างมาก เพราะประชาชนส่วนใหญ่จะเรียนรู้จากสื่อ ดังจะปรากฏให้เห็นได้จากตามข่าวในโทรทัศน์หรือหนังสือพิมพ์ ซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นบุคคลที่มีความรู้น้อยไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับสูง ก็สามารถเข้าใจเนื้อหาสาระได้ง่าย รวมถึงส่วนหนึ่งประชาชนก็ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่

ตำรวจสายตรวจที่ออกปฏิบัติการลงพื้นที่ด้วยเช่นกัน เพราะตำรวจที่ลงพื้นที่ก็จะมีไปพูดคุยกับประชาชนในชุมชนหรือในหมู่บ้าน ซึ่งบางครั้งตำรวจก็มีการพูดคุยและให้ความรู้กับประชาชนในข้อกฎหมายว่าด้วยเรื่องการคุ้มครองสิทธิของประชาชนดังกล่าวด้วย ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายและการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเพิ่มมากขึ้น แต่ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารโดยส่วนใหญ่ก็ยังมีความมองว่าถึงประชาชนในปัจจุบันจะมีองค์ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนมากขึ้น แต่ความรู้ความเข้าใจดังกล่าวก็เป็นเพียงความเข้าใจในข้อมูลขั้นพื้นฐานเท่านั้น แต่จะไม่ได้ทราบข้อมูลในเชิงลึกมากเท่าที่ควร เพราะด้วยบทบาทหน้าที่ที่มีรายละเอียดในเชิงลึกค่อนข้างมาก หากประชาชนไม่ได้ทำการศึกษาอย่างแท้จริงก็จะเป็นความรู้ในเรื่องดังกล่าวมานัก

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตรโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าในปัจจุบันประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะประชาชนมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น และในปัจจุบันประชาชนก็สามารถรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อได้หลายช่องทาง ตัวอย่างเช่น โทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และอินเทอร์เน็ต ซึ่งก็จะเป็นการช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ของประชาชนให้มีเพิ่มมากขึ้น แต่ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตรก็มีความคิดเห็นว่าถึงประชาชนโดยส่วนใหญ่ถึงจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนมากขึ้น แต่ก็เป็นความรู้ความเข้าใจในภาพรวมเท่านั้น ซึ่งหากเป็นข้อมูลในเชิงลึกลงไปก็คิดว่าประชาชนโดยส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวมากเท่าที่ควร

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับชั้นประทวนพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าปัจจุบันประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนมากกว่าแต่ก่อน แต่ทั้งนี้ประชาชนโดยส่วนใหญ่ก็จะมีรู้เพียงเบื้องต้นหรือภาพรวมเท่านั้น ซึ่งหากเป็นข้อมูลเชิงลึกไปรายละเอียดแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนโดยส่วนใหญ่ก็คิดว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังคงไม่ทราบข้อมูลในเชิงลึกเท่าที่ควร

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนท่านหนึ่งได้กล่าวว่า

“...ผมมองว่าในปัจจุบันประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

มากกว่าแต่ก่อนเยอะ เพราะคนเดี๋ยวนี้เรียนสูงขึ้น อย่างน้อยๆชั้นต่ำส่วนมากก็ในระดับปริญญาตรี รวมทั้งมีสื่อหลากหลายประเภทที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิทธิของประชาชน แต่ผมก็มองว่าถึงแม้ประชาชนจะมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้นกว่าเดิม แต่ถ้าลองถามในเชิงลึกแล้วผมคิดว่าประชาชนก็อาจจะไม่ทราบรายละเอียดมากเท่าไร ตัวอย่างเช่น ผมเคยไปจับแม่ค้าแผงลอยที่ขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ แม่ค้าก็บอกว่าไม่ให้จับ ไหนๆขอดูหมายจับหน่อย คือ ส่วนหนึ่งผมว่าประชาชนเขาพอทราบนะว่าการที่ตำรวจจะมาจับกุมได้นั้นมีส่วนหนึ่งที่จะต้องมีความหมายจับจากศาล แต่ทั้งนี้แม่ค้าไม่ทราบว่าหากเป็นกรณีความผิดซึ่งหน้าแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจจับกุมได้ทันที ซึ่งในตรงจุดนี้ก็จะเห็นได้ว่าประชาชนเขาก็จะไม่ทราบข้อมูลในเชิงลึก แต่เพียงแค่ว่าเขามีสิทธิทักท้วงเรื่องหมายจับจากศาลได้หากเกิดถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม...”

(๔) การเข้าถึงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในปัจจุบัน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าปัจจุบันประชาชนเข้าถึงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น เพราะปัจจุบันประชาชนมีการศึกษาที่สูงขึ้น รวมถึงในปัจจุบันมีสื่อหลายช่องทางที่ทำให้ประชาชนทราบว่าหากมีปัญหาในเรื่องนี้จะต้องไปขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานใด ตัวอย่างเช่น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการ หรือมูลนิธิปวีณาฯ ฯลฯ อีกทั้งในปัจจุบันหากมีการฟ้องร้องคดีกัน ประชาชนก็สามารถเข้าไปขอคำปรึกษากับผู้รู้กฎหมายได้จากหน่วยงานหลายแห่งที่บริการให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย ตัวอย่างเช่น สภานายความ หรือหากต้องการความสะดวกมากขึ้นในปัจจุบันก็มีเว็บไซต์หรือฮอตไลน์ที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับคดีความต่างๆ ซึ่งบริการดังกล่าวนี้ก็มีคามทั่วถึง สะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่ายเป็นอย่างมาก

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

“...ผมว่าเดี๋ยวนี้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมมากขึ้นครับ อาจจะด้วยส่วนหนึ่งประชาชนมีการศึกษาที่สูงขึ้น รวมถึงปัจจุบันเรามีสื่อ ที่ทำให้ประชาชนรู้จักว่าถ้ามีปัญหาในเรื่องไหน เขาจะต้องเข้าหาองค์กรอะไร ตัวอย่างเช่น ถ้ามีปัญหาเรื่องสิทธิเด็กสตรี ก็จะไปที่มูลนิธิปวีณาหรือถ้ามีปัญหาในข้อกฎหมายก็สามารถไปขอคำปรึกษาจากสภานายความได้ ซึ่งทั้งหมด

นี่ก็เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน เพื่อที่ประชาชนจะสามารถ
เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้นด้วย...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร พบว่าโดย ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าปัจจุบันนี้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม มากกว่าแต่ก่อนมาก เพราะปัจจุบันมีเทคโนโลยีและมีสื่อสารสนเทศที่ทันสมัย ตัวอย่างเช่น อินเทอร์เน็ต เคเบิลทีวี ซึ่งก็เป็นช่องทางที่ทำให้ประชาชนได้รับความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น และหากกรณีมี ปัญหาหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องข้อกฎหมาย บางครั้งก็สามารถตั้งกระทู้ถามในเว็บไซต์ได้ ซึ่งก็จะมี ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์มาตอบคำถาม หรือจะโทรศัพท์ไปปรึกษาเรื่องเกี่ยวกับคดีความตาม หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลืออยู่ก็ได้เช่นกัน

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองสารวัตรท่านหนึ่งที่ กล่าวไว้ว่า

“...ผมว่าเดี๋ยวนี้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ได้ง่ายขึ้นมากเลยนะ เพราะปัจจุบันเป็นโลกของเทคโนโลยี หากเราต้องการจะหา ข้อมูลที่เกี่ยวกับกฎหมาย ก็แค่สืบค้นดูผ่านอินเทอร์เน็ตก็ได้ข้อมูลแล้ว ไม่ต้อง เสียเวลาเดินทางไปค้นหนังสือตามห้องสมุดเหมือนอย่างแต่ก่อน หรือเดี๋ยวนี้ รายการโทรทัศน์บางช่องก็มีการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายด้วยเหมือนกัน ซึ่งรายการพวกนี้ส่วนใหญ่ก็ถ่ายทอดออกมาให้เข้าใจง่ายอยู่แล้ว ถึงจะเป็นคนที่ไม่ มีการศึกษาก็ยังสามารถเข้าใจได้ง่ายเช่นกัน...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนพบว่าโดยส่วนใหญ่มี ความคิดเห็นว่าประชาชนเข้าถึงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมมากขึ้นมากกว่าแต่ก่อน เพราะปัจจุบันประชาชนมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงในปัจจุบันมีสื่อเทคโนโลยีและการสื่อสาร หลากหลายช่องทาง ตัวอย่างเช่น สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรทัศน์ ซึ่งหากประชาชนมีข้อสงสัยหรือมี ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องคดีความหรือเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวกับกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรม ประชาชนก็ สามารถที่จะค้นหาข้อมูลได้ง่าย รวมถึงในปัจจุบันก็มีหน่วยงานจำนวนมากที่ให้คำปรึกษาเรื่องเกี่ยวกับ คดีความ ซึ่งก็ทำให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมได้มากยิ่งขึ้น

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนท่านหนึ่งที่ ได้กล่าวว่า

“...ผมว่าเดี๋ยวนี้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายมากขึ้นนะ คือถ้าเทียบ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ก็คิดว่าเดี๋ยวนี้น่าจะเกิน ๕๐ เปอร์เซ็นต์แล้ว เพราะเดี๋ยวนี้ถ้าใครมีคดีความฟ้องร้องอะไรกันก็มีสำนักทนายความหลายที่ที่เปิดให้คำปรึกษา หรือบางที่ก็มีฮอตไลน์ให้คำปรึกษาด้านปัญหากฎหมายเลย และปัจจุบันนี้ก็มีสื่อหลายอย่าง เช่น อินเทอร์เน็ต ทีวี วิทู ที่เผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และพอยังมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพิ่มมากขึ้น ก็ทำให้ประชาชนมีความรู้และเข้าถึงกฎหมายได้มากขึ้นตามลำดับ...”

(๕) ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับในด้านการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าประชาชนได้รับประโยชน์จากการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากหากประชาชนถูกจับกุมประชาชนก็จะได้รับสิทธิในการขอพบทนาย สิทธิในการรักษาพยาบาล สิทธิการขอพบญาติ หรือหากผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชนก็จะได้รับการคุ้มครองมากกว่าผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่เป็นจำนวนมาก ซึ่งสิทธิที่ประชาชนได้รับจากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวก็มีส่วนทำให้ประชาชนมีความรู้สึกปลอดภัยและมีความมั่นใจในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับสารวัตรและรองสารวัตรพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าประชาชนได้รับประโยชน์จากการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างมาก เพราะกฎหมายดังกล่าวให้การคุ้มครองสิทธิกับประชาชนในทุกรูปแบบ ตัวอย่างเช่น เมื่อประชาชนถูกตำรวจจับกุม ประชาชนก็ต้องได้รับสิทธิตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการติดต่อขอพบญาติได้ หรือหากเกิดกรณีที่ได้รับบาดเจ็บก็ได้สิทธิในการรักษาพยาบาล อีกทั้งหากประชาชนถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือกระทำการเกินกว่าเหตุ ประชาชนก็มีสิทธิที่จะฟ้องร้อง

เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ ซึ่งหากเปรียบเทียบประโยชน์จากการได้รับความคุ้มครองดังกล่าวก็เปรียบเหมือนเป็นหลักประกันคุณภาพชีวิตของประชาชนว่าทุกคนจะต้องได้รับสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองสารวัตรท่านหนึ่ง ที่ได้กล่าวไว้ว่า

“..ผมว่าประชาชนได้รับประโยชน์จากการบังคับใช้กฎหมายนี้เป็นอย่างมากเลยนะ หากจะให้เทียบเป็นเปอร์เซ็นต์ก็คิดว่าน่าจะเกือบถึง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์แล้ว เพราะผมมองว่ากฎหมายที่ให้การคุ้มครองสิทธิของประชาชนนี้ก็เปรียบเสมือนหลักประกันคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้ประชาชนได้รับสิทธิอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นคนรวย หรือคนจนก็ได้รับสิทธิเท่าเทียมกันหมด ตัวอย่างเช่นเมื่อถูกจับกุมตัว ผู้ต้องหาทุกคนก็จะได้รับสิทธิในการติดต่อขอพบญาติ สิทธิในการรักษาพยาบาล สิทธิในการขอให้มียุทศาสตร์มาช่วยในการสู้คดี และอีกส่วนหนึ่งผมก็มองว่ากฎหมายเรื่องการคุ้มครองสิทธินี้ก็เปรียบเสมือนเป็นเกราะป้องกันตัวของประชาชนให้รอดพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่อันมิชอบหรือกระทำเกินกว่าเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจอีกทางหนึ่งด้วยนะครับ ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกปลอดภัยและอุ่นใจว่าจะได้รับการคุ้มครองจากกฎหมาย เพื่อป้องกันไม่ให้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจกลั่นแกล้งหรือบังคับใช้กฎหมายในทางที่มิชอบได้ ...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนพบว่า โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าประชาชนได้รับประโยชน์จากการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ประชาชนหากถูกจับกุมก็จะได้สิทธิรักษาพยาบาล สิทธิติดต่อกับญาติ สิทธิที่จะขอให้มียุทศาสตร์มาช่วยในการต่อสู้คดี เป็นต้น ซึ่งก็เป็นสิทธิที่ประชาชนควรได้รับตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้เพื่อป้องกันการการปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่เป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ

แต่ทั้งนี้ก็ยังมีความมองจากเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนบางท่านที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องสิทธิและประโยชน์ที่

ประชาชนได้รับจากการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิดังกล่าวว่า ประชาชนได้รับประโยชน์จากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวเป็นอย่างมาก จนกระทั่งหากเกิดกรณีมีข้อพิพาทระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ดูเหมือนจะเป็นฝ่ายที่กระทำสิ่งใดก็จะเป็นการกระทำเกินกว่าเหตุทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น กรณีเกิดการปราบปรามจลาจล หากตำรวจกระทำการใดลงไป ประชาชนก็จะวิพากษ์วิจารณ์ว่ากระทำการเกินกว่าเหตุ ทั้งที่บางครั้งเมื่อมีการปะทะกันขึ้นระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีส่วนที่ได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก แต่กลับไม่มีผู้ใดให้ความสำคัญเท่ากับในส่วน of ประชาชน

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนท่านหนึ่งที่ได้กล่าวไว้ว่า

“...ผมมองว่าประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบังคับใช้กฎหมายนี้ค่อนข้างมาก ทั้งนี้เพราะกฎหมายที่ออกมาค่อนข้างให้การคุ้มครองแก่ประชาชนเยอะ ตัวอย่างเช่น สิทธิการรักษาพยาบาล สิทธิในการขอความชดเชย ซึ่งในความคิดของผมประชาชนได้รับการคุ้มครองในทุกๆ เรื่องจริงๆ จนดูเหมือนว่าบางครั้งหากเกิดกรณีมีข้อพิพาทกันระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ดูเหมือนจะเป็นฝ่ายที่จะทำอะไรก็จะเป็นการกระทำเกินกว่าเหตุทั้งหมด ตัวอย่างเช่นกรณีการปราบปรามจลาจล เมื่อมีการปะทะกันระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ จริงๆเจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีส่วนที่ได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก แต่กลับไม่ค่อยมีใครให้ความสำคัญกับตำรวจเท่ากับประชาชนเลย คือบางทีเราในฐานะตำรวจก็รู้สึกน้อยใจนิดๆ เหมือนกันว่าเจ้าหน้าที่ที่น่าจะได้รับสิทธิคุ้มครองเหมือนอย่างประชาชนบ้าง...”

๔.๒.๔ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

๑) ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับขึ้นไปจากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการบังคับใช้กฎหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนว่ามีปัญหาในประเด็นดังต่อไปนี้

(๑) กฎหมายไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เท่าที่ควร ตัวอย่างเช่น กฎหมายไทยเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถยิงปืนใส่ผู้กระทำความผิดก่อนได้ แต่จะยิงได้ก็

ต่อเมื่อผู้กระทำความผิดถึงขั้นใส่เจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว ซึ่งในความเป็นจริงแล้วก็อาจจะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ได้ รวมถึงกระบวนการในการดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชน ซึ่งมีขั้นตอนและกระบวนการในการดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนค่อนข้างมาก ส่งผลทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการได้อย่างยากลำบากมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารโดยส่วนใหญ่จึงมีความเห็นว่าควรมีการปรับแก้กฎหมายดังกล่าวให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

“...ปัญหาส่วนหนึ่งคือกฎหมายไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่าที่ควร ซึ่งจะเห็นตัวอย่างได้จากกรณีเรื่องของการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน คือ โดยส่วนตัวผมก็มองว่าเด็กและเยาวชนก็ควรจะต้องได้รับการคุ้มครองตามสิทธิของเขาอยู่แล้วเพราะเขายังเด็ก แต่ก็อย่าลืมว่าเดี๋ยวนี้เด็กกระทำความผิดร้ายแรงมีเยอะมากขึ้น บางคนทำถึงขั้นฆ่าคนตายโดยเจตนา อย่างเช่น คดีฆ่าปาดคอแท็กซี่ คือเดี๋ยวนี้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่มีความรุนแรงเพิ่มสูงขึ้นมากจริงๆ ซึ่งเมื่อกฎหมายให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชนมากเกินไปขนาดนี้ ก็ทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจทำงานได้ยากลำบากมากขึ้นกว่าเดิมเยอะ คือก่อนจะจับกุมเด็กได้ เราก็จะต้องไปขออนุญาตจากศาลทำการไต่สวนอะไรอีกมากมาย กว่าจะไปจับกุมได้บางทีเด็กก็หลบหนีไปไกลแล้ว ผมจึงมองว่าเรื่องนี้เป็นอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างมากครับ ผมเลยอยากให้มีการปรับแก้กฎหมายในเรื่องนี้ให้เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มากขึ้น เพื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ...”

(๒) ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายและหน้าที่ของตนเองอย่างแท้จริง ทำให้เกิดการเข้าใจผิดและเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ซึ่งตามความเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารมีความเห็นว่า ควรแก้ไขด้วยการให้ความรู้เรื่องกฎหมายและหน้าที่ของประชาชนตั้งแต่ชั้นการศึกษาในโรงเรียน เพื่อปรับพื้นฐานความเข้าใจให้ถูกต้องตั้งแต่เบื้องต้น

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารท่านหนึ่งที่ได้
กล่าวว่า

“...ผมเห็นว่ามีความสำคัญมากนะในการปรับความเข้าใจระหว่าง
เจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนให้ตรงกันในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมาย สิทธิ
มนุษยชน และหน้าที่ของการพลเมืองที่ดี คือผมมีมุมมองว่าต้นไม้มันจะเติบโตใหญ่และ
ทนทานต่อแดด ฝน ลมได้ ก็ต้องมีรากที่แข็งแรงและแร่ธาตุในดินต้องดี
ก็เช่นเดียวกัน หากจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถที่จะ
ดูแลประชาชนของเขาให้สงบสุขได้ โดยไม่มีอุปสรรคก็ต้องอาศัยความร่วมมือและ
ความเข้าใจจากภาคประชาชนร่วมด้วยเป็นแรงสำคัญ ซึ่งผมมองว่าการที่จะให้
ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องสิทธิหน้าที่ในการเป็นพลเมืองที่ดีภายใต้
กรอบของกฎหมายและสามารถส่งเสริมหรือร้องเรียนการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ
ได้อย่างไม่มีปัญหาหรือเรื่องเข้าใจผิดนั้น ก็จะต้องเริ่มจากการส่งเสริมเรื่อง
การศึกษาในโรงเรียน ซึ่งควรมีการให้ความรู้ในเรื่องของหน้าที่พลเมืองที่ดี และ
กฎหมายเบื้องต้นครับ...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตรโดย
ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อการบังคับใช้กฎหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการ
ยุติธรรมของประชาชนว่ามีปัญหาในประเด็นดังต่อไปนี้

(๑) ปัญหาเรื่องกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชน กล่าวคือใน
ปัจจุบันผู้กระทำความผิดเริ่มมีอายุน้อยลงมากขึ้น และแต่ละคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดก็ทวี
รุนแรงมากขึ้น ตัวอย่างเช่น คดีฆ่า คดีปล้น ดังนั้นการที่กฎหมายให้การคุ้มครองกลุ่มเด็กและเยาวชน
มาก ก็มีผลที่ส่งผลทำให้เด็กและเยาวชนอาจจะไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย และจะมีกลุ่มผู้ใหญบางส่วน
ใช้ช่องว่างของกฎหมายในการใช้เด็กและเยาวชนในการกระทำความผิด ซึ่งก็ส่งผลทำให้มียอดจำนวน
คดีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ส่งผลกระทบต่อเรื่องของการปฏิบัติ
หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะต้องติดตามดำเนินคดีกับกลุ่มเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดจำนวนมาก
ซึ่งขั้นตอนในการนำผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนมาดำเนินคดีก็มีขั้นตอนจำนวนมาก
ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมีความยากลำบากมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นกลุ่ม
เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับสารวัตรและรองสารวัตรโดยส่วนใหญ่จึงมีความเห็นว่าการปรับแก้
กฎหมายดังกล่าวให้สอดคล้องกับตามหลักความเป็นจริงของการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าหน้าที่
ตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองสารวัตรท่านหนึ่งได้
กล่าวไว้ว่า

“...ผมมองว่าเด็ยวนี้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเริ่มมีอายุน้อยลง และแต่ละคดีก็มีความรุนแรงมากไม่ต่างจากคดีที่ผู้ใหญ่กระทำผิด ตัวอย่างเช่น เยาวชนอายุ ๑๖ ปี เคยก่อคดีมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒๐ ครั้ง แล้วก็เคยฆ่าคนตายมาก่อนด้วย ซึ่งในมุมมองของผมมองว่าโดยหลักการแล้วเด็กและเยาวชนควรได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย เพราะด้วยวัยของกลุ่มคนเหล่านี้ยังไม่สามารถคิดไตร่ตรองได้ดีเท่ากับผู้ใหญ่ แต่ผมก็เคยนั่งคิดอยู่เหมือนกันว่า บางครั้งก็เหมือนกฎหมายให้การคุ้มครองกับเด็กและเยาวชนมาก มากจนบางครั้งตัวเด็กและเยาวชนเองบางทีก็ไม่เกรงกลัวกฎหมาย เพราะคิดว่าถึงอย่างไรกฎหมายก็ทำอะไรเขาไม่ค่อยได้เพราะเขายังเป็นเยาวชนอยู่ อีกทั้งยังมีกลุ่มผู้ใหญ่บางคนก็ใช้ช่องว่างของกฎหมายในการใช้เด็กและเยาวชนในการกระทำความผิดมากขึ้น เพราะรู้ว่าเด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองสิทธิค่อนข้างมาก ซึ่งมันก็ส่งผลทำให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีอัตราที่สูงมากขึ้นตามไปด้วย ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเองก็ต้องทำงานหนักมากขึ้น และด้วยขั้นตอนของการดำเนินคดีกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีมากเกินไปก็ทำให้ตำรวจเราทำงานได้ยากลำบากมากขึ้นกว่าเดิม ผมเลยมีความคิดเห็นว่าการปรับแก้กฎหมายให้สอดคล้องกับหลักการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากขึ้นครับ...”

(๒) ปัญหากฎหมายยังไม่มี ความชัดเจน จึงก่อให้เกิดการตีความได้ในหลายประเด็น ซึ่งส่งผลทำให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน ดังนั้นจึงเห็นว่าควรแก้ไขโดยการออกกฎหมายที่ครอบคลุมและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองสารวัตรท่านหนึ่งได้
กล่าวไว้ว่า

“...ผมมองว่าปัญหาใหญ่ๆก็คือข้อกฎหมายที่มีความไม่ชัดเจน ซึ่งก็ส่งผลกระทบต่อเกิดการตีความที่หลากหลาย ด้วยเหตุนี้จึงอาจจะทำให้ความเข้าใจของประชาชนและความเข้าใจของตำรวจค่อนข้างคลาดเคลื่อนออกจากวัตถุประสงค์ของข้อกฎหมาย ซึ่งผมมองว่าควรมีการแก้ไขกฎหมายที่ออกมาใหม่ให้มีความครอบคลุมและชัดเจนมากยิ่งขึ้นครับ...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการบังคับใช้กฎหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนว่ามีปัญหาในประเด็นดังต่อไปนี้

(๑) ปัญหาเรื่องกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน ทั้งนี้เพราะเมื่อจะต้องกระทำการจับกุมและดำเนินคดีกับกลุ่มบุคคลกลุ่มนี้จะต้องมีขั้นตอนที่ซับซ้อนและยุ่งยากมาก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการไปได้อย่างยากลำบาก ดังนั้นจึงมีความเห็นว่าควรมีการปรับแก้กฎหมายดังกล่าวให้สอดคล้องกับตามหลักความเป็นจริงของการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนท่านหนึ่งที่กล่าวว่า

“...ผมมองว่านักวิชาการหรือผู้ออกกฎหมายโดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้สัมผัสหรือลงพื้นที่ออกปฏิบัติการเหมือนอย่างตำรวจ จึงทำให้เมื่อบัญญัติกฎหมายออกมาแล้ว บางอย่างในเชิงปฏิบัติไม่สามารถกระทำได้ หรือไม่ก็กระทำได้ยาก ตัวอย่างเช่น ปัจจุบันมีกฎหมายที่ให้การคุ้มครองสิทธิกับเด็กและเยาวชน คือถ้าหากมีคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องดำเนินการสอบสวนให้เสร็จสิ้นภายใน ๒๔ ชั่วโมง ซึ่งในทางปฏิบัตินั้นสามารถทำได้ค่อนข้างลำบากเพราะด้วยเวลาอันจำกัด รวมถึง ณ ปัจจุบันมีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมากขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก จึงทำให้บางครั้งตำรวจก็ดำเนินการไม่ทันด้วยเช่นกัน...”

(๒) ปัญหากฎหมายไม่ชัดเจน ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจกับประชาชนเกิดความเข้าใจไม่ตรงกัน ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน จึงควรมีการแก้ไขโดยการออกกฎหมายที่มีแนวทางการปฏิบัติชัดเจน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถดำเนินการได้และประชาชนสามารถทำความเข้าใจได้โดยง่าย

(๓) ปัญหากฎหมายมุ่งเน้นคุ้มครองแต่ประชาชน แต่ไม่คุ้มครองสิทธิของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตัวอย่างเช่น กรณีการชุมนุมประท้วงทางการเมือง กฎหมายล้วนแต่ให้การคุ้มครองสิทธิของประชาชนทั่วไป แต่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้พิทักษ์สันติราษฎร์กลับไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร ซึ่งในบางกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ถูกกลุ่มประชาชนทำร้ายเช่นเดียวกัน แต่กลับไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ดังนั้นจึงควรมีกฎหมายออกมาให้การคุ้มครองสิทธิของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยส่วนหนึ่ง เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่

(๔) ปัญหาเรื่องงบประมาณในการดำเนินงานของแต่ละสถานีตำรวจมีจำนวนจำกัด ส่งผลทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานและปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างมาก โดยเฉพาะในการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวนี้จะต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการค่อนข้างสูง แต่เมื่อไม่มีงบประมาณที่เพียงพอแล้วก็ทำให้เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงควรมีการสนับสนุนและเพิ่มงบประมาณในการดำเนินงานให้กับสถานีตำรวจทุกแห่ง เพื่อให้สถานีตำรวจทุกแห่งมีงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

(๕) ปัญหาเรื่องความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีบางส่วนยังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในเชิงลึก ทำให้ประชาชนไม่รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองเท่าที่ควร ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชน โดยการปลูกฝังให้ประชาชนทราบถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองตั้งแต่ในระดับโรงเรียน รวมถึงควรมีการประชาสัมพันธ์ จัดอบรม และทำคู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้กับประชาชนทั่วไปให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายและการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมมากยิ่งขึ้น

๒) ทิศทางในการพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าควรมีการพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนไปในทิศทาง ดังต่อไปนี้

(๑) ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และกฎหมาย พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเพิ่มเติม โดยการทำเป็นหนังสือคู่มือให้อ่านและเข้าใจง่าย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทบทวนและนำความรู้ที่มีไปใช้ในการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

(๒) ควรมีการทบทวนกฎหมายและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนที่ไม่สามารถใช้ในการปฏิบัติได้จริง โดยในการปรับแก้หรือร่างกฎหมายดังกล่าว ควรให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทางปฏิบัติงานเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับแก้หรือร่างกฎหมายดังกล่าว เพื่อให้กฎหมายที่ออกมาสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารท่านหนึ่งที่ได้กล่าวว่า

“...ผมอยากให้มีการทบทวนกฎหมายข้อที่ไม่สามารถปฏิบัติได้จริง และควรปรับแก้กฎหมายเหล่านั้น โดยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่จริงมีส่วนร่วมในการร่างหรือแสดงความคิดเห็น เพื่อให้การปรับแก้กฎหมายดังกล่าวสามารถนำไปบังคับใช้ได้จริง และที่สำคัญก็คือผมอยากให้มีการออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย เพราะผมมองว่าถ้าจะเปรียบเทียบในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็เหมือนกับว่าเราจะยืนอยู่บนปลายเข็มสองด้าน คือมันอยู่ที่ว่าเราจะตัดสินใจไปทางไหน ถ้าเราตัดสินใจพลาดเข็มก็จะทิ่มแทงเราทันที ตัวอย่างที่เห็นชัดๆก็คือกรณีของการชุมนุมทางการเมืองที่มีการปิดถนน ซึ่งถ้าเราตัดสินใจสลายการชุมนุม คนอื่นก็จะมองว่าเราทำเกินกว่าเหตุ แต่ในขณะเดียวกันก็มีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่เขามองว่าทำไมตำรวจไม่ดำเนินการทำอะไรเลย ปลอ่ยให้ผู้ชุมนุมปิดถนนประท้วง ทำให้คนที่มีความจำเป็นที่จะต้องสัญจรบนถนนเส้นนั้นต้องเดือดร้อนไปด้วย ซึ่งมันก็ส่งผลทำให้เราปฏิบัติงานได้ลำบากเหมือนกัน...”

(๓) ควรมีการจัดอบรม

เพื่อเพิ่มความรู้และเสริมสร้างทักษะการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยจัดทำในลักษณะเชิญวิทยากรมาบรรยายที่สถานีตำรวจในแต่ละแห่ง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนมีความรู้เพิ่มเติมและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๔) ควรมีการจัดให้ผู้รู้ที่เชี่ยวชาญด้านกฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนมาเป็นที่ปรึกษาประจำอยู่ที่สถานีตำรวจ เพื่อเป็นคู่มือที่มีชีวิตให้เจ้าหน้าที่สามารถสอบถามข้อมูลและตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเรื่องการคุ้มครองสิทธิได้ในขณะปฏิบัติงาน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตรพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าควรมีการพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนไปในทิศทาง ดังต่อไปนี้

(๑) ควรมีการทบทวนหรือพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของประชาชนให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพิ่มเติม เพื่อเป็นการเน้นย้ำและเพิ่มพูนองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มากยิ่งขึ้น

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองสารวัตรท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

“...ผมมองว่าควรมีการทบทวนความรู้และพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพิ่มเติมนะครับ คือถึงตำรวจจะมีองค์ความรู้ในเรื่องนี้อยู่แล้ว แต่บางครั้งพอไม่ได้ฝึกฝนหรือไม่ได้รับการอบรมเป็นเวลานาน ก็อาจจะทำให้มีการหลงลืมไปบ้าง ผมมองว่าการทบทวนความรู้ก็เปรียบเสมือนกับการที่เราเติมน้ำลงในแก้วครับ ถ้าหากเราปล่อยทิ้งแก้วน้ำไว้นาน น้ำในแก้วก็อาจจะระเหยออกไป แต่หากมีการเติมน้ำลงแก้วลงซักนิด น้ำในแก้วก็จะเต็มเหมือนเดิม ซึ่งก็เปรียบเหมือนกับความรู้อีกถ้าหากเราปล่อยทิ้งไว้นานไม่ได้มีการทบทวน เราก็อาจจะหลงลืมไปเหมือนน้ำในแก้วที่ระเหยออกไป แต่ถ้ามีการเติมความรู้อยู่เสมอซึ่งก็เปรียบเหมือนกับการเติมน้ำ ก็จะทำให้แก้วน้ำเต็มแก้วอยู่เสมอครับ...”

(๒) ควรนำปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจไปใช้เป็นตัวอย่างในการวินิจฉัยปรับปรุงข้อกฎหมายในครั้งต่อไป เพื่อให้กฎหมายที่จะบัญญัติออกมาใหม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองสารวัตรท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า

“...ผมคิดว่าควรนำปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจไปเป็นกรณีตัวอย่าง เพื่อนำปัญหาเหล่านี้ไปวินิจฉัยปรับปรุงข้อกำหนดต่อไป ตัวอย่างเช่น ตอนนี้ผมมองว่าตำรวจจะมีปัญหาในเรื่องของการทำคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมาก เพราะด้วยสิทธิตามกฎหมายแล้ว เด็กและเยาวชนจะได้รับ การคุ้มครองมากกว่าผู้ใหญ่ ดังนั้นในการปฏิบัติงานคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ก็จะมีขั้นตอนที่ยุ่งยากมากยิ่งขึ้น ซึ่งในมุมมองของผม ผมมองว่าอย่างในคดีที่เด็กและเยาวชน กระทำความผิดนั้น ในส่วนของผู้ปกครองก็ควรได้รับโทษด้วยเช่นกัน ซึ่งที่จริงตามพระราชบัญญัติก็มีบัญญัติไว้อยู่แล้วว่า ผู้ปกครองมีหน้าที่จะต้องไม่ปล่อย ปล่อยละเลยลูกของตนเองหรือยุยงส่งเสริมให้ลูกกระทำความผิด แต่ในตัว กฎหมายนั้นยังไม่มีข้อความชัดเจนเท่าที่ควรถึงขั้นว่าผู้ปกครองจะต้องรับโทษ คือ ในมุมมอง ของผม ผมอยากให้กฎหมายที่ชัดเจนมากกว่านี้ครับ...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนพบว่าโดย ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนไปในทิศทาง ดังต่อไปนี้

(๑) ควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับ การคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจมากยิ่งขึ้น โดยการจัดทำเป็นหนังสือคู่มือเกี่ยวกับเรื่องหลักการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน เพื่อเป็นการเสริมสร้าง องค์ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเป็นการทบทวนเนื้อหาสาระต่างๆให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจอีก ครั้ง เพื่อจะได้สามารถนำความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติหน้าที่ที่สอดคล้องกับสิทธิของ ประชาชนมาปรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้

(๒) ควรมีการทบทวนและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนที่ไม่สามารถใช้ในการปฏิบัติได้จริง โดยในการปรับแก้หรือร่าง กฎหมายดังกล่าวจะต้องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับแก้หรือ ร่างกฎหมายดังกล่าวด้วย ทั้งนี้เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะเป็นฝ่ายปฏิบัติงานจริง ซึ่งก็จะทราบในเชิงปฏิบัติว่ากฎหมายในเรื่องใดจะสามารถบังคับใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ประชาชน เพื่อให้กฎหมายที่ออกมาใหม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

(๓) ภาครัฐควรส่งเสริมในเรื่องของงบประมาณในการในการดำเนินงานของ แต่ละสถานีตำรวจ เพื่อให้สถานีตำรวจทุกแห่งมีงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

๓) ประเด็นสำคัญที่ประเทศไทยควรมีการพัฒนากฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าประเทศไทยควรมีการพัฒนากฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ควรมีการปรับแก้กฎหมายให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารส่วนใหญ่มีมุมมองว่าสิ่งที่ประเทศไทยควรมีการพัฒนา กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศไทยให้ดีขึ้น ควรคำนึงถึงเรื่องการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคู่กับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนด้วย เพราะในปัจจุบันมีการมุ่งเน้นเรื่องการคุ้มครองสิทธิของประชาชน จนทำให้กฎหมายที่ออกมาเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจบังคับใช้มีขั้นตอนในการดำเนินการหลายขั้นตอนและปฏิบัติได้ยาก ยกตัวอย่างเช่น เรื่องของกฎหมายเด็กและเยาวชนที่เมื่อพบว่าเด็กกระทำความผิด เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถเข้าจับกุมได้ทันที แต่ต้องไปให้การต่อศาลและขอให้ศาลอนุญาตให้จับกุมจึงจะสามารถเข้าจับกุมได้ ซึ่งในปัจจุบันผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนมีเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นด้วยขั้นตอนในการจับกุมเด็กและเยาวชนที่มีมาก ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความล่าช้ามากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารโดยส่วนใหญ่จึงมีความเห็นตรงกันว่าควรมีการเร่งปรับแก้กฎหมายดังกล่าว โดยการลดขั้นตอนในการดำเนินการลง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสะดวก รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

๒. กฎหมายไทยควรได้รับการพัฒนาให้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ในการร่างกฎหมายในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนควรจะต้องมีการสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ประชาชน และองค์กรอิสระร่วมกัน โดยควรวางอยู่บนพื้นฐานของพันธกรณีระหว่างประเทศ ซึ่งหากมีการสำรวจความคิดเห็นในทุกภาคส่วนตามที่ได้กล่าวข้างต้น ก็จะทำให้กฎหมายที่ออกมาใหม่นั้นสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตรโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าประเทศไทยควรมีการพัฒนา กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายให้มีความครอบคลุม ชัดเจนและทันสมัยมากยิ่งขึ้น รวมถึงในการบัญญัติกฎหมายออกมาควรคำนึงถึงโครงสร้างและสภาพสังคมของประเทศไทยเป็นหลัก เพื่อให้กฎหมายที่บัญญัติออกมาแล้วสามารถปฏิบัติและบังคับใช้ได้จริง

๒. ควรมีการปรับปรุงข้อกฎหมายโดยให้คำนึงถึงหลักการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะในปัจจุบันพบปัญหาในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนอย่างมาก เนื่องจากในการจะดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนมีขั้นตอนในการปฏิบัติเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ได้ยากลำบากมากยิ่งขึ้น

ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองสารวัตรท่านหนึ่งที่ได้กล่าวไว้ว่า

“...ผมว่าประเทศไทยควรพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายโดยควรต้องคำนึงถึงหลักการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยว่าเมื่อบัญญัติข้อกฎหมายออกมาแล้วสามารถบังคับใช้ได้จริงมากน้อยเพียงใด คือตัวอย่างที่เห็นชัดๆและคิดว่า เป็นปัญหามากๆคือ กฎหมายเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน เพราะผมมองว่าเมื่อมีการบัญญัติให้การคุ้มครองในลักษณะแบบนี้ออกมาทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจยากขึ้น อีกทั้งกว่าที่จะนำเด็กมาดำเนินคดีได้จะต้องมีการขออนุญาตจากศาล และจะสอบสวนเด็กก็จะต้องมีอัยการ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ ซึ่งก็จะมีขั้นตอนที่ยุ่งยากมากขึ้นไปอีก ผมเลยคิดว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไขในส่วนนี้ โดยอาจจะลดขั้นตอนในบางส่วนลง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถดำเนินงานได้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น...”

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าประเทศไทยควรมีการพัฒนากฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พ้นกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมาย โดยกำหนดกฎระเบียบ หรือข้อกฎหมายที่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถดำเนินการตามการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ เพราะข้อกฎหมายที่มีการบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันนั้นปฏิบัติได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องกฎหมายการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน

๔) จุดแข็ง และจุดอ่อนของเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยในการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการขึ้นไป

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยมีจุดแข็งและจุดอ่อน ดังต่อไปนี้

จุดแข็ง

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจไทยมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ดี ซึ่งสามารถใช้เป็นฐานความรู้เพื่อต่อยอดไปสู่ความรู้ความเข้าใจเรื่องการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนได้

๒. ตำรวจไทยมีความพร้อมและมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิเด็กหรือสตรี ตัวอย่างเช่น คดีล่วงละเมิดทางเพศ คดีค้ามนุษย์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าตำรวจไทยจะมีการติดตามและเอาใจริงเอาจัง เพื่อทำการจับผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีให้ได้

จุดอ่อน

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจไทยมีองค์ความรู้เรื่องเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนน้อย

๒. กฎหมายไม่ค่อยเอื้ออำนวยต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่าที่ควร

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตรพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยมีจุดแข็งและจุดอ่อน ดังต่อไปนี้

จุดแข็ง

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจของไทยมีความพร้อมในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ อีกทั้งมีความตั้งใจและมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

๒. เจ้าหน้าที่ตำรวจของไทยมีธรรมชาติของการเห็นอกเห็นใจประชาชนค่อนข้างมาก ดังนั้นจึงไม่ค่อยมีปัญหาในเรื่องของการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไปละเมิดสิทธิของประชาชนมากนัก

๓. ตำรวจไทยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับตำรวจต่างชาติ หากมีกรณีที่ตำรวจต่างชาติเข้ามาขอข้อมูลหรือมาขอความช่วยเหลือ ตำรวจไทยก็จะให้ความช่วยเหลือกับตำรวจต่างชาติเป็นอย่างดี

๔. ตำรวจไทยจะปฏิบัติหน้าที่กับประชาชนทุกคนโดยเท่าเทียมกันหมด ไม่ว่าจะเป็นคนในประเทศไทยหรือคนต่างประเทศ

จุดอ่อน

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจไทยยังมีความรู้ในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนค่อนข้างน้อย

๒. การประสานงานในเครือข่ายตำรวจในระหว่างประเทศยังไม่ได้มีครบทุกประเทศ

กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยมีจุดแข็งและจุดอ่อน ดังต่อไปนี้

จุดแข็ง

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจไทยมีการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ เป็นอย่างดี

๒. เจ้าหน้าที่ตำรวจไทยมีความพร้อมและมีกำลังพลที่จะปฏิบัติการอยู่เสมอ ทำให้ตำรวจไทยสามารถเข้าปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างรวดเร็ว

๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจของไทยให้ความร่วมมือและมีความสัมพันธ์อันดีกับตำรวจต่างประเทศ

๔. เจ้าหน้าที่ตำรวจไทยปฏิบัติหน้าที่อย่างละมุนละม่อม และไม่เลือกปฏิบัติกับประชาชน

จุดอ่อน

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนค่อนข้างน้อย

๒. กฎหมายไม่เอื้ออำนวยต่อการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจบังคับใช้กฎหมายเท่าที่ควร

๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจไทยปฏิบัติหน้าที่ได้ยากลำบาก ตัวอย่างเช่น กรณีคดีเด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด บางครั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถติดต่อผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดได้ หรือแม้กระทั่งติดต่อประสานงานหน่วยงานอื่น หรือสหวิชาชีพเพื่อให้เข้ามาร่วมสอบสวนในคดีเด็กและเยาวชนก็มีขั้นตอนและมีปัญหาค่อนข้างมาก

๔. งบประมาณในการดำเนินงาน โดยเฉพาะในคดีที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ไม่เพียงพอ เนื่องจากในการดำเนินคดีในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชนจะมีขั้นตอนในการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานดังกล่าวเป็นจำนวนมาก

๔.๓ ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

หลังจากคณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้วจึงได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และเจ้าหน้าที่ตำรวจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในวันศุกร์ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องสุพรรณนิการ์ โรงแรมทีเค พาเลส เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และเจ้าหน้าที่ตำรวจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จากหน่วยงาน
๑	นายวีรวิทย์ วีรวิทย์	ประธาน รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ กล่าวเปิดการประชุม
๒	ผศ.ดร.สุณีย์ กัลยาจิต	หัวหน้าโครงการ
๓	ศ.พ.ต.อ.(ญ) ดร.พัชรา สีนลอยมา	นักวิจัยโครงการ
๔	ผศ.พ.ต.ท.พัชกร ภูวติษยคุณ	นักวิจัยโครงการ
๕	อ.เบมิกา สนิทพจน์	นักวิจัยโครงการ
๖	นางชนิกา ภูวติษยคุณ	ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ
๗	นางสาวมูทิตา มากวิจิตร	ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ
๘	นายธเนศ เกษศิลป์	ผู้ประสานงานโครงการ
๙	พล.ต.อ.วันชัย ศรีนวลนัต	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงาน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๑๐	พล.อ.สุรินทร์ พิกุลทอง	อนุกรรมการในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ คณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม
๑๑	นางวิภา แก้วสังข์ทอง	ผู้อำนวยการผู้กลุ่มงานวิจัยสิทธิมนุษยชน
๑๒	นายโสพล จริงจิตร	ผู้ตรวจการสิทธิมนุษยชนฯ
๑๓	นางสาวนิรมณ เชื้อไทย	นักวิชาการสิทธิมนุษยชนฯ

๑๔	นางสาวแววตา สุขวานิชวิชัย	นักวิชาการสิทธิมนุษยชนฯ
๑๕	นางสาวชมพูนุท เฉลิมศิริกุล	นักวิชาการสิทธิมนุษยชนฯ
๑๖	อ.ดร.อาภาศิริ สุวรรณานนท์	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
๑๗	อ.ดร.ชาติชาย มหาคีตะ	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
๑๘	อ.ดร.สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยรังสิต
๑๙	อ.ดร.ธัญลักษณ์ รุจิภักดิ์	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหิดล
๒๐	พ.ต.อ. ดร.สุวิทย์ มาตะมัน	ผู้แทนจากสำนักงานจเรตำรวจ
๒๑	พ.ต.อ.ธนกรณท์ ก้อนแก้ว	ผกก.ฝอ.๘ บก.อก.บช.น.
๒๒	ผศ.พ.ต.ท.โสรัตน์ กลั้ววิลลา	อาจารย์ประจำคณะตำรวจศาสตร์
๒๓	พ.ต.ท.ดร.ชัชพันธ์ ลิ้มประเสริฐ	อาจารย์ประจำคณะตำรวจศาสตร์
๒๔	พ.ต.อ.มนัส นพศรี	พงส.(สบ ๔) (ตำรวจภูธรภาค ๑)
๒๕	พ.ต.ท.สนธยา รัตนธารส	ผู้อำนวยการส่วนคดีอาญาพิเศษ ๒ สำนักคดีอาญาพิเศษ ๒
๒๖	พ.ต.ท.โกมล ยิ้มเป็นโย	อาจารย์พิเศษโรงเรียนนายร้อยตำรวจ รร.นรต.
๒๗	พ.ต.ท.ประชัย สุนันตะ	รอง ผกก. ฝอ ๗ บก.อก.ภ๒ (ตำรวจภูธรภาค ๒)
๒๘	พ.ต.อ.บุญสม จิตรนิยมแสน	ผกก. ฝอ ๗ บก.อก.ภ๒ (ตำรวจภูธรภาค ๒)
๒๙	พ.ต.ท.วาทรัตน์ มูลวงษ์	พงส.(สบ ๓) สน.พลับพลาไชย ๒
๓๐	พ.ต.ท.เชษฐชัย เชษฐศิริ	รอง ผกก.ป. สภ.บางกรวย
๓๑	พ.ต.ท.วีระวุฒิ คำสุวรรณ	สวป.สภ.บางกรวย
๓๒	พ.ต.ท.วัชรระ ตั้งยะฤทธ์	พงส.(สบ ๓) สน.บางเขน
๓๓	พ.ต.ท.ณัฐวัฒน์ เกษะรักษ์	พงส.(สบ ๓) สน.ประชาชื่น
๓๔	พ.ต.ต.ธนาวุฒิ สงวนสุข	สว.(งานคดี) ฝอ.๘ บก.อก.บช.น.
๓๕	ร.ต.ต.ประสิทธิ์ ศรีพิไล	รอง สว.(อก.) งานคดี บก.น.๘ (ตำรวจนครบาล ๘)
๓๖	ร.ต.อ.วินัย มีบุตรภักดิ์	พงส.(สบ๑) กลุ่มงานสอบสวน บก.น.๘ (ตำรวจนครบาล ๘)
๓๗	ร.ต.อ.เศกสิทธิ์ แพลอย	พงส.(สบ ๑) สน.บางขุนนนท์
๓๘	พ.ต.ท.อุดม รุจิชากร	พงส.(สบ ๓) สน.ทุ่งสองห้อง
๓๙	ร.ต.อ.ปัญญา บุญยัง	รอง สวป. สน.ทุ่งสองห้อง
๔๐	ร.ต.อ.หญิง ทศน์มน สงค์แก้ว	พงส.(สบ ๑) สน.ท่าเรือ
๔๑	ร.ต.ท.วิษณุทย์ โบกโรตอง	รอง สวป.สน.ท่าเรือ
๔๒	นายธนัท จรัสยิ่ดำรงค์	ผู้แทนจากภาคประชาชน
๔๓	นางสาวภควดี ประดับคำ	ผู้แทนจากภาคประชาชน
๔๔	นายสุรชัย รุจิศักดิ์	ผู้แทนจากภาคประชาชน

บทที่ ๔
ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ระยะที่ ๑

๔๕	นายศรายุทธ ฉิมพลิกานนท์	ผู้แทนจากภาคประชาชน
๔๖	นายศุภฤกษ์ วงศ์คม	ผู้แทนจากภาคประชาชน
๔๗	พ.ต.อ.กิตติคุณ พูลสมบัติ	รองผู้บังคับการ กองบังคับการตำรวจนครบาล ๒
๔๘	ส.ต.ท.จติราช ศุภกุล	กองบังคับการตำรวจนครบาล ๒
๔๙	พ.ต.ท.สุธิทร จัดโน้ม	สน.ดินแดง
๕๐	ร.ต.อ.ศรากรณ์ รัตนทรัพย์	สน.ดอนเมือง
๕๑	ส.ต.อ.สันติภาพ แสงภารา	ผบ.หมู่ กก.ตชด. ๑๔

หัวหน้าโครงการและนักวิจัย
นำเสนอผลการวิจัย

คณะผู้เข้าร่วมประชุมรับฟัง
ผลการวิจัยและเสนอ
ความคิดเห็น

คณะผู้วิจัยและคณะผู้เข้าร่วม
ประชุมเชิงปฏิบัติการ ถ่ายภาพ
ร่วมกัน

ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการสรุปได้ดังนี้

คณะผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นว่าการวิจัยชิ้นนี้ไม่มีส่วนใดที่จะต้องแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลง แต่เป็นงานวิจัยที่มีประโยชน์ต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และมีประโยชน์ต่อประชาชนเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันของการบังคับใช้กฎหมายด้านสิทธิมนุษยชน และทราบถึงความรู้ ความเข้าใจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน รวมทั้งได้ทราบพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชน ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวจะนำไปสู่นโยบายและแนวคิดที่จะปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมาย และการส่งเสริมพัฒนาเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มีศักยภาพทั้งด้านองค์ความรู้ และเป็นที่ยอมรับของประชาชน ดังเช่น พ.ต.อ.ดร.สุวิทย์ มาตะมัน ผู้แทนจากสำนักงานจเรตำรวจ ได้กล่าวถึงผลงานวิจัยชิ้นนี้ว่า

“งานวิจัยชิ้นนี้เป็นประโยชน์กับตำรวจ ในฐานะที่ผมเป็นตำรวจก็ต้องขอขอบคุณคณะกรรมการสิทธิฯ ในทุกวันนี้ประชาชนมีความรู้ในเรื่องกฎหมายเยอะ แต่เรามาดูประวัติศาสตร์กัน ทุกคนมีอิสระแต่จะอยู่คนเดียวไม่ได้ต้องอยู่เป็นสังคม เมื่ออยู่ในสังคมก็ต้องมีกฎ กติกา แล้วก็ต้องมีกฎหมาย ประชาชนจะทำอะไรก็ได้ตามสิทธิของเขา แต่บางทีมันเกินสิทธิก็ต้องมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นกลไกในการควบคุม และก็ต้องมีกฎหมายที่จะทำให้สังคมอยู่ได้อย่างปกติ อาชญากรรมก็ต้องมีควบคู่กับสังคมไป อีกอย่างที่ยอยากฝากผู้วิจัยไว้ว่า เรามีงานวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณแก้ไขไม่ได้เพราะมันเป็นเรื่องของสถิติ แต่ในเชิงคุณภาพอยากให้นำมาอธิบายเพื่อเน้นย้ำผลงานวิจัย ตรงนี้จะทำให้งานวิจัยของเราน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น”

พล.ต.อ.วันชัย ศรีนวลนัต กล่าวขอบคุณคณะผู้วิจัยที่ได้ทำเรื่องนี้ ผลการวิจัยที่ผ่านมา รอบ ๖ เดือน ผลงานออกมาเป็นที่น่าประทับใจ คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรมเป็นผู้ที่ต้องการให้มีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปดำเนินการต่อในทางปฏิบัติ และได้กล่าวเสริมเกี่ยวกับเรื่องการร้องเรียนของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนว่า

“การที่กระทบกระทั่งกันหรือการร้องเรียน เกี่ยวกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเข้ามาสู่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม มีสถิติที่ค่อนข้างสูง จึงเป็นโจทย์ให้เราศึกษาว่าทำไมจึงมีปริมาณสูง และจะแก้ไขอย่างไรจึงเป็นที่มาของการวิจัย หลังจากนั้นก็ต้องเชิญคณะผู้วิจัยไปนำเสนอและสรุปผลการวิจัยให้ความรู้กับตำรวจทั่วประเทศ และเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องในแต่ละภูมิภาค หลังจากที่น่าเสนอผลงานวิจัยในวันนี้ขอให้สรุปให้ด้วย เพื่อที่จะได้นำไปใช้ประโยชน์สำหรับข้อเสนอถือว่าเป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานในหน่วยได้”

พ.ต.ท.วัชร ตังยะฤทธิ์ พงส.(สบ ๓) สน.บางเขน ขอเรียนต่อคณะผู้วิจัยและผู้บังคับบัญชา ในสิ่งที่จะนำเสนอเกี่ยวกับการร้องทุกข์และสิทธิของผู้ร้อง กล่าวคือ

“ทางกรมคุ้มครองสิทธิมีมาตรการเกี่ยวกับการตรวจสอบ เกี่ยวกับข้อร้องเรียน แค่นั้น อย่างไร เจ้าหน้าที่กรมคุ้มครองสิทธิที่รับคำร้องเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายอาญาหรือไม่ ข้อร้องเรียน บางส่วนที่เป็นข้อความเท็จ ผู้ร้องจะต้องมีความรับผิดชอบแค่นั้น อย่างไร เช่น คดีที่ถูกจับเป็นเจ้าของบัตรประชาชน ผู้กระทำผิดจริงก็คือผู้ที่นำบัตรประชาชนของผู้ที่ถูกจับไปเปลี่ยนแปลงใบหน้าและอายุให้ใกล้เคียงกับผู้กระทำผิด จากนั้นก็ไปทำงานกับผู้เสียหาย เมื่อได้โอกาสก็ลักทรัพย์ของผู้เสียหายไป ผู้เสียหายก็ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน สน.บางเขน ขอให้มีการจับกุม โดยอาศัยบัตรประชาชนปลอมนั้นในการร้องทุกข์ ระบุตัวเพื่อให้พนักงานสอบสวน เชื่อถือ พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนก็ยื่นขอหมายจับ ศาลก็ได้ออกหมายจับ หลังจากร้องทุกข์ไป ๔ ปีแล้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนไปทำการจับกุม ในวันที่ตรวจสอบหมายจับเจ้าตัวยอมรับว่าเคยต้องโทษมาแล้ว โดยไม่ให้การใดๆ เอาแต่ร้องให้ พนักงานสอบสวนก็รับตัวไว้ซึ่งเป็นคนละคนกัน ในระหว่างถูกจับผู้ต้องหาต้องการพบเจ้าทุกข์ เนื่องจากเวลาได้ล่วงมา ๔ ปีเศษ ไม่สามารถติดต่อได้ ครบวันควบคุมตัวก็ส่งศาล ความจริงเลยไปปรากฏที่ศาลว่า ผู้ถูกจับ แผลงต่อศาลว่าเขาเป็นคนละคน ไม่ใช่เป็นคนที่ปรากฏในบัตรประชาชน หลังจากศาลยกฟ้อง ผู้ถูกจับโดยการนำพาของทนายความก็เข้าพบเจ้าหน้าที่คุ้มครองสิทธิร้องขอใช้สิทธิคุ้มครอง จึงมีการส่งเรื่องมาตรวจสอบที่ สน.บางเขน หลังจากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีนโยบายให้เยียวยาผู้ถูกจับโดยมอบเงินสดและซ่อมแซมบ้านพักให้ ซึ่งเงินสด

ที่เขารับไปได้นำไปซื้อยาเสพติดเพื่อขาย ปัจจุบันนี้เขาถูกจับกุมดำเนินคดี สิ่งที่ยับยั้งมาก็อยากขอให้ทางคณะผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์ต่อ”

นายโสพล จริงจิตร ผู้ตรวจการสิทธิมนุษยชนฯ ได้เสนอแนะว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนควรมองการณ์ไกลถึงการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และควรคำนึงถึงข้อกฎหมายที่เป็นหลักสากล รวมทั้งจุดแข็ง และจุดอ่อนในการบังคับใช้ โดยให้พึงตระหนักว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรม กล่าวโดยสรุป ไว้ดังนี้

“ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ที่มาในที่นี้หลายท่านเคยอยู่ในสังกัดเดียวกัน ผมเคยทำวิจัยในด้านสิทธิมนุษยชน โดยเก็บข้อมูลจากผู้ต้องขังจากเรือนจำกว่าร้อยแห่งทั่วประเทศ ซึ่งก็พบความจริงว่า บางที่ทัศนคติ มันเป็นทัศนคติที่ซ่อนไป คือไม่ได้แสดงออกมา ตัวใครตัวมัน สถิติกับความรู้ก็แตกต่างกัน งานวิจัยนี้ผมได้อ่านในเบื้องต้นผมพึงพอใจมากที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเรามีความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนสูง บางเรื่องมีความรู้ถึง ๙๐% ผมคิดว่างานวิจัยนี้จะต้องมีคุณค่า ผมมีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือฝ่ายปกครองต่าง ๆ ที่มีการบังคับใช้กฎหมาย ขณะนี้มีความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนมากน้อยขนาดไหน เรากำลังจะก้าวสู่ประชาคมอาเซียนก็จะต้องมีมาตรฐานสากลรวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจของเรา แต่บางที่ความรู้กับพฤติกรรมมันแตกต่างกัน เช่น คนเรียนวิทยาศาสตร์แต่หลงใหลไสยศาสตร์ พอเราถามความรู้ก็จะมีปัญหา มีอยู่กรณีหนึ่ง มี ศษด.อยู่ท่านหนึ่งมาร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไว้หลายปีแล้ว คือลูกชายเขาขับรถฝ่าด่าน ตำรวจจับได้ก็เตะจนสลบจนต้องเข้าโรงพยาบาล ท่านก็มาร้องเรียนว่าทำแบบนี้ได้อย่างไร สุดท้ายเป็นเรื่องน่าเศร้าที่เขาฆาตกรรมน้องร้องเรียนเพราะเขาบอกว่า เขาก็เคยปฏิบัติอย่างนี้ มันเป็นเวรกรรม อันนี้จะ เป็นข้อบอกเล่าเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อไป”

นายศรายุทธ ฉิมพลิกานนท์ ผู้แทนจากภาคประชาชน อดีตคือ นช.ศรายุทธ ฉิมพลิกานนท์ ผ่านการเข้าออกเรือนจำประมาณ ๔ ครั้ง ขอแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงงานด้านสิทธิมนุษยชนว่า เคยถูกละเมิดสิทธิจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ และต้องการให้มีการอบรม และสร้างจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ตำรวจด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ โดยเล่าถึงประสบการณ์ที่ถูกละเมิดดังนี้

“มีเหตุการณ์หนึ่งเมื่อตอนที่ผมยังเป็นวัยรุ่นอยู่ อาศัยอยู่ในห้อง ประตูก็ถูกล็อกโครมเข้ามาพร้อมกับปืนจ่อมาที่พวกผม รู้แล้วว่าตำรวจมา ไม่มีใครวิ่งหนีเพราะว่ากลัว มีผมคนเดียวที่มีสติก็เลยสอบถามตำรวจไปว่า “พี่มีหมายค้นหรือเปล่า” ตำรวจหาว่าผมหัวหมอ จะมาหาของกลางก็ไม่มีเนื่องจากพวกผมเสพไปหมดแล้ว มาค้นเอาพระเครื่องไป แวนตากันแดด ยี่ห้อเรแบนด์ ดีวีดี ซีดี ที่เป็นหนังเป็นเพลงหยิบติดมือไป พอไปถึงโรงพักจับใส่กุญแจมือ

ไพล่หลังไว้กับโต๊ะทำงาน เอาถุงพลาสติกครอบหัวผม จะให้ผมสารภาพว่า “เอาของมาจากใคร” เอาไปขายให้ใคร ผมให้การไม่ได้เพราะตอนนั้นผมเป็นผู้เสพ แต่ตำรวจได้ข้อมูลมาว่า พวกผมเป็นพวกค้าขายรายใหญ่ จะเอาความจริงที่ผมไม่มีให้ เอาถุงพลาสติกมาครอบหัวผม ผมหายใจไม่ออก รู้สึกเหมือนตัวเองกำลังจะตาย พอมาอ่านเจอข้อนี้ ขนาดนี้ถือว่าโหดร้าย หรือยัง ถามว่าผมทำผิดจริงไหม ผมยอมรับว่าผมทำผิดจริง ผมเคยเสพยาจริง จากคนที่เริ่มเสพยา ไม่มีเงินเสพยา ขยับตัวเป็นคนขาย จับตัวผมไปจะให้ทำงานให้ เมื่อทำไม่ได้ก็ขี้ยาเสพยาติด ให้หาลิบเม็ต นี่คือนิสัยที่ผมเจอมาสิรอบ นาที่นี้ผมรู้ตัวว่าผมมีโอกาสมาเข้าร่วมสัมมนา มีโอกาสมาพูดในที่ประชุม ผมเห็นตำรวจเยอะแยะ ถ้าเป็นเมื่อก่อนผมคงวิ่งหนีไปแล้ว แต่เดี๋ยวนี้ผมไม่กลัว ผมไม่ใช่คนเลวหรือคนที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นเสพยาหรือจะขาย ผมเลิกข้องแวะกับมันทุกอย่าง ผมอยากถ่ายทอดถึงประสบการณ์เก่า ๆ ที่เราเคยเจอ แสดงความคิดเห็นดูซิว่า เมื่อไหร่ที่จะมีกฎหมายที่ว่า “การยึดของกลาง” คำพูดที่ว่า “มึงอย่าหัวหมอ” ลักษณะแบบนี้จะหมดไปจากตำรวจเสียที อีกอย่างก็คือการตรวจฉี่ ผมเข้าใจว่าเป็นการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่บางทีผมฉี่มาแล้ว ผมไม่มีฉี่จะให้ แล้ว ก็แค้นให้ได้ เรื่องตรงนี้เป็นกรณีละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือเปล่าในระยะเวลา ๒ ชั่วโมง ก็ขอฝากไว้ให้เป็นข้อคิด”

ศ.พ.ต.อ.หญิง ดร.พัชรา ลินลอยมา นำเสนอข้อมูลเพิ่มเติม

“จากการที่ได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลาย ๆ ท่าน พบว่ามีปัญหาในทางปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับเด็กกระทำผิดในเรื่องความชัดเจนในทางปฏิบัติ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติไม่ได้ เราไม่มีวิธีการที่ชัดเจนอย่างเช่น เด็กกระทำผิดแต่ยังไม่ถูกลงโทษ เพราะตำรวจประสบปัญหาความยากลำบากในการดำเนินคดีกับเด็ก ซึ่งจะเห็นได้ว่าเราให้ความสำคัญกับสิทธิของเด็กกระทำผิด แต่เหยื่อหรือผู้เสียหายไม่ได้รับการเยียวยา เพราะเหตุว่าเขาถูกกระทำ สิทธิมนุษยชนไม่ได้คุ้มครองเฉพาะผู้ต้องหาอย่างเดียว มันควรจะต้องควบคู่กันไป โดยเฉพาะเด็กกระทำผิด”

พ.ต.ท.ประชัย สุนันตะ รองผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๒ ได้แสดงความคิดเห็นว่าต้องการให้มีการสร้างคู่มือการปฏิบัติงาน หรือองค์ความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยกล่าวว่า

“ในปัจจุบันเจ้าหน้าที่ตำรวจไทยมีองค์ความรู้สิทธิมนุษยชนน้อย ขนาดว่าเรารับผิดชอบในเรื่องกฎหมายเองยังศึกษาแทบไม่ไหว บางครั้งก็อยู่แบบไม่ได้รับการอบรม ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องขององค์ความรู้”

นอกจากนี้ พ.ต.อ.ธนกรณท์ ก้อนแก้ว ผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการ
อำนวยการ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ดูแลเรื่องกฎหมายและวินัยในกองบัญชาการตำรวจ
นครบาล ได้กล่าวแสดงความคิดเห็นในฐานะของผู้เข้าร่วมประชุม เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน ไว้ดังนี้
“ผมมองว่าหลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่ดี แต่กระบวนการปฏิบัติให้เป็นไปตามสิทธิ
นั้นมันต้องร่วมกันหลายฝ่าย เช่น ถ้าตำรวจบังคับใช้กฎหมายโดยเคร่งครัดต้องมียุติธรรมร่วม
ด้วย ก่อนที่จะมาอยู่ตำแหน่งนี้ ผมอยู่ที่ สน.ทองหล่อ มีอยู่หนึ่งคดีคือเด็กแว้นปล้นและแทง
ผู้เสียหายเสียชีวิตในที่เกิดเหตุ เรื่องนี้ตำรวจใช้ความรวดเร็วในการสืบสวนภายใน ๓๖ ชั่วโมง
ก็ได้ตัวมา แต่คดีนี้เป็นคดีเด็กกระทำความผิด และไม่ใช่ว่าเหตุซึ่งหน้าไม่สามารถจับได้ ต้องขอหมาย
ศาล เราควบคุมตัวได้ครบทั้งสี่คนเลย หลักฐานอื่นๆ เช่น โทรศัพท์และอุปกรณ์ที่ใช้กระทำความ
ผิดก็ได้ครบ เราต้องการให้เด็กสี่คนนี้ถูกควบคุมตัวเพื่อไม่ให้ไปสร้างความเดือดร้อนแก่
ประชาชน กระบวนการก็คือเราได้ตัวมาประมาณสามทุ่ม พอตอนกลางคืนเราจะขอหมายจับ
ก็ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้มีอำนาจในการออกหมายจับ ติดต่อก็ไม่ได้ โทรศัพท์ก็ไม่เปิด
โทรศัพท์ไปที่บ้านก็ไม่สามารถติดต่อได้ กว่าจะได้หมายจับก็สิบโมงของอีกวัน ซึ่งทำให้เห็นว่า
ตำรวจทำงานอยู่ฝ่ายเดียว เราไม่สามารถแจ้งข้อหาเขาได้ในทันที เพราะว่าหลัก
สิทธิมนุษยชน แต่เราต้องการให้เขาไปอยู่ในสถานพินิจ เพื่อจะได้ไม่ไปสร้างความเดือดร้อน
ให้คนอื่นอีกต่อไป”

จะเห็นได้ว่าการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของ
ประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในปัจจุบันประกอบด้วยข้อมูล ๒ ส่วน คือ เจ้าหน้าที่
ตำรวจที่ปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงหลักสิทธิ
มนุษยชนและสร้างความไม่พึงพอใจให้กับประชาชนบางส่วนอย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
หลายฝ่ายที่เข้าร่วมประชุมต่างก็มีความเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกันว่า กระบวนการยุติธรรมของ
ไทยควรมีการสร้างองค์ความรู้ด้านการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และการ
ควบคุมสอดส่องพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เป็นที่ยอมรับแก่ประชาชน

สรุป มุมมองของผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาต่อการดำเนินงานโครงการเรื่อง ทัศนคติของเจ้าหน้าที่
ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน
มีมุมมองหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็น ดังนี้

ตารางที่ ๔.๖ ข้อเสนอแนะจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ
๑	เป็นงานวิจัยที่ให้ความรู้ความเข้าใจต่อตำรวจทุกขั้นตอนการทำงานในการปฏิบัติหน้าที่ สามารถให้ความรู้แก่ประชาชนในการใช้สิทธิของตนไม่ให้ละเมิดสิทธิของผู้อื่น
๒	กฎหมายไทยควรได้รับการพัฒนาให้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น โดย ในการเสนอร่างกฎหมาย ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน จะต้องให้มีการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง จากเจ้าหน้าที่ตำรวจ,ประชาชน จะทำให้กฎหมายที่ออกมาบังคับใช้สามารถบังคับใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ
๓	ควรมีการวิจัยและวิเคราะห์เชิงลึกว่ามีปัญหาหรือปัจจัยใดที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
๔	เป็นงานวิจัยที่ดีมาก ควรที่จะนำไปเผยแพร่กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนโดยทั่วไป เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป
๕	ต้องการให้มีการวิจัยและการนำเสนอในลักษณะนี้อีก ในวาระต่อไป อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนทัศนะ และประสบการณ์ระหว่างนักวิชาการ,ตำรวจ,และประชาชน
๖	งานวิจัยมีความครบถ้วน ควรเพิ่มการปฏิบัติหน้าที่ นำเสนอแนวทางการพัฒนาที่เป็น รูปแบบให้ชัดเจนยิ่งขึ้น งานวิจัยควรเพิ่มกรณีตัวอย่างในหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มเด็ก เยาวชน ประชาชน และผู้ต้องขัง
๗	ควรนำผลสรุปการวิจัย ไปต่อยอดเป็นการพัฒนาออกกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนให้มีความชัดเจน ทั้งในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในเรื่อง การจับ คမ်းขัง และปล่อยตัวที่เป็นไปตามมาตรฐาน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามและการสัมภาษณ์ในการวิจัยเรื่องทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ระยะที่ ๑ คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อกระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น ๑,๔๓๐ คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ ๙๖.๐ และเพศหญิง ร้อยละ ๔.๐ มีอายุระหว่าง ๔๑- ๕๐ ปี ร้อยละ ๔๔.๕ รองลงมาอายุระหว่าง ๓๐ - ๔๐ ปี จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๕๙.๑๐ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ชั้นยศ จ.ส.ต. - ต.ต ร้อยละ ๖๒.๙ สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ร้อยละ ๓๖.๙ รองลงมาสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๑ ร้อยละ ๓๐.๓ และสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๗ ร้อยละ ๑๗.๑ มีอายุราชการระหว่าง ๑๐ - ๑๙ ปี ร้อยละ ๓๖.๙ ปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านปราบปรามมากที่สุด ร้อยละ ๖๑.๗ รองลงมาเป็นด้านสืบสวน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๒ และด้านสอบสวน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐

๕.๑.๒ ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละท่านมีประสบการณ์การทำงานเป็นระยะเวลานานตั้งแต่ ๒๕-๓๐ ปี อีกทั้งโดยส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทถึงปริญญาเอก และเคยผ่านการอบรมในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมมาเป็นจำนวนมาก

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตรพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละท่านได้ใช้หลักการเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมใน

การปฏิบัติหน้าที่อยู่เป็นประจำ รวมถึงกลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตรโดยส่วนใหญ่ก็สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีในสาขานิติศาสตร์มาทั้งสิ้น

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับชั้นประทวนพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเป็นอย่างดี เนื่องจากในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับชั้นประทวน จะต้องใช้หลักการและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่อยู่เป็นประจำ รวมถึงโดยส่วนใหญ่ก็จะศึกษาหาความรู้จากสื่อต่างๆ แต่จะมีกฎหมายบางเรื่องที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนยังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจเท่าที่ควร ตัวอย่างเช่น เรื่องกฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชน เพราะเป็นกฎหมายใหม่ ทำให้เจ้าหน้าที่ระดับชั้นประทวนโดยส่วนใหญ่ยังไม่ได้ศึกษาในเชิงลึก

จากการสำรวจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน ๑,๔๓๐ คน พบว่า ข้อคำถามที่มีความรู้ความเข้าใจถูกต้องมากที่สุด คือเรื่อง “สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่าของมนุษย์ เป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่พึงมี หากมีการล่วงละเมิดต่อสิทธิดังกล่าวย่อมจะได้รับการรับรองคุ้มครองโดยกฎหมาย” ตอบถูกร้อยละ ๙๘.๐ ส่วนของการตอบข้อคำถามที่ตอบผิดมากที่สุด คือ “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็นกลไกการคุ้มครองสิทธิที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ” ตอบผิดร้อยละ ๔๑.๐

ในส่วนของคะแนนรวมที่ได้จากการวัดผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้คะแนนจากการสอบถามอยู่ในช่วง ๓๒-๔๐ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๙ จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความรู้ดี รองลงมาได้คะแนนอยู่ในช่วง ๒๔-๓๑ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔ จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความรู้ปานกลาง และได้คะแนนอยู่ในช่วง ๑-๒๓ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๐.๗ จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความรู้ต่ำ ดังต่อไปนี้

ข้อที่ตอบถูกต้อง

สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่าของมนุษย์ เป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่พึงมี หากมีการล่วงละเมิดต่อสิทธิดังกล่าวย่อมจะได้รับการรับรองคุ้มครองโดยกฎหมาย

(ตอบถูกต้องมากที่สุด)

๙๘.๐%

เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตัวอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศ

(ตอบถูกต้องเป็นอันดับ ๒)

๙๖.๙%

“บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ
ราชการส่วนท้องถิ่น”

(ตอบถูกต้องเป็นอันดับ ๓)

๙๖.๖%

ข้อที่ตอบผิด

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็นกลไกการคุ้มครองสิทธิที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้น
ตามรัฐธรรมนูญ (ตอบผิดมากที่สุด)

๔๑.๐%

อานนท์กระทำผิดซึ่งหน้าในความผิดลหุโทษในเวลากลางคืนแล้วหลบหนีเข้าบ้านของตนเอง ซึ่งเจ้าพนักงาน
ตำรวจผู้ไล่จับรู้จักอย่างดีแล้ว เมื่อไม่ปรากฏว่าอานนท์จะหลบหนีต่อไปอีก เจ้าพนักงานตำรวจผู้ไล่จับมีอำนาจ
เข้าไปจับกุมอานนท์ในที่ที่ซ่อนได้ (ตอบผิดมากเป็นอันดับ ๒)

๓๔.๐%

กำนันสื่อเห็นเขียวเจ้าของบ้านกับพวกกำลังดื่มกลั่นสุราเถื่อนอยู่ในบ้านในเวลากลางคืน กำนันสื่อกับราษฎรมี
อำนาจเข้าไปจับกุมเขียวได้ (ตอบผิดมากเป็นอันดับ ๓)

๓๓.๘%

๕.๑.๓ ทัศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการ ยุติธรรมของประชาชน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวทำให้ประชาชนตื่นตัวและเห็นความสำคัญของสิทธิของตนเอง ในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้นซึ่งก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาว่าประชาชนบางคนใช้สิทธิของตนเองมากเกินไป จนทำให้ไปละเมิดสิทธิของคนอื่นๆ ภายหลังจากที่มีการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันอย่างจริงจัง ส่งผลทำให้ในส่วน of เจ้าหน้าที่ตำรวจเริ่มเล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเพิ่มมากขึ้น กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตรโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในปัจจุบันมีส่วนที่กระตุ้นให้กับตำรวจในประเทศไทยปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดมากขึ้น ซึ่งก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีอยู่แล้ว แต่ในทางกลับกันในส่วน of ภาคประชาชนจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่จะชอบใช้สิทธิในลักษณะตีความเข้าข้างตนเองมากเกินไป โดยไม่คำนึงถึงว่าสิ่งที่ตนกระทำนั้นได้ไปกระทบสิทธิของผู้อื่นหรือไม่ รวมถึงมักจะอ้างสิทธิตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงหรือขัดขวางการถูกจับกุม ซึ่งส่งผลทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างยากลำบากมากยิ่งขึ้น เจ้าหน้าที่ระดับชั้นประทวน

โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเป็นเรื่องที่ดี เพราะเป็นสิทธิที่ประชาชนพึงได้รับตามที่กฎหมายกำหนด แต่การเรียกร้องสิทธิของประชาชนก็ก่อให้เกิดปัญหาต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเช่นเดียวกัน

จากการสอบถามทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน พบว่า โดยภาพรวมมีทัศนคติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน รองลงมาเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องมีจิตสำนึกและมีความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนในด้านการอำนวยความสะดวก และการบังคับใช้กฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติ สำหรับข้อที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีทัศนคติในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในระดับปานกลาง คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจคิดว่าในปัจจุบันข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังนี้

โดยภาพรวมเจ้าหน้าที่ตำรวจมีทัศนคติอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ๔.๐๕

ระดับมาก

ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ๓ ลำดับแรกดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๔๕

ข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

ค่าเฉลี่ย ๔.๔๒

เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องมีจิตสำนึกและมีความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน
ในด้านการอำนวยความสะดวก และการบังคับใช้กฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติ

ค่าเฉลี่ย ๔.๓๙

ข้าราชการตำรวจจะต้องทำการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม
แก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา

ข้อที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีทัศนคติในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในระดับปานกลาง มีเพียง ๒ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๓.๓๓

เจ้าหน้าที่ตำรวจคิดว่าในปัจจุบันข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ค่าเฉลี่ย ๓.๓๔

เจ้าหน้าที่ตำรวจคิดว่าข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

๕.๑.๔ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างในส่วนของพฤติกรรมในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน พบว่า โดยภาพรวมมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของการเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนมากที่สุด สำหรับข้อที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีพฤติกรรมในระดับปานกลาง คือ หน่วยงานมีความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอื่นๆ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ดังนี้

โดยภาพรวมเจ้าหน้าที่ตำรวจมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ๓.๕๙

ระดับมาก

ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ๓ ลำดับแรก ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๐๑

เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของการเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๙๗

เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ความสงบ สุภาพและความเป็นมิตรในการดำเนินการกับผู้ต้องขัง และจะใช้อำนาจอย่างจริงจังเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น

ค่าเฉลี่ย ๓.๙๒

เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องการที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้องและข้อจำกัดจากการบังคับใช้กฎหมายนั้นๆ

ข้อที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีพฤติกรรมในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในระดับปานกลาง มี ๓ ข้อ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงตามลำดับจากน้อยไปมาก ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๓.๒๐	หน่วยงานมีความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอื่นๆ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ
ค่าเฉลี่ย ๓.๓๒	หน่วยงานจัดการฝึกอบรมสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
ค่าเฉลี่ย ๓.๓๔	เจ้าหน้าที่ตำรวจมีโอกาสเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษา การควบคุมการก่อกวน การดูแลตนเองเบื้องต้น กลไกการป้องกันตนเอง การแก้ไขความขัดแย้งและทักษะการเป็นผู้ตรวจสอบ

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจโดยแบ่งกลุ่มออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ ๑. กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับขึ้นไป ๒. กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตรและรองสารวัตร และ ๓. กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวน คณะผู้วิจัยสามารถสรุปความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งหมดได้เป็นประเด็นดังต่อไปนี้

๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการส่งเสริมการจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และเสริมสร้างทักษะการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยจัดทำในลักษณะดังนี้

๑) ควรมีการจัดอบรมหรือสัมมนาอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคน โดยในการจัดอบรมดังกล่าวควรมุ่งเน้นให้เป็นในลักษณะของการยกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในการปฏิบัติหน้าที่ขึ้นมาเป็นกรณีศึกษา และอภิปรายร่วมกันภายหลังจากการเข้าอบรม เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เรียนรู้และมีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวจากประสบการณ์การทำงานจริง

๒) ควรมีการเชิญวิทยากรมาบรรยายในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในแต่ละสถานีตำรวจ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนมีความรู้เพิ่มเติมและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ควรมุ่งเน้นส่งเสริมและพัฒนาในเรื่องความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และกฎหมาย พันธกรณีระหว่างประเทศด้าน

สิทธิมนุษยชนให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเพิ่มเติม โดยจัดทำเป็นหนังสือคู่มือที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทบทวนและนำความรู้ที่มีไปใช้ในการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๓. ควรมีการทบทวนและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนที่ไม่สามารถใช้ในการปฏิบัติได้จริง โดยในการปรับแก้หรือร่างกฎหมายดังกล่าวควรมีเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วย เพื่อให้กฎหมายสามารถนำไปบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

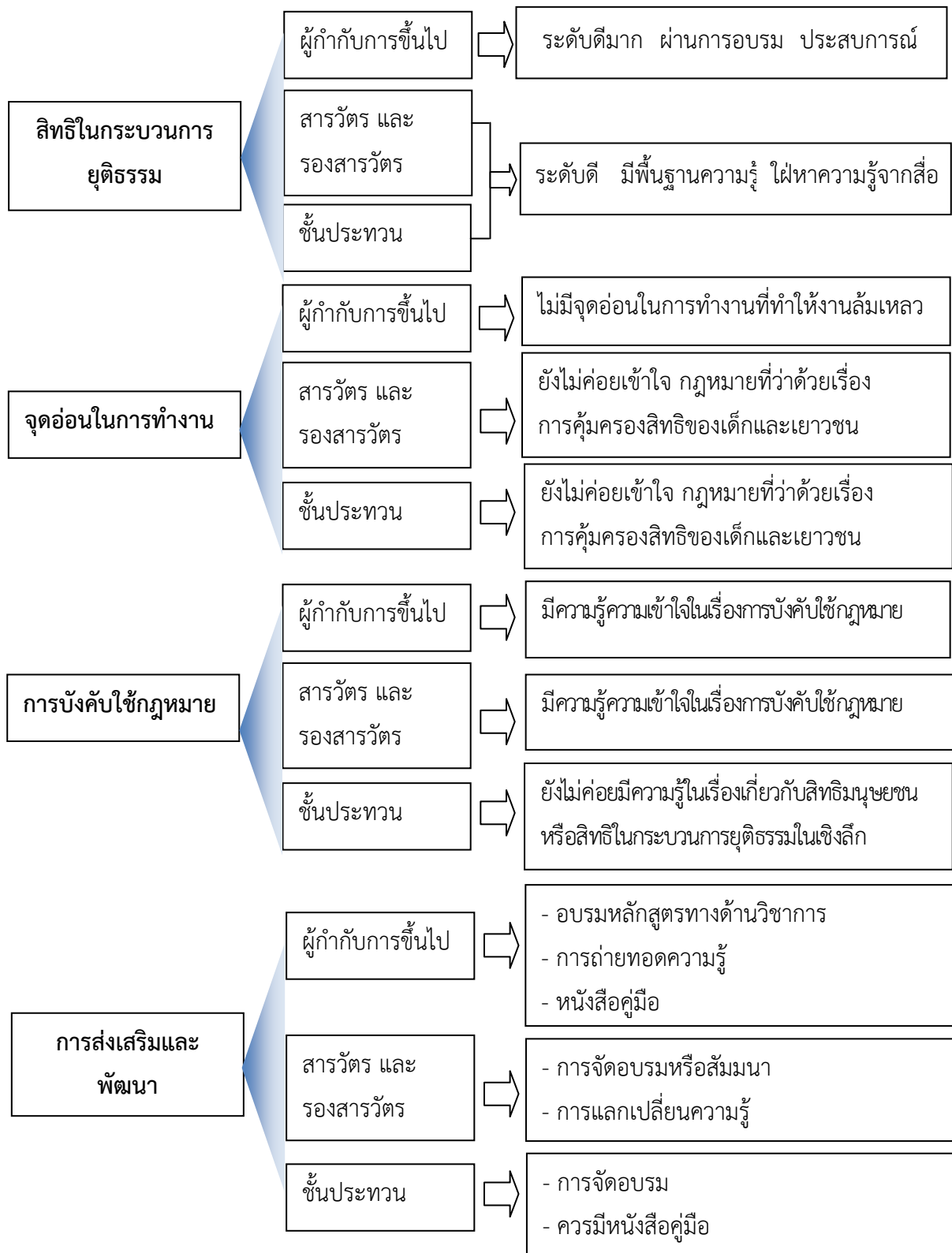
๔. ควรมีการจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนมาเป็นที่ปรึกษาประจำอยู่ที่สถานีตำรวจ เพื่อเป็นคู่มือที่มีชีวิตให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถสอบถามข้อมูล รวมทั้งตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเรื่องการคุ้มครองสิทธิในขณะปฏิบัติงานได้

๕. ภาครัฐควรส่งเสริมในเรื่องของงบประมาณในการดำเนินงานของแต่ละสถานีตำรวจ เพื่อให้สถานีตำรวจทุกแห่งมีงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

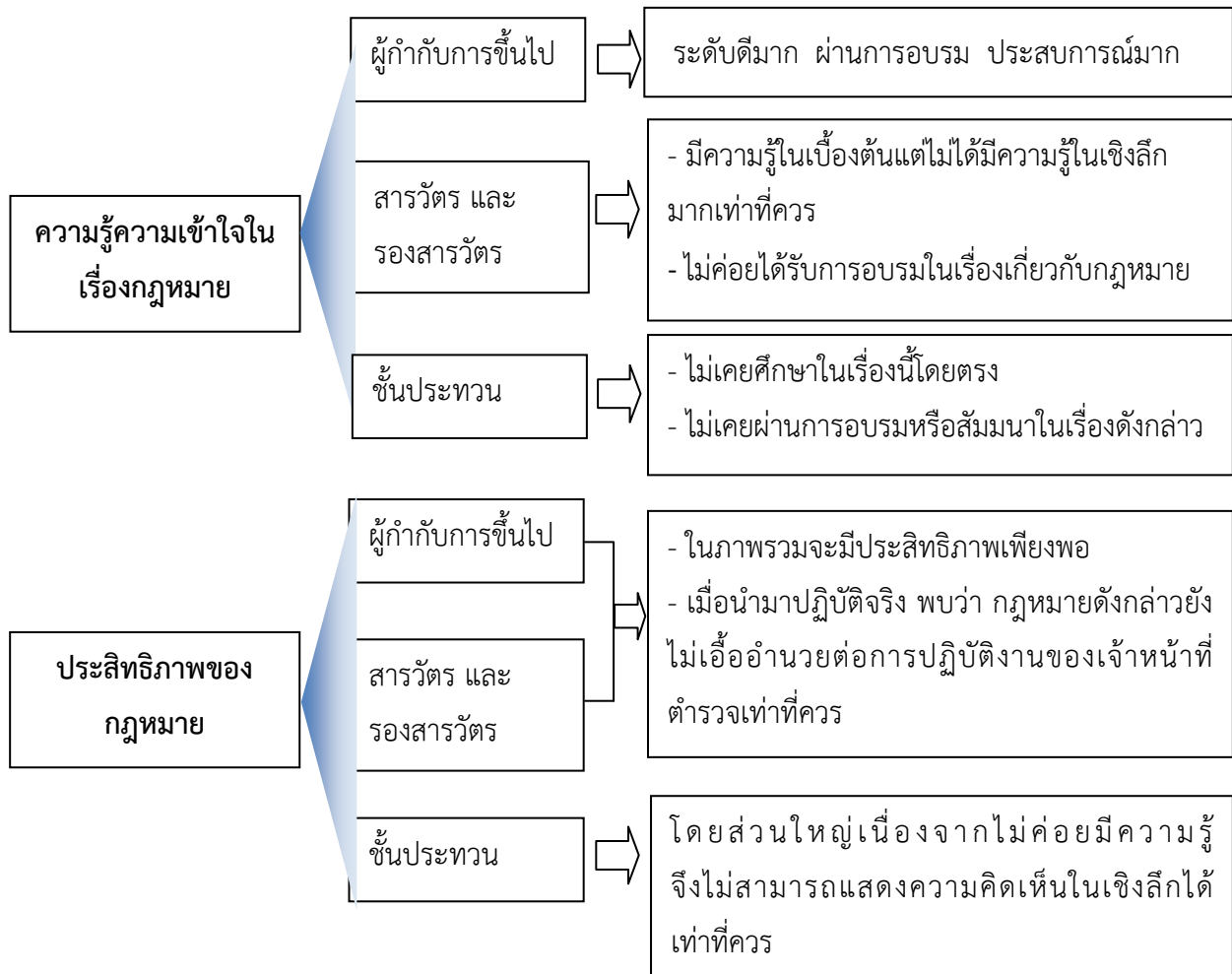
๖. ควรมีการออกกฎหมายที่เป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ ตัวอย่างเช่น ในกรณีการปราบปรามการจลาจล เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่

๗. ควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ให้กับประชาชน โดยการปลูกฝังให้ประชาชนทราบถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองตั้งแต่ในระดับโรงเรียน รวมถึงควรมีการประชาสัมพันธ์จัดอบรม และจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้กับประชาชนทั่วไปให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายและการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมมากยิ่งขึ้น

คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบของ Model เพื่อนำเสนอข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

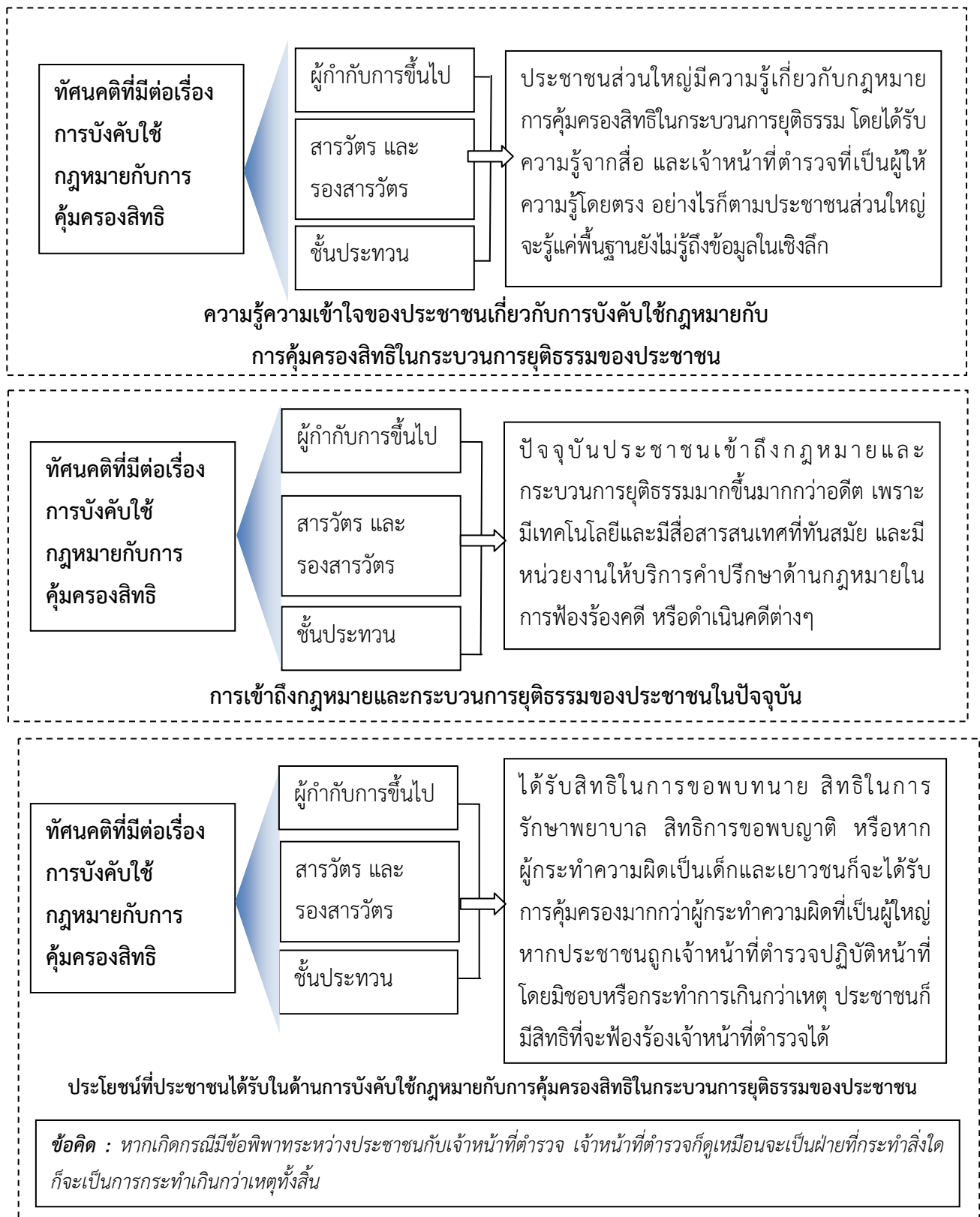
แผนภูมิที่ ๕.๑ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม
ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ ๒๕๕๐

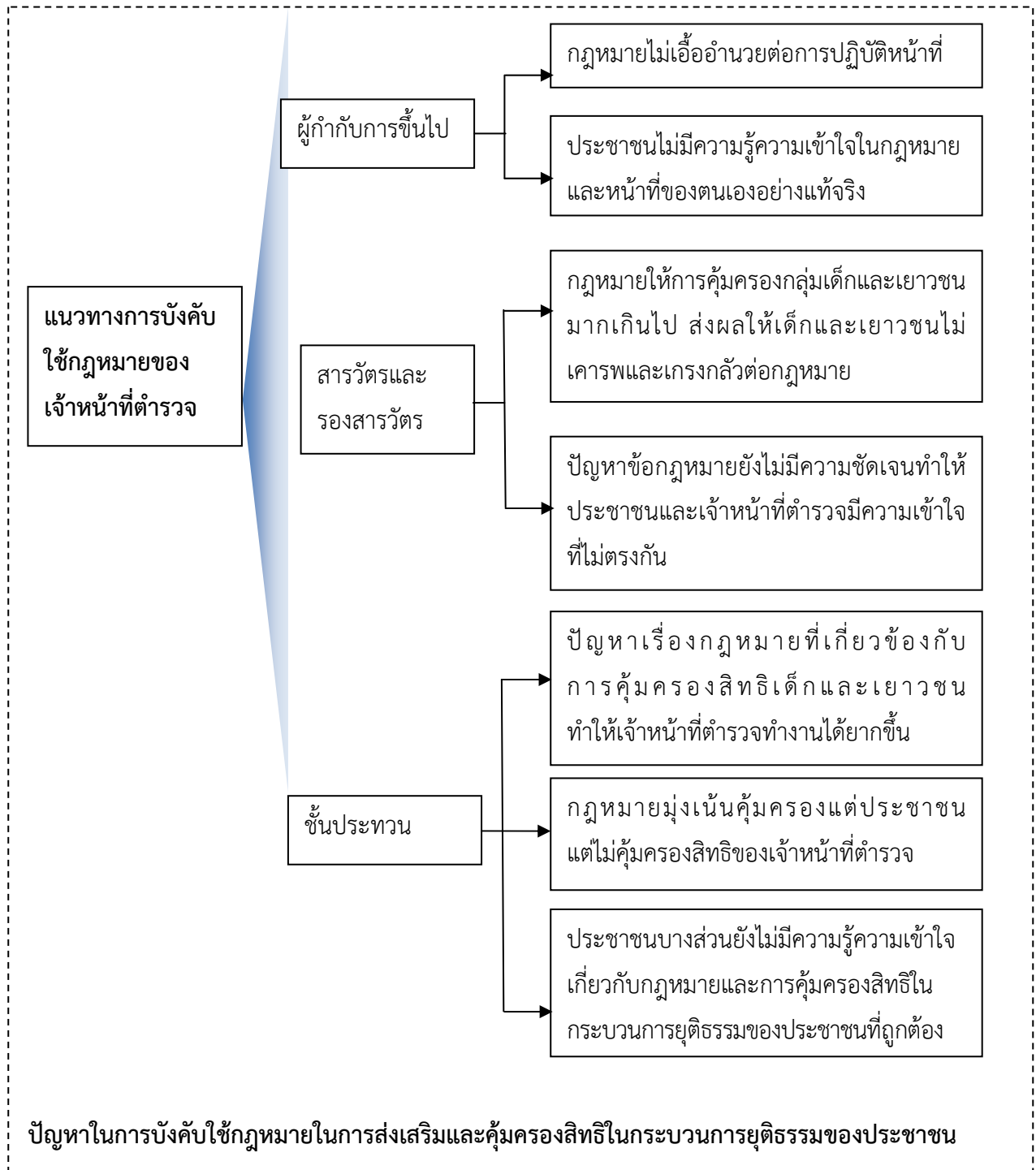
แผนภูมิที่ ๕.๒ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ พ้นรณณระหว่างประเทศ
ด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลักการ มาตรฐานสากลและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

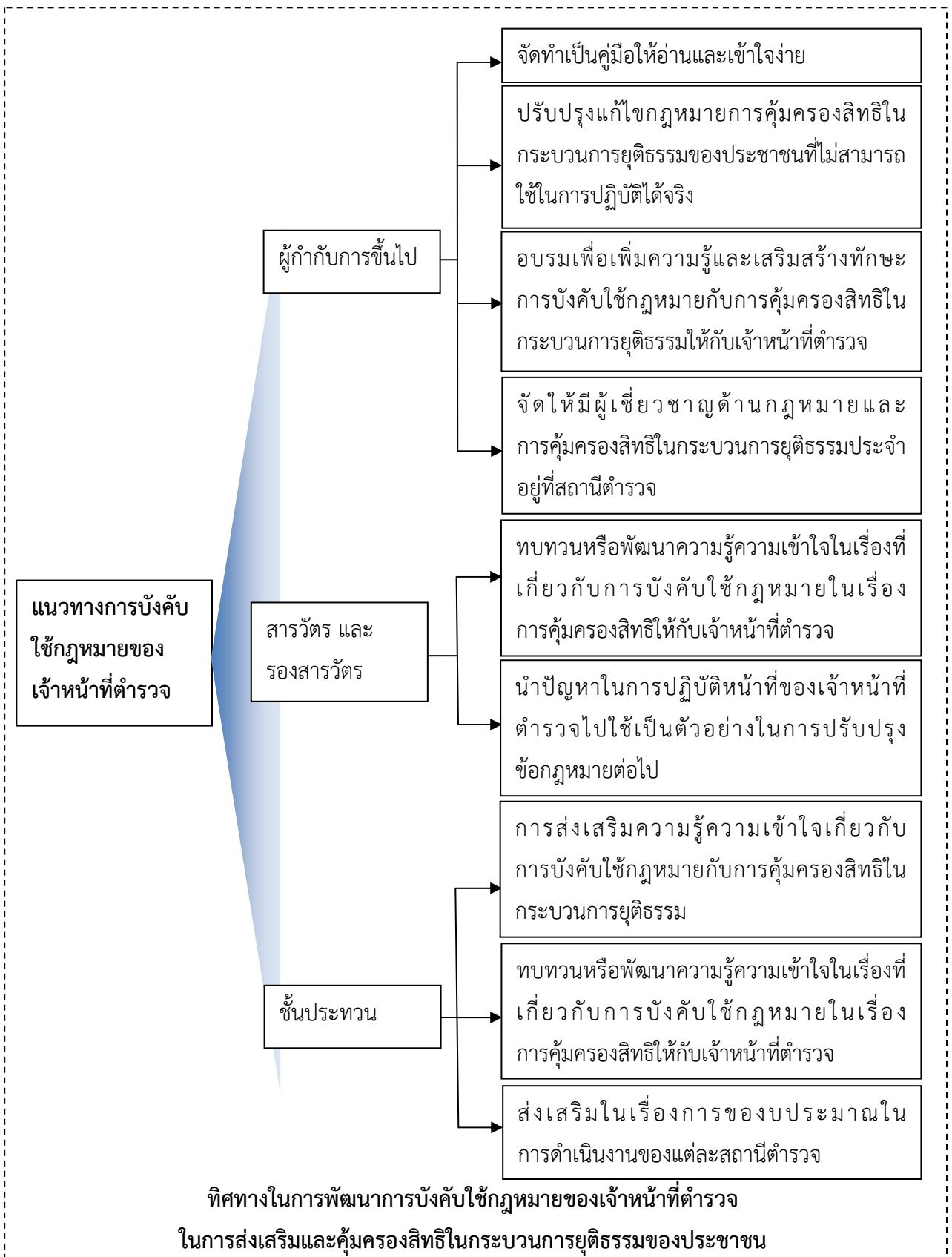
แผนภูมิที่ ๕.๓ ทัศนคติที่มีต่อการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิ
ในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (๑)

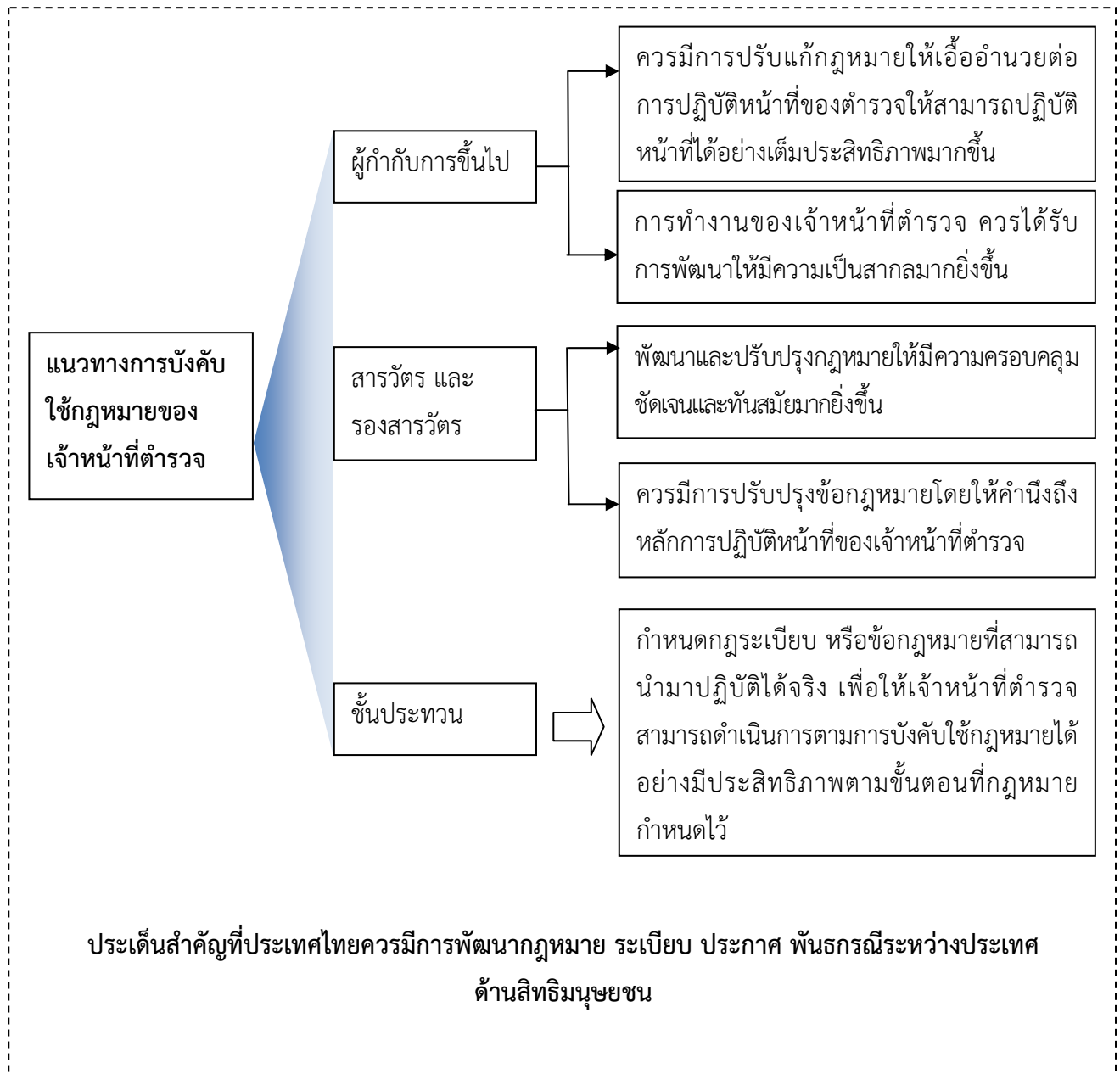
แผนภูมิที่ ๕.๔ ทัศนคติที่มีต่อเรื่องการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการ
ยุติธรรมของประชาชน และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (๒)

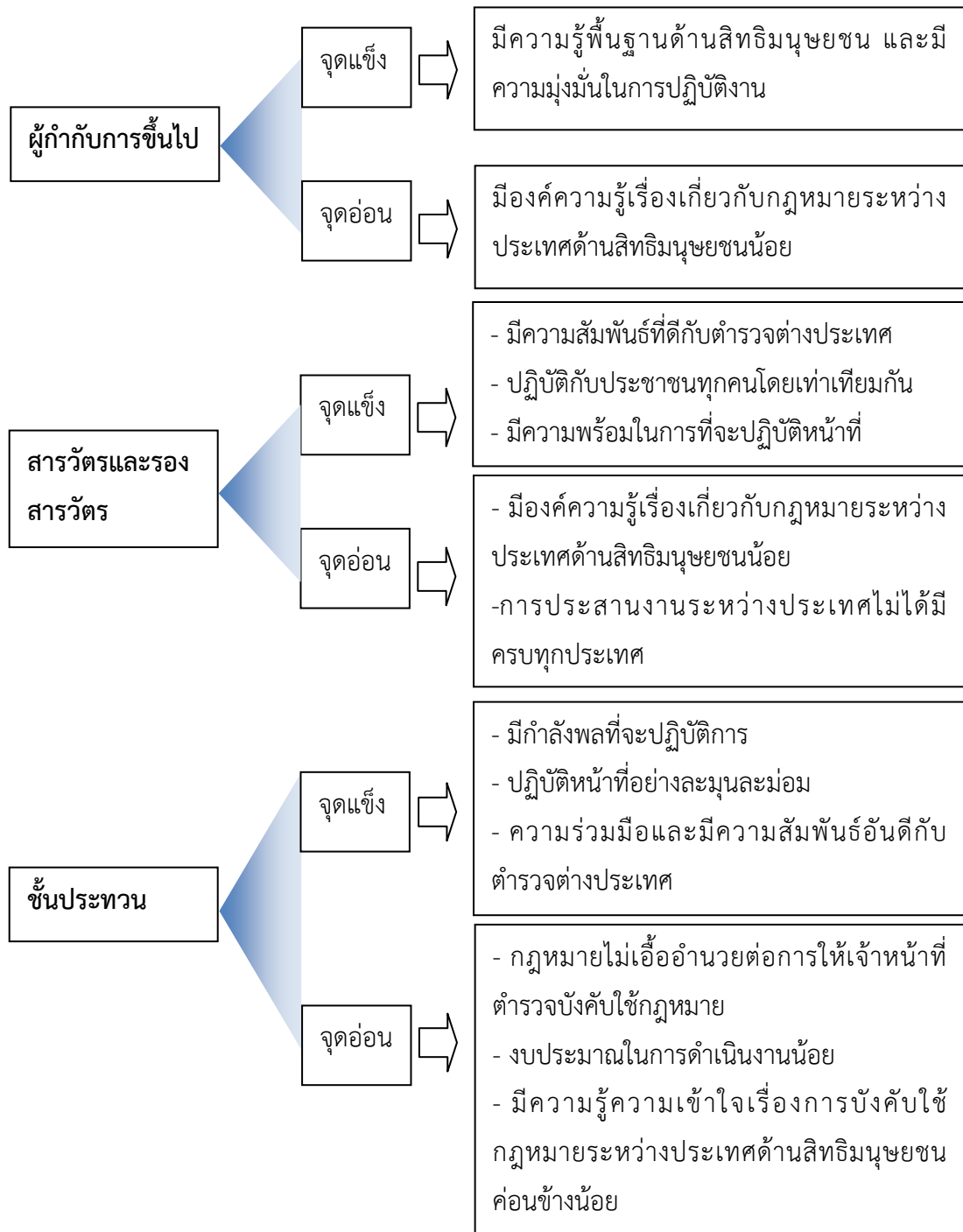
แผนภูมิที่ ๕.๕ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (๑)

แผนภูมิที่ ๕.๖ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (๒)

แผนภูมิที่ ๕.๗ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน (๓)

แผนภูมิที่ ๕.๘ จุดแข็งและจุดอ่อนของเจ้าหน้าที่ตำรวจไทย
ในการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยโดยนำประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากการสอบถามและการสัมภาษณ์ทำการวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายด้านสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

จากการสำรวจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหาร สารวัตรและรองสารวัตรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างดี เนื่องจากมีการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก รวมถึงได้ผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรสารวัตรหรือหลักสูตรผู้บริหารงานตำรวจ อีกทั้งมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาเป็นเวลานาน อย่างไรก็ตามยังพบว่า มีเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นสัญญาบัตรจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่เข้าใจกฎหมายเรื่องสิทธิมนุษยชนเท่าที่ควร เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจบางนายไม่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมอย่างต่อเนื่อง สำหรับชั้นประทวนมีบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชน เพราะเป็นกฎหมายใหม่ที่เพิ่งจะมีการบังคับใช้ ทำให้เจ้าหน้าที่ระดับชั้นประทวนโดยส่วนใหญ่ยังไม่ได้ศึกษาในเชิงลึก

คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงข้อค้นพบดังกล่าวว่า ตำรวจระดับชั้นประทวนนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ที่ได้รับคัดเลือกมาจากพลเรือนที่จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป และมีการรับสมัครเกือบทุกปี ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นประทวนบางส่วนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนในเรื่องเด็กและเยาวชนกระทำความผิดมาก่อน

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พบว่าโดยภาพรวมมีทัศนคติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับการวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ในทางกลับกันพบว่าภาพลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสายตาของประชาชนยังคงถูกมองในด้านลบมากกว่าด้านบวก ดังนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการปรับเปลี่ยนภาพพจน์ของตำรวจให้มีความน่าเชื่อถือ ศรัทธาแก่สายตาของประชาชนอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างจรรยาบรรณ การสร้างคุณภาพให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคู่ไปกับการสร้างองค์ความรู้ให้มีความรู้ด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายอย่างแท้จริง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้บริหารพบว่าโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวทำให้ประชาชนตื่นตัวและเห็นความสำคัญของสิทธิของตนเองในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้นซึ่งก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาว่าประชาชนบางคนใช้สิทธิของตนเองมากเกินไป จนทำให้ไปละเมิดสิทธิของคนอื่นๆ ภายหลังจากที่มีการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิใน

กระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันอย่างจริงจัง ก็ส่งผลทำให้ในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจเริ่มเล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเพิ่มมากขึ้น

ผลการสัมภาษณ์พบว่า การให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชน หากประชาชนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้องก็จะเปรียบเสมือนดาบสองคมที่จะเกิดผลเสียกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะประชาชนบางส่วนอาจกลั่นแกล้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยใช้ช่องว่างของกฎหมายยื่นเรื่องร้องเรียนการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ง่ายขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเกิดความท้อแท้และเสียกำลังใจในการทำงานจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ แต่ในอีกมุมมองหนึ่งอาจทำให้เกิดแรงผลักดันให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตระหนักและเรียนรู้กฎหมายเพิ่มมากขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้ประชาชนฟ้องร้อง หรือป้องกันไม่ให้ตนเองละเมิดสิทธิของประชาชนโดยความรู้กฎหมาย

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับพฤติกรรมในการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของการเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนมากที่สุด รองลงมาเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ความสงบ สุภาพและความเป็นมิตรในการดำเนินการกับผู้ต้องขัง และจะใช้อำนาจอย่างจริงจังเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อมูลการร้องเรียนเจ้าหน้าที่ตำรวจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในปีงบประมาณ ๒๕๕๒ ซึ่งมีจำนวนมากถึง ๖๙๕ เรื่อง ในขณะที่จากการวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ย่อมแสดงให้เห็นว่ามีเจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนมีองค์ความรู้แต่ยังขาดจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพตำรวจ ซึ่งเป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนพึงถือปฏิบัติเพื่อช่วยส่งเสริมให้ตำรวจเป็นที่ยอมรับในสังคมทั่วไป

ดังนั้นสำนักงานตำรวจแห่งชาติจำเป็นต้องมีนโยบาย หรือโครงการเพื่อพัฒนาเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน โดยมีโครงการที่สำคัญได้แก่ โครงการพัฒนาประสิทธิภาพข้าราชการตำรวจ โครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน โครงการพัฒนาประสิทธิภาพข้าราชการตำรวจด้านยุทธวิธีตำรวจ โครงการกองบัญชาการศึกษายุคใหม่ และโครงการพัฒนาจิตใจนักเรียน พลตำรวจ

ดังนั้น การพัฒนาระบบงานตำรวจโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน เป็นงานที่จะต้องปฏิบัติต่อประชาชนโดยตรง ทั้งนี้พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นพฤติกรรมรายบุคคล สามารถที่จะดำเนินการพัฒนาปรับปรุง และสร้างจิตสำนึกให้คนหมู่มาก เกิดกระแสความเป็นธรรม โดยระดับผู้บังคับบัญชาจะต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็น อันจะส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะดับชั้ได้บังคับบัญชาเกิดความมั่นใจใน

การปฏิบัติหน้าที่ และทำให้เกิดการสร้างกระแสการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิทธิประชาชนตามกฎหมายมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ระยะที่ ๑ โดยภาพรวมพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจมีทัศนคติเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก แต่หากเทียบข้อร้องเรียนที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เป็นธรรม หรือไม่คำนึงถึงสิทธิของประชาชน พบว่า มีข้อร้องเรียนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นจำนวนมาก ดังนั้นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นนอกจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชนแล้ว ยังต้องมีวินัย จริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจประกอบในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย หากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่นำหลักดังกล่าวมาพิจารณาประกอบด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อสิทธิของประชาชนย่อมเกิดปัญหาอย่างเช่นสังคมในปัจจุบัน

๕.๓ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็น โครงการทัศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ในวันศุกร์ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องสุพรรณิการ์ โรงแรมทีเค พาเลซ เขตหลักสี่กรุงเทพมหานคร คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่มีประโยชน์มาเสนอแนะแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน ดังนี้

๑. ด้านการสร้างองค์ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๑) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดให้มีการอบรมเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความรู้กับเจ้าหน้าที่ซึ่งออกปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้เกิดความชัดเจน ถูกต้องตามกฎหมาย และให้ถือปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

๒) ในระดับผู้บังคับบัญชาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการจัดอบรมหรือสัมมนาให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยคัดเลือกวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญมาอบรมความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในทุกส่วน เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างต่อเนื่อง

๓) เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้กำกับการในแต่ละสถานีตำรวจควรกระตุ้นและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนมากขึ้น โดยควรมีการประชุมและให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่ให้ไปละเมิดสิทธิของประชาชน รวมถึงเมื่อมีกฎหมายใหม่ออกมา เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับผู้กำกับการก็ควรมีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายใหม่ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบข้อมูลโดยทั่วกัน

๔) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย สิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และรับทราบ

๕) ต้องรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายทราบและตระหนักถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน และสร้างจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายและสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญอย่างเคร่งครัด

๖) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการจัดทำเอกสาร หรือหนังสือคู่มือที่เกี่ยวกับหลักการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อันเกี่ยวเนื่องกับเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งรูปแบบของเอกสารหรือหนังสือคู่มือดังกล่าวควรจะต้องทำออกมาให้อ่านแล้วเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน เพื่อเสริมสร้างความรู้และเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคน

๗) ควรกำหนดให้มีวิชาสิทธิมนุษยชนเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในทุกๆ ระดับชั้น

๒. ด้านการบังคับใช้กฎหมาย

๑) เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ในการตั้งจุดตรวจ จุดสกัด การตรวจค้น การจับกุม การควบคุมตัว และการสอบปากคำ รวมทั้งการดำเนินการทั้งหลายอื่นๆ ตามอำนาจหน้าที่เพื่อให้เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน

๒) วางแผนการปฏิบัติการทำงานโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม

๓) แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติต่อประชาชนตามที่กฎหมายกำหนดอย่างเป็นธรรม และอยู่ในขอบเขตอำนาจและหน้าที่ของตน โดยไม่ขัดต่อสิทธิมนุษยชนที่ประชาชนมีสิทธิได้รับ

๔) พัฒนาระบบการบริหารภายในหน่วยงาน เพื่อให้สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

๕) ควรจัดให้มีอาคารสถานที่เป็นการเฉพาะส่วนในสถานีดำรวจ เพื่อให้การปฏิบัติต่อสตรีและเยาวชน เป็นไปด้วยความเหมาะสม

๖) ควรนำมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้บังคับใช้กฎหมายมาพิจารณาวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนะแนวทางการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

๓. ด้านบทลงโทษและการตรวจสอบ

๑) ควรมีบทลงโทษอย่างเคร่งครัดต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่สุจริต หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อองค์กรและสูญเสียภาพลักษณ์ขององค์กรในสายตาประชาชน

๒) ควรตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการใช้กฎหมายต่างๆ ที่มีผลกระทบในกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

๓) เพิ่มมาตรการการตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติงานในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๔) การตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมาย ควรมีความโปร่งใส ประชาชนเข้าตรวจสอบได้โดยง่าย

๕) เจ้าหน้าที่ตำรวจควรจะต้องชี้แจงถึงสาเหตุแห่งการเกิดปัญหาอาชญากรรมให้ประชาชนได้ทราบและหาทางป้องกันมิให้คนร้ายก่อเหตุได้ อีกทั้งจะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนศรัทธาและให้ความร่วมมือกับตำรวจมากขึ้น

๖) ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับคดีทางเพศ โดยให้ความสำคัญกับสิทธิของผู้เสียหายทัดเทียมกับผู้ต้องหา

๔. ด้านการพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

๑) เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนารองรับสมาคมอาเซียนอีก ๓ ปี จึงควรเตรียมความพร้อมของหน่วยงานตำรวจด้านบุคลากร วิทยาการที่มีความรู้ด้านวิชาการ รวมทั้งด้านบริการที่ดีด้วยความจริงใจและจริงจัง ซึ่งปัจจุบันยังไม่เพียงพอ จึงควรมีการฝึกอบรมให้มากขึ้น เพื่อการก้าวสู่การพัฒนาควบคู่กันไปกับความเจริญก้าวหน้าทุกด้าน

๒) ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจทุกขั้นตอนต้องมีกฎหมายรองรับและปฏิบัติตามขั้นตอนนั้น ๆ อย่างถูกวิธี เพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน

- ๓) เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญไทยฉบับปัจจุบัน จึงควรพัฒนาสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายและสากลในทุกกรณี โดยเฉพาะสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการได้รับการบริการจากรัฐ ตามพระราชบัญญัติการบริหาร พ.ศ. ๒๕๔๖
- ๔) ระเบียบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีความเหมาะสม ในการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมภายใต้กรอบของการบังคับใช้กฎหมาย
- ๕) ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน และควรดำเนินการเพื่อการประชาสัมพันธ์ในภาคประชาชน โดยการจัดทำคู่มือเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนร่วมด้วย

๒....๓

บรรณานุกรม

- กองบัญชาการตำรวจ สำนักรงานตำรวจแห่งชาติ.(๒๕๕๔). **คู่มือเสริมสร้างการปฏิบัติตามประมวล
จริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ**. พิมพ์ที่โรงพิมพ์ตำรวจ : กรุงเทพฯ หน้า ๒๒-๒๖.
- โกคิน พลกุล. (๒๕๒๕). **เอกสารประกอบคำบรรยาย วิชาหลักกฎหมายมหาชน**. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เดโช สนวนานนท์. (๒๕๑๒). **ปทานุกรมจิตวิทยา**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (๒๕๓๘). **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. (๒๕๓๑). **เจตคติ**. กรุงเทพฯ : ดีดี บุ๊คสโตร์.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร . (๒๕๓๓). **การสื่อสารกับสังคม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภารัตน์ จารุสมบัติ .(๒๕๔๗). **โครงการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเรื่องสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของ
ประชาชนชาวไทย**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- หยุด แสงอุทัย.(๒๕๑๘). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Good, Carter V. (1973). **Dictionary of Education**. New York : McGraw-Hill.
- Howard H. Kendler, (1963). **Basic Biology**. New York. Appleton.
- Jean Morange. (1999). **Les libertés publiques (collection Que-sais-je?)**. Paris : PUF.
- Newcomb, Theodore M. (1962). **Student Peer Group Influence in Personality
Factors on the College Campus**. Social Science Research Council.
- Norman, David L. (1975). **Attitudes Toward The Public Service : A Survey of
University Students**. Public Personal Management (March-April 1975).
- G. Murphy, L. Murphy and T. Newcomb. (1973). **Experiment Social Psychology**.
Newyork : Harper.
- Rosemberg, R.J.and Hovland, C.I. (1960). **Attitude Organization and Change : An
Analysis of Consistency Among Attitude Components**. Wesport :
Greenwood Press.
- Two Treaties of Civil Government. Bk.II. ch. Xi. sec. 135 อ้างใน ปรีดี เกษมทรัพย์. (๒๕๔๑).
นิติปรัชญา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

